

Krigstildragelserne
i Sjælland
1807,

fremstillede af

H. J. Blom,
Major i 3die Linie-Bataillon.

Med et Oversigtskaart og en Plan.

Pris overalt i Danmark 48 /.

Udgivet af Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug.

1845.

Th. Dybbøl.

Krigstildragelserne i Sjælland 1807,

fremstillede af

H. J. Blom,
Major i 3die Linie-Bataillon.

Med et Oversigtskaart og en Plan.

Udgivet af Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug.

Kjøbenhavn 1845.

Trykt hos Directeur Jens Høstrup Schulz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Etal Noget fælle Lidsalderen, maa det være Synet
af dens eget Billede.

Grundtvig.

Forord.

Nærværende lille Skrift, som Trykkefrihedsselskabets Bestyrelse velvilligen har anmodet mig om at affatte, fremkommer ikke med nogen anden Forbring til Publikum end den, at blive anseet som en ulidenstabelig Fremstilling af allerede bekjendte Facta, forenet med en nogenlunde sagkyndig Sammenstilling af tidligere udkomne trykte Beretninger om Krigstilbragelserne i Sjælland 1807; hvilke, selsomt nok, skjøndt af let forklarlige Grunde, lige indtil vore Dage, have savnet en militair Redacteur. Det var imidlertid ligesaa lidet Selskabet som Forfatteren ubekjendt, at et hermed beslægtet Arbejde af Capitain Aæder næsten samtidigen vilde udkomme som Kildeskrift efter en ulige større Maalestok, uden at Selskabets Bestyrelse derfor troede at burde ansee nærværende Skrift for overflødig til at udbrede Lys over en i

vort Fædrelands Historie saa skjæbnesvanger Begivenhed, fornemmelig iblandt et Publikum, for hvem alligevel de nærmere Omstændigheder endnu en Tidlang ville blive utilgængelige. Det skyldes imidlertid Capitain Ræder at erklære, at hans Skrift er et saare fortjenstligt Arbejde til Oplysning af hine Dages Historie, og at jeg har det mangen Berigtigelse at takke for, især med Hensyn til Landværnets Forhold før og under Fegtningen ved Rjoge, hvorom Efterretningerne hidtil vare saare ufuldstændige og forvirrede.

Maatte nu blot mine Landsmænd ikke med Misbag optage denne gjentagne Fremstilling af de samme Begivenheder, der iøvrigt ere saa lidet tilfredsstillende for den nationale Selvsølelse; men maatte de derhos ei heller mis kjende, at naar jeg undertiden har seet mig nødsaget til at udtale Dabel, er dette, saavidt mig er bevidst, kun skeet i Sandhedens Tjeneste, og ei for at krænke de noksom ulykkelige Befalingsmænd i deres Grav, hvem den tunge Lod blev til Deel at staae i Spidsen for saa frugtesløse Bestræbelser.

Kjøbenhavn i April 1845.

Forfatteren.

Kampen i Kongedybet den 2den April 1801 havde udbredt en ualmindelig Glæde over det danske Ravn, og opfyldt Nationen med en Selvfølelse, som vel var naturlig, men som, efter en foregaaende 80aarig Fred, næppe i den Tænkendes Dine indeholdt den Betryggelse for vor Fremtid under den almindelige Verdenskamp, som Datiden selvtillidsfuld syntes at lægge deri. Vel maatte det hos den flygtige Jagttager vække Forundring at see den Nationalsfølelse og sjældne Udholdenhed, som i hiint Slag var lagt for Dagen, ifkun 6 Aar senere, paa samme Sted, og hos det samme Folk, deels vise sig saa forskjellig, deels føre til saa lidet tilfredsstillende Resultater, hvis det ikke laae i al Søkrigs Natur, at den, ført af forholdsvis Faa (næsten udelukkende af en enkelt Stand) paa et fra det øvrige Folkelig affondret, næsten utilgængeligt og fremmedt Element, ei formaaer at yde en saa tilforlædelig Prøve paa den i Folket boende Kraft og Intelligens, som en Landkrig, der umiddelbar be-

rører hele Folkelivet, truer alle Interesser, sætter Regering, Administration, og samtlige Statsinstitutioner paa Prøve, med andre Ord afgiver den meest omfattende Kraftmaaler paa det hele Folks moralske og intellectuelle Dygtighed. Saaledes ere da de ydmygende Begivenheder 1807 et ulige paalideligere Bidrag til vor Selvkundskab, og derfor af ulige større historisk Vigtighed, end den langt mere fyldestgjørende Kamp 1801. Men tillige maae disse hinanden iøvrigt saa nær staaende Begivenheder af ovennævnte Grund ei heller uden Ubillighed bedømmes efter samme Maalestok; en Betragtning, jeg ikke har troet det overflødig at forudsikke, paa det vi ikke, som i Almindelighed skeer, skulle vurdere Begivenhederne 1807 lavere end de fortjene.

Frankrig og Rusland havde, efter en kort men blodig Krig, den 7de Juli 1807 raft hinanden Haanden til Forlig i Tilsit, og deres tvende Beherskere ved en personlig Sammenkomst paa Floden Niemen, tilsyneladende sluttet et Venstabsforbund, som i høi Grad maatte forurolige det i en langvarig, kostbar og tvivlsom Krig med Frankrig indviklede England. At der ved denne Leilighed, som de daværende engelske Ministre paastode, ligeledes blev sluttet en hemmelig Overeenskomst imellem Frankrig og Rusland, der havde til Formaal at tvinge Danmark til

at tiltræde en Alliance imod England, blev vel den gang ikke troet, men er senere tilstrækkelig bleven bekræftet *), og derfor troede de daværende engelske Statsmænd, Castlereagh og Canning, sig noksom beføiede til et Overfald, som ved sin Udførelse ikke alene fremkaldte det meest forbittede Had i Danmark, men og tildeels den største Alfeth i selve England; ja opfyldte den hele civiliserede Verden med Indignation.

For imidlertid at kunne bedømme de daværende politiske Forhold med tilbørlig Billighed, bør vi her ikke glemme, at efterat den imellem Frankrig og England stedfindende Krig, først ved de Franskes Besæt-

*) See den daværende franske Udenrigs-Minister, Hertugen af Bassanos Skrivelse til den russiske Cantsler, Grev Romanzow, af 25de April 1812, hvori det iblandt Andet hedder: „Hvis den engelske Regjering ikke indvilligede i Fredens Slutning (efter Tilfærd Freden) vilde Keiser Alexander gjøre fælles Sag med Frankrig, og i Forbindelse med dette opfordre Hofferne i Kjøbenhavn, Stockholm og Lissabon til at udelukke Englænderne fra deres Havne, og erklære England Krig, samt med Eftertryk formaae blæse Magter til at antage samme Grundsætninger o. s. v. (See den Danske Statstidende for 1812, Nr. 58, hvormed desuden kan jevnføres: *Bignon Histoire de Franco sous Napoléon VI*, S. 337).

telse af Hannover i Sommeren 1803, senere, som en Følge af Slaget ved Jena i Efteraaret 1806, havde udbredt sig over hele det nordlige Tyskland, var Danmark, trods sin afvisende Veliggenhed, som Land- og Sømagt, kommet i nær Berørelse med begge de krigsførende Magter. Ved den revolutionaire Hensynsløshed, hvormed Napoleon, snart krænkede neutrale Landemærker, naar de ikke vare beskyttede*), snart endog under Freden, indlemmede den ene lille Stat efter den anden i sit voksende Rige; ved de store universale Interesser, som dengang stode paa Spil, og ved de idelige Conflicter, som en saa almindelig udbredt convulsivisk Krigstilstand vedblev at fremkalde imellem de europæiske Stater, maatte Europa i de daværende Statsstyreres Dine let antage Skikkelse af een eneste uhyre Balplads imellem de tvende Hovedmagter, Frankrig og England; de mindre neutrale Magter derimod af samme Grund blot ansees som fredelige Landsbyer imellem tvende fiendlige Hære, hvilke, hvor uvedkommende end Striden maa forekomme dem, og trods de meest levende Forsikkringer om deres Ubeelagtighed i samme, alligevel maae finde sig i at vorde besatte af den, der kommer sin Mod-

*) Man erindre sig her den brutale Gjennemmarche igjennem det Ansbachske Gebeet i October 1805.

stander i Forkjøbet, saalænge de ikke ere istand til at opbyde en tilstrækkelig Krigsmagt til at gjøre deres Neutralitet gjældende. Vel havde Danmark som tidligere til Søes, saaledes ogsaa til Lands vidst at hævde sin Neutralitet, da i November 1806 de frigsørende Preussere og Franske stode i Begreb med at overskride dets Grændser, efter Kampen i Lybek*), og det er ikke usandsynligt at disse nogenlunde heldige Forsøg have bidraget til at bestyrke den danske Regjering i at fremture i sin Neutralitet, selv efter at Napoleons bekjendte Berliner-Decret af 21de November 1806 erklærede England i Blokade-stand, og dermed begyndte det saa skjæbnesvangre Continentsystem eller Englands Udelukkelse fra Fastlandet, saavidt hans Jernarm naaede, hvorved Danmark vel burde have erkjendt, at der nu ikke længere var Tid og Sted til dets separate Politik, men at det kjæft burde overtage sin Deel i Verdenskampen, og at dets hele Uafhængighed nu kun bestod i at vælge sit Partie.

*) See herom C. v. W. (den senere preussiske General Mülling) Operationsplan der Preussisch-Sächsischen Armee im Jahre 1806, Schlacht von Auerstädt und Rückzug bis Lübeck. Weimar 1807, S. 115 og 143.

Det kan vel næsten antages for utvivlsomt, at den danske Regjering ulige mere mistroede den franske end den engelske Diplomatie. Ikke at tale om vor daværende Kronprindses nære Slægtskab med det engelske og det af Napoleon ført forud fordrevne hessiske Huus, hvilket sidste efter Slaget ved Jena havde taget sin Tilflugt i Slesvig, vidnede især den 1803, og senere fra 1805—7 vedvarende Concentration af danske Stridskræfter i Holsten herom, der, hvor bittert den end er bleven badlet af det derved blodtede Kjøbenhavn, alligevel havde sin fulde Begrundelse i Hannovers, Mecklenborgs, og de umiddelbar i Holsten liggende, saakaldte frie Rigsstæders, Hamborgs og Lybeks Besættelse af franske Tropper, lige siden November 1806, hvilket vel var istand til at give den danske Regjering en Forestilling om den Samvittighedsfuldhed, hvormed Frankrig respecterede enhver Neutralitet, som ikke var understøttet af væbnet Magt. At dengang ei noget Lignende var vedtaget Hertugdømmerne, hvor Tønningens levende Snighandel med England maatte være Napoleon en Torn i Diet, hidrørte vel næppe fra en billigere Anerkjendelse af vor Neutralitet, men fra de daværende strategiske Forhold, som ikke gjorde det ønskeligt for Napoleon ved hans Fremmarche imod Weichselen og Niemen, Vinteren imellem 1806 og 7, at paadrage

fig en ny, om end ei mægtigere Fiende, der dog, i Forbindelse med de Svenske fra Pommern — dem han ligeledes af samme Grund, trods mangfoldige Tirrerier, endnu staaende — var istand til at opere imod Oberen, og derved overføre hans Operationslinie; eller som i det mindste, ved sin nogenlunde sikrede Retraite til den jydske Halvø, kunde genere hans umiddelbare Forbindelse med Elben og Rhinen. Frygten for Frankrig kunde ei heller efter Tilfælder Freden være hævet, saa længe den danske Regjering endnu steds vilde hævde sin Neutralitet; maatte meget mere snarere være forsøgt, da alle Forhandlinger imellem Fastlandsmagterne tybde paa en strengere og strengere Gjennemførelse af Napoleons Continentsystem, for hvilket allermindst de mindre Sømagter kunde undslaae sig, uden at geraade i Conflict med Frankrig; og de franske Troppers forestaaende Tilbagemarche fra Niemen imod Elben maatte derfor i alle Tilfælde oppebie, da derved det farlige Rabotkab hvert Dieblig stod i Begreb med at fornyes; sølgelig var de danske Troppers Ovelen i Holsten, ingenlunde umotiveret.

Den Stridsmagt, som her var sammentrukket, beløb sig til henved 20000 Mand, adspredte i vidtløftige Cantonnementsquartierer i det sydlige Slesvig og det østlige Holsten, med Hovedquartieret i Kiel,

samt Divisionskvarterer i Slesvig, Bred og Segeberg. Af de øvrige Tropper bestenfor store Bælt laae tvende jydskke Regimenter (1ste og 3die) i Frederiks og Omegn, for at sikke dette Rigets Centralpunkt, hvorpaa især Forbindelsen imellem Fastlandet og Derne beroer; samt tvende Cavallerie-Regimenter i deres Standkvarterer, Horsens og Odense. Denne Armee var tilviise i saa brugbar Stand og besjælet af en saa god Mand, som vel nogenstinde vore fædrelandske Forhold ville være istand til at fremkalde. Hvad der senere undertiden er blevet anført for at nedsætte den, grunder sig for det meste paa Abstractioner fra en tidligere Periode, fra dens Tilfidesættelse efter en 7aarig næsten ubirksom Krig, en ydmygende Fred, de Forhaanelser, som Opinionen derved troede sig berettiget til, og de ynkkelige Vilkaar under hvilke den saa at sige hensuktede sin Tilværelse lige til den sidste Reform, men maa ikke overføres paa den Armee, som fra 1805—7 stod under Baaben i Holsten. Den daværende Kronprinds var dengang i sin fulde Kraft, og nærmede sig de 40. Haardfør opdraget, og i sit senere Liv tarvelig, nøjsom, arbejdsom og punktlig, havde han tidlig styrket et spinkelt Legeme, og efterhaanden udviklet en bestemt Charakter. Af Naturen begavet med en mere let og livlig, end dyb og alvorlig Mand, med en sund

men noget nærsynet Forstand, der fornemmelig havde uddannet sig i det praktiske Regentliv, og derved havde undgaaet de mange Skjæbheder, som flet for-
 døiede Theorier saa ofte fremkalde hos mindre bega-
 vede Hoveder; derhos sanddru i hele sit Væsen, hvil-
 ket ikke alene udtalte sig i besteden Mistillid til egen
 Dømmekraft, men især i Modbydelighed for Smiger,
 og i en ufrømtet Hjertelighed og Velwillie imod Un-
 bergivne, var han ikke alene i høi Grad afholdt,
 men besad virkelig en Deel ikke uvæsenlige Egensta-
 ber til at føre Commandostaven under vore Forhold.
 Man har troet at burde anføre hans Mangel paa
 positive Kundskaber som et væsenligt Savn, der vilde
 have hindret ham i at blive nogen Feltherre; men
 ikke at tale om hvor ubiis den Udkomst er, som de
 blotte Kundskaber give til Krigsgubens Tempel, kunne
 vi i Forbigaaende ikke undlade at bemærke, at vor
 indskrænkede Krigsfueplads med saare korte Opera-
 tionslinier, let Forpleining, ubetydelige Terrainaf-
 verlinger og uanseelige Positioner, vel altid kræver
 en dygtig, men derfor ikke just nogen sublim Mand
 i Spidsen for vort Krigsvæsen.

Som Herren var, saa fulgte ham Svende.
 Nærmest Kronprindsen beklædte hans Svogre, Prind-
 serne Frederik og Christian af Hessen-Cassel de
 fornemste Poster i Armeen, hvilke, uden just at være

betydningsfulde Mænd, befæde fornøden Anseelse og Tiltro til, i deres fulde Manddomskraft, at føre de dem betroede Afdelinger. Som de meest Anseete efter dem stode Generalerne Ewald og Binger, begge Højsere, som Kronprindsens Svigerfader, Landgrev Carl og General Huth havde trukken herind, og som ingenlunde gjorde deres Anbefaling Skam. Den Første havde som Capitain bivaanet den amerikanske Krig paa engelsk Side, havde gjengivet sine Erfaringer og Betragtninger over Krigen i et for sin Tid agtet Værk om de lette Troppers Tjeneste, havde været i Forveien, som Commandeur for Avantgarde, teet sig med Holdning og Conduite imod Preussenerne og de overmodige Franske udenfor Lybek, og repræsenterede i Forening med General Binger saa at sige den daværende Armees Intelligents, som den Sidstnævnte desuden havde lagt for Dagen, ved i Ord som Skrift at paapege de G. v. Bülow'ske Militaire Skrivters mangfoldige Extravagancer, hvilke dengang vare stærkt i Mode. Resten af Armeens Befalingsmænd kunde vel i Almindelighed ikke rose sig af Krigserfaring eller nogen høi Grad af Dannelse, men stod dog næppe i sidste Henseende tilbage for de fleste andre europæiske Armeers Officere paa den Tid. Kjendte man end dengang ei synderlig til den siden saa forroste militaire Videnskabelighed, saa var man

paa den anden Side ogsaa fri for alle dens Afarter, og for hiin prætenſionsfulde Charlatanisme, der ſaa ofte ſenere gjorde ſig gjældende. — Menigmand var, ſom altid, nøiſom, villig, ufortrøden og tro; ved et Par Mars uafbrudte Indfaldſe under Baaben frigjort for ſin Hjemmee, ligeſom for ſtørſte Delen af den fremmede Suurbeig, efterſom den udenlandſke Hverving var ophørt, var han ved god Forpleining, der ikke fattedes i de fede holſtenſke Qvarterer, vel ſikket til at føre imod Fienden.

Men i det Danmark ſaaledes efter Gyne ſøgte at hævde ſin Neutralitet imod Landſiden, forſøgte det lige ſiden 1801 lignende Forholdsregler til Søes, og ſkede dette end af finantiel Afmagt, fordi det ſiden 1803 ei ſaae ſig iſtand til at beſtride begge Ubruſtninger, ſom en Land- og Sømagts fuldſtændige Neutralitetſyſtem under daværende Conjunctioner krævede, ſaa burde vel netop dette have overbeviſt vore Statsſthrere om, at kun en ulige mægtigere Stat end vor vilde være iſtand til at gjennemføre ſin Neutralitet under ſaa fortvivlede Omſtændigheder. Ikke deſto mindre havde den engeliſke Regjering ſandelig ikke havt nødig at belæſſe ſit Navn med nogen Skjændſel, for at ſikre ſig de ſamme Fordele, ſom den nu kun troede at opnaae ved ſit Overfald; thi det er aabenbart at et lignende Attentat fra Frankrigs Side imod

Landgrændsen, om det end i værste Tilfælde vilde have havt Besættelsen af Halvøen, maaskee og af Byen til Følge, netop ogsaa derved vilde have kastet Danmark i Armene paa England, og gjort det til en ligesaa uforsønlig Fiende af Frankrig, som det nu blev det af hiint Land. I ethvert Tilfælde havde England, hvis det troede ikke at kunne noksom stole paa den danske Regjerings Sindelag og Fasthed, kun behøvet at sende en tilstrækkelig Flaade til Bæltet, for, selv i Tilfælde af en fransk Oversvømmelse paa Halvøen, i det mindste foreløbigt at hindre ethvert Forsøg imod Sjælland og den danske Flaade.

Hvorom alting er, allerede under 2den Juli modtog den danske Consul Wolf i London et anonynt Brev af følgende Indhold: „Det er nogle vel underrettede Personers Mening, at den Expedition, som nu udrustes her til Lands, er bestemt til at tage Kjøbenhavn og hele Den Sjælland i Besiddelse, hvorom deres Regjering i Tide burde underrettes o. s. v.“ Dette og lignende Nygter bevægede Consulen til at indberette det til det danske Deconomie- og Commerce-Collegium, som under 25de Juli besvarede det (see Bilag I). Ogsaa den daværende Legationsraad Rist, som i den egenlige Gesandt, Grev Wedel-Sarlsbergs Fraværelse, dengang var den fornemste danske Diplomat i London, blev af Wolf

gjort opmærksom paa dette Rygte, men gav under 14de Juli et lignende Svar (see Bilag II). I et samtidigt Brev til Statsraad Thorkelin lod Consul Wolf ogsaa den Uttring falde: *Prenez garde à vous car le diable est à la porte**). Selv de engelske Blade begyndte ligeledes allerede i Juli med lidet forblommende Ord, ja tildeels endog ganske aabenbart at omtale en forestaaende Expedition til Østersøen, som skulde afgaae fra Dartmouth med 10000 Mbd. bestemte til et overraskende Foretagende. „Man vilde, hed det i engelske ministerielle Blade, med det første spørge en mærkelig Begivenhed, men hvor? vidste man endnu ikke saa lige. Den Deel af Fiendens Kyster, der skal angribes, er en Egn, hvor Indbyggerne allerede længe have ventet at høre de britiske Kanoners Torden; de ere imidlertid hverken for eller imod os, og skjøndt organiserede i frivillige Corps'er, kunne vore Tropper sagtens byde dem Trods; thi der fattes dem Briteres Mod. Hemmelighed og Hurtighed ere især fornødne, hvis Expeditionen skal lykkes.“ „I de Kredse, der ere bedst underrettede,“ hed det endvidere, „vil man vide, at Expeditionens Hovedøiemed er at beskytte en vis Stat, der endnu ikke er indviklet i

*) See J. Wall's Erindringer, Christiania 1844, 1ste D., S. 220).

Krig, men der, som en Følge af de senere Begivenheder, kunde blive tvungen til at træde op imod vort Land, hvis vi ikke ved en tilstrækkelig Magt sætte os i Besiddelse af de Midler, som ellers de Franske vilde bemægtige sig og anvende til vor Fordærvelse; det er tillige saare vigtigt, at de Franske hindres i at forsøge deres Sømagt ved at bemægtige sig en neutral Magts Flaade."

Under 17de Juli forjikkrede Bladet, the Courier, at 22 Linieskibe skulde afgaae til Østersøen, og den hele Flaade komme til at bestaae af 40 Krigsskibe under Admiral Gambier, under hvem desuden Admiralerne Stanhope, Hood, Keates og Eslington skulde commandere. Under samme Dato indeholdt Morning Chronicle fra London: „For at fremme den britiske Handels Sikkerhed i Østersøen, har Regjeringen beordret 18 Linieskibe uophødeligen at stikke i Søen (næmlig 8 paa 74 Kanoner fra Plymouth de øvrige 10 fra Dünerne); desuden have alle ikke bestemt udcommanderede Fregatter, Slupper og Bombardeer-skibe iilfomst faaet Ordre at samles i Dünerne og oppebie videre Bestemmelse. Alle Lodser, der kjende Farvandet i Sundet ere tagne i Tjeneste paa disse Skibe. Efterretninger fra Sundet, skøndt de bestandig omtale Danmarks Neutralitet, ville, som det hedder, ikke hindre denne Flaades Afseiling."

— Alt dette stod til Overflod endog at læse paa Dansk i det daværende Kjøbenhavnste Blad Dagen af 28de Juli 1807, Nr. 126.

Under 31te Juli berettede den Berlingske Tidende af en Skrivelse fra London af 21de s. M.: „10 navngivne Linieskibe under Admiral Gambier ere affeilede fra Dünerne den 19de, og have kastet Anker ved Plymouth, fra hvilken Havn en anden Division ufortøvet skal afgaae for at krydse i Nord- og Østersøen. Expeditionen til Østersøen, sige vore Blade, maa have andre Hensigter end at holde Skibsfarten i Sundet aaben. Henimod 80 flade Fartøier ere blevne udrustede i Chatham og Sheerness, for at afgaae med Flaaden, hvilke alene kunne bruges ved Troppers Indfiskning og Landgang.“

Den 19de Juli vendte den danske Fregat Fylla under Lieutenant Hedemann hjem fra Vestindien, og havde paa sin Tilbagereise maattet anløbe Portsmouth for at fylde Vand. Den daværende danske Consul anmodede ham indstændigen om at paaskynde sin Afreise, fordi et daværende almindeligt Rygte nævnte Kjøbenhavn som Maalet for Expeditionen. Hedemann troede det, ved Ankomsten til Kjøbenhavn, naturligviis sin Pligt, at meddele daværende Commandeur Steen Bille, som Medlem af Admiralitetet, denne Efterretning, der ogsaa skal have underrettet vor davæ-

rende Directeur for det udenlandske Departement, Grev Joachim Bernstorff berom, uden at denne tog videre Notits deraf.

Hvad der sagtens har bidraget meget til at henholde den danske Regjering i en ellers næsten ubegribelig Tryghed var vistnok den Omstændighed, at allerede tvende engelske Expeditioner, med Landtropper ombord, fort i Forveien fredeligen vare dragne vore Kyster forbi. Under Danzigs og Colbergs Beleiringer i Foraaret 1807 bleve de Allerede næmlig enige om at gjøre en combineret Diverſion i Forpommern, hvis Udgangspunkt ſkulde være Rügen og Stralsund. Her havde næmlig Kongen af Sverrig, Guſtav den 4de, en Eſtyrke af omtrent 15000 Mand, med hvem en 5000 Preußere under General Blücher, ſamt 25—30000 Engländerne under General Cathcart ſkulde forene ſig. De preußiſke Tropper landede paa Rügen allerede i ſidſte Halvdeel af Mai; de engelske derimod nølede og tøvede, om med Forſæt eller paa Grund af deres militaire Indretningers Ufuldkommenhed, ſkal være ſagt. Førſt den 19de Juni afgik den første Uſdeling af diſſe Tropper paa 70 Forſelsſkibe fra England, og paſſerede Sundet i de ſidſte Dage af Juni; den 1ſte Juli afgik den anden, noget større Transport paa 100 Skibe, paſſerede Sundet den 3die og 4de Juli, ſaa at det Hele førſt midt

i Juli landede paa Rügen. Imidlertid havde Scenen paa Krigsstuepladsen aldeles forandret sig: Danzig havde ikke alene overgivet sig den 27de Mai, men Slaget ved Friedland var tabt den 14de Juni, Freden til Tilfæt afsluttet den 7de Juli, og de preussiske Hjelpetropper som Følge heraf tilbagekaldte. Men da Kongen af Sverrig under 3die Juli høist ubetimeligen havde op sagt den imellem ham og de Franske siden 18de April bestaaende Vaabenstilstand, og som Følge heraf midt i Juli var bleven breven tilbage til Stralsund, maatte man troe at de omtrent paa samme Tid indtrufne 8000 Mand engelske Hjelpetropper i det mindste vilde deeltage i Stralsunds og Rügens Forsvar, og paa denne Maade blive sysselsatte. Alligevel maa det ansees for en Feil, at deslige Troppetransporter, i den bedste Mærstid, uændfede kunde passere forbi vore vulnerableste Kyster, ja blive under Vaaben paa Rügen, ifkun 8 Miles Seilads fra vore nærmeste Strandbredder, og 16 Mile fra vor Hovedstad, uden at vi havde saa meget som et eneste Avisoffis, en eneste Krydser, end sige en Observations-Offadre i disse Farvande.

Den 23de Juli blev der lagt almindeligt Embargo paa alle Skibe i engelske Farne, for deels at tilveiebringe det fornødne Skibsmandskab til den til Sundet bestemte Expedition, deels ogsaa at forhindre

enhver bestemt Efterretning om dens egenlige Afgang. Denne fandt imidlertid Sted den 27de Juli fra *Par-mouth*, hvor den første og største Deel af Expeditionen, bestaaende af 18 Linieskibe, 7 Fregatter og 22 mindre Krigsfartøier under Admiral *Gambier*, gik under Seil. Overbefalingen havde først været tilbuden Admiral *Young*, dernæst Sir *Charles Cotton*, som begge afsløge den, hvorpaa den tilsidst paa-nødtes (was pressed on) Admiral *Gambier**); i den Grad mødte Foretagen det Ubillie af dem, der skulde udføre det. Med *Gambier* fulgte *Comodore Home Popham* som Flagcapitain; tilfældigviis født i *Tes-tuan* i *Marokko*, af irske Forældre**); bekjendt som En af de bedste Hydrographer i *England*, i *Marne* 1793 og 94 brugt under Hertugen af *Dork* i *Flan-bern*, senere 1799 i *Nordholland*, og derfor velbe-kjendt med en Land- og Sømagts forenede Operatio-ner. Den 1ste August afgik en mindre Afdeling af Expeditionen fra *Harwich*, bestaaende af 5 Linieskibe, 2 Fregatter, og en Mængde Forselskibe, hvormed især fulgte Gen. Sir *David Bairds* Division samt 2 Batailloner af den tydske Legion, som vare indsti-bede i *Hull*; Alt under Befaling af Contreadmiral

*) *Naval Chronicle*, 19de Bd., S. 425.

*) *Nav. Chron.*, 18de Bd., 268.

Esington, der i Maren 1793 og 94 havde commanderet en Fregat i vore Farvande, derfor fortrinsviis antoges at være bekendt med dem, og hvem det almindelige Overopsyn over Transportflibene, samt med Armeens Ind- og Udsfibning var anbefalet. Flaaden bestod altsaa i Alt af 23 Linieskibe, hvoriblandt Gambiers Admiralskib, Prince of Wales, var en Tredecker paa 98 Kanoner; af 17 Linieskibe paa 74 og 5 paa 64 Kanoner. Af de 9 Fregatter vare 4 paa 38, 3 paa 36, og 2 paa 32 Kanoner, hvor til endnu kom 22 mindre Krigsskibe paa 22 indtil 14 Kanoner*). Ved Ankomsten i Kattegattet affendtes Contreadmiral Keates, med Linieskibet Superb og 3 andre Linieskibe, 5 Fregatter og 8 Brigger til store Bælt, hvor han allerede den 4de August om Aftenen Kl. 8 gik til Ankers imellem Knudshoved og Bresen, og derved allerede affar Forbindelsen imellem Sjælland og den øvrige Deel af Riget, i det han senere erklærede hele Den i Blokadetilstand, efter en Linie trukken fra Hadssteensgrunden (nordenfor Sjællandskøbbe) til den sydlige Pynt af Femern; ja endog udstrakte den til Stralsund, da denne By senere blev besat af de Franske; af

*) See A. C. Hansen Kjøbenhavns Leirfrands 1807, hvor de Alle findes navngivne S. 19.

tes med et Piset. Kronborg Fæstning anbefalede især Narvaagenhed, dog med Tilføiende: at vi ingen Krig havde med England, ei heller ventede nogen. Blot af Forsigtighed skulde derfor ogsaa her Søbatterierne armeres, Piset commanderes til deres Betjening, hvilke derimod først maatte trække op i Fæstningen, saasnart det begyndte at mørkne. De i Nærheden værende Frisolk af Regimenterne skulde usfortøvet indkalbes.

Den engelske Flaade blev imidlertid rolig liggende paa Helsingørs Rhed, deels for at oppebie sine efterfølgende Forselsstibe, hvormed Admiral Essington først indtraf i Sundet den 8de August, deels for at de til Expeditionen sigtende diplomatiske Forhandlinger kunde finde Sted, og blev i al denne Tid, lige til den 14de August incl., dagligen forsynet med friske Levnetsmidler fra Helsingør imod contant Betaling, den sidste Dag endog med 30,000 Pund Drefjød, rimeligviis med Hensyn paa den nu indtrædende Afsondring fra Land, indtil Landgangen fandt Sted, hvilken sidste naturligviis ligeledes krævede en Deel Mundforraad. *)

Den hidtilværende engelske Gesandt ved det dan-

*) Seeland im Sommer 1807, S. 21; Sansens Reiserand S. 20 og 29.

ste Hof, Carlisle, var, sagtens med Hensyn paa den forestaaende Crisis, bleven udnævnt til Gesandt i Berlin, og i hans Sted var den hidtilværende engelske Gesandt i Cassel, Sir Brook Taylor, den 31te Juli indtruffen i Kjøbenhavn paa Fregatten Surveillante; men havde ved sin paafølgende første Audients den 3die August ikkun fremført ganske almindelige Uttringer. Derimod var den overordentlige Mission om Flaadens Ubleverelse overdragen den forhenværende Gesandt i Berlin, Jackson, en Mand, der ved medfødt Naahed ganske skal have egnet sig til et Hverv, der skulde tilside sætte alle hidtil gjældende Former. Denne indtraf den 8de August over Tønningen til Kiel, og blev samme Dags Eftermiddag stedet til Audients hos Kronprindsen. Han erklærede nu denne ganske uden Dmshøb, at Danmark gjorde vel i at slutte et nøie Forbund med England, men at det selv i saa Tilfælde maatte udløve sin Flaade som Pant paa dets Trostskab, og for at sikke denne imod Frankrigs og Ruslands Efterstræbelser, hvorom den engelske Regjering havde sikket Kundskab. At endvidere Flaaden skulde opbevares i engelske Havne indtil den almindelige Fred, og da tilbageleveres i uskadt Stand. At den Magt, der nu stod i Begreb med at bemægtige sig den, skulde staae til den danske Regjerings Disposition, saafremt den vilde modsætte sig Frankrig,

og at samme i ethvert Tilfælde var betydelig nok til
 haade at opnaae sit Diemed, og tjene Danmark til Und-
 skyldning for at have maattet give efter for Englands
 Fordringer." — Kronprindsen, i høi Grad overrasket
 ved dette Andragende, svarede: „At man kunde vente
 større Medelighed hos Barbaresterne end hos den en-
 gelske Regjering; at Englands hidtilværende Allierede,
 der saa længe havde maattet vente forgjæves paa
 dets Bistand, bedst kunde bevidne hvad denne havde
 at betyde." Da Gesandten dernæst, ikke uden Forlegen-
 hed, lod nogle Ord falde om tilkommende Erstatning,
 gav Kronprindsen det bekjendte Svar: og hvor-
 med vil De erstatte Danmarks Ære? —
 For at vinde Tid, henviste Kronprindsen ham isøvrigt
 til det udenlandske Departement — hvis daværende
 Chef, Hr. Christian Bernstorff, vel dengang ligeledes
 var i Kiel, men hvis øvrige Personal, saavel som
 Statsraadet befandt sig i Kjøbenhavn — for der at
 erholde det definitive, officielle Svar. Ved denne
 Leilighed paatrænger sig uvilkaarligen den Tanke, om
 ikke Kronprindsen, for at vinde end mere Tid til
 Forsvarsanstalter, strax burde have bemægtiget sig
 Jacksons Person, og indtil videre henholdt ham i
 Fangenskab, uden at gjøre nogensomhelst Notification
 derom. Inden dette paa en nogenlunde tilforlædelig
 Maade rygtedes til de engelske Ansørere i Sundet, vilde

der altid have medgaaet flere Dage end der nu vandedes ved at henbise Underhandlingerne til Kjøbenhavn. Hine vilde altsaa i al denne Tid være blevene henholdte i tvivlsom Forventning om hvad der skulde skee, da Fiendtlighedernes Begyndelse fra deres Side aabenbar var afhængig af Gesandten's Tilbagekomst og medbringende Svar. Om noget Brud paa Folkeretten kunde her naturligviis ikke være Tale; thi for en Gesandt, der overbringer et sådant Budskab, er der ingen Folkeret skreven.

Endnu samme Aften (8de August) forlod Kronprindsen Kiel, ledsaget af sin General-Adjutant, daværende Major F. C. Bülow, for igjennem Byen at ile til Kjøbenhavn. At der ikke fulgte ham Flere, var vel for ikke at vække de Engelskes Opmærksomhed ved Overreisen over store Bælt. Chefen for Artilleriecorpsen, General Bielefeldt, erholdt imidlertid den følgende Dag en efterladt Ordre, ufortøvet at begive sig til Kjøbenhavn med 4 andre Artillerieofficerer; men at ikke Flere af Armeens dueligste og meest anseete Officerer i Holsten ligeledes fik Ordre at begive sig enkeltviis og ad forskjellige Veie til Sjælland, maa vel ansees for en Feil, da det aabenbar især var Anførere, der fattedes de Stridskræfter, man der stod i Begreb med at opbyde. Undervejs gav Kronprindsen Ordre til at sinke den efter-

følgende Jackson to Timer paa hver Station, hvorhos han satte en Bataillon af de ved Frederiks staaende jydskke Regimenter, samt 3 Escadroner af flæsbvigskke Ryttere, det syenske Dragonregiment, og et trepundigt Batterie i Marche til Odense og imod Kysten af store Væst.

Den 11te August om Middagen naaede Kronprindsen Kjøbenhavn, og steg af paa Amalienborg, hvor han strax lod sammentkalde de fornemste civile og militaire Autoriteter, for af dem at erfare en Udsigt over Tingenes Stilling, og derefter gribe de fornødne Foranstaltninger. Imidlertid udbredte Rygtet om hans Komme sig som et Lyn over hele Byen, og fremkalbte den meest levende Begeistring. Paa Holmene stred man øieblikkelig til Sødefensionens Udrustning; Studenterne opfordredes til at danne et Fricorps ligesom 1801, under Hofmarskalk Hauch; Borgervæbningen kaldtes til Vaaben, Livjægerne beordredes at holde sig marchefærdige; Frisolkene af de Regimenter, som havde deres Udskrivning fra Sjælland, bleve indkalbte, tilligemed 8 Batailloner Landeværn, hvoraf de 6 beordredes til Kjøbenhavn, 2 til Kronborg; desuden oprettedes en Commission til Kjøbenhavns Forsyning med Levnetsmidler, og den saakaldte Brand- og Vandcommission beordredes at

træffe de samme Foranstaltninger imod Ildsbaade, hvilke havde funden Sted 1801.

Efterat have udstedt en Kundgjørelse til Kjøbenhavns Indvaanere (Bilag III.), der istedetfor Opfordring til alle Kræfters Anstrengelse, endnu stedse lader skimte et svagt Haab om en mindelig Afgjørelse, afreiste Kronprindsen allerede Dagen efter tidlig om Morgen fra Frederiksberg, ledsaget af sin sønssvage Fader, for over Korsør at begive sig til Kolbing, hvor Christian den Syvende foreløbig tog sit Ophold paa det daværende Slot, medens Kronprindsen selv fortsatte sin Reise til Kiel, hvor han igjen indtraf om Aftenen den 15de August, ottende Dag efter sin Afreise. Efterat Kongen og Kronprindsen havde forladt Kjøbenhavn, fulgte ifølge den Sidstes Befaling Statsraadet og de første Deputerede af de civile og militaire Collegier med en Deel Underembedsmænd og Secretairer, Natten imellem den 12te og 13de, for ligeledes foreløbigt at tage deres Ophold i Kolbing. Kronprindsens Svoger, Hertugen af Augustenborg, hvem tillige det onimeuse Hverv var blevet overdraget, at føre Kronregalierne til Holsten, fandt det dog, paa Grund af Bæltets Spærring, raadeligst at efterlade disse i Sorø, hvor de af daværende Amtmand Stemann bleve nedlagte i Maagens Gjøes Ligkiste, indtil de Engelse havde forladt Sjælland; ligeledes blev det

daværende kongelige Guldstaffel af Grev Danne-
stjold nedgravet i Haven paa Gisselfeldt. *) Og-
saa hele det diplomatiske Corps forlod af egen
Tilskyndelse Byen, skjøndt Directeur J. Bernstorff
jægte at holde dem tilbage, for i det mindste at op-
pebie Udfaldet af den imellem ham og Ministeren
Jackson forestaaende Conferens. Ikkun den franske
Legationssecretair, Desaugiers, og en Deel af den
spanske Legation forbleve i Kjøbenhavn under hele
Beleiringen.

Næst den mageløse Frygthed, hvormed Regje-
ringen havde seet et saadant Uveir trække op, var
der maaskee intet Skridt mere fordærveligt, intet mere
ifstand til at lamme de vaagnende Kræfter, end denne
Kronprindsens Mistvivlen om sin egen Sag. I et
udvortes og indvortes fredeligt Land, under et igjen-
nem mange Generationer fortsat Eneherredømme, maae
vi ikke vente at finde de store Personligheder og stærke
Charakterer, der under saa usædvanlige Omstændig-
heder formaae at styre og beherske disse, at fjerne
eller jævne de mangehaande Frictioner, som Krigs-
begivenhedernes voldsomme og hurtigt paa hinanden
følgende Vexel stedsse fører med sig. Det Herfærtas-

*) J. Røder, Danmarks Krigs- og politiske Historie
1ste Bind, S. 67 og i Rettelserne.

lent og den Indflydelse paa Mængden, som i mere bevægede Stater personlig Dygtighed kan have erhvervet sig, beroer i Stater som vor saare meget, og dengang næsten udelukkende, paa den medfødte Anseelse, som Banen tildeles Kongehuset, fordi ved et stillestaaende Folkelig saa politiske og endnu færre militaire Capaciteter, om de end findes, have kunnet erholde Leilighed til at vinde almindelig Erkjendelse og Tillid. Kommer nu hertil, at den Fyrste, der som Medregent dengang stod i Spidsen for det danske Folk, ved sin mangeaarige tidligere Deelagtighed i Regjeringen, ligesom Barnealderen af havde erhvervet sig en ganske ualmindelig Folkgunst, og at han, af egen Tilbøjelighed, navnlig allermeest havde givet sig af med den militaire Bestyrelse, hvor hans personlige Indblanding lidt efter lidt havde fremkaldt en høi Grad af Uafhængighed og Ansvarssky, selv iblandt de høiere Befalingsmænd, saa maa det ikke undre os, at hans Nærværelse i Kjøbenhavn, trods hans igrigt ikke ualmindelige Egenstaber, under da-værende Omstændigheder aldeles ikke var til at erstatte.

Den Undersaat, der trods Alt dette, nu uventet, i en fremrykket Alder af over 72 Aar, skulde overtage det tunge Kald, Regenten unddrog sig for, var Generalmajor Ernst Heinrich Beymann,

født 1735 i det Hannoverſke, hvor han ſom ung Officeer havde deeltaget i Syvaarskrigen, og ſenere paa General Guths Anbefaling var bleven indkaldt og anſat i det daværende holſtenſke Ingenieur-Corps. Her deeltog han i Anlæget og Udførelſen af den ſleſvig-holſtenſke Canal; blev, eſterat være afgaaet ſom Oberſt fra Ingenieurcorpsen og indtraadt ſom Deputeret i Generalitetet, 1794 udnævnt til Commandant i Citabellet Frederikshavn, Næret efter til Generalmajor, og nød i denne ſin Stilling mere end almindelig Agtelse og Erkjenndelſe, den desuden hans rolige, værdige og dog fordringsløſe Væſen bidrog til at forøge. Da han allerede under 8de Mai 1807 var bleven udnævnt til at føre Generalcommandoen over Kjøbenhavn, Citabellets og Kronborg Fæſtninger med Tre Kroners Batterie, var hans nuværende Udnævnelse til Høſtcommanderende i Kjøbenhavn under den foreſtaaende Beleiring, ſom det ſynes, ikkun en Stadfæſtelse af den tidligere. Formodentlig var det ogſaa hans tidligere Stilling ſom Ingenieur og den almindelige borgerlige Agtelse, hvori han ſtod, hvilke lode Kronprindsens Valg falde paa en iøvrigt ſaa alderſtegen, i en Række af Aar fra Tropperne fjernet Befalingsmand, der tilmed, være ſig af Mangel paa Dvæleſe eller af Alderdoms Skrøbelighed, ei engang var iſtand til at viſe ſig tilheft. Med denne Udnævnelse fulgte ingen egenlig

Instrux, hverken mundtlig eller skriftlig, Forsvarsanstalterne betræffende, naar undtages en høist ubetydelig mundtlig Befaling fra Kronprindsen, strax at sende et Commando paa 100 Mand til Dragør; tvertimod synes Udnævnelses-Ordbren (see Bilag IV.), i Forretningernes Trængsel at være ham oversendt i et Dieblif — da Kronprindsen om Aftenen forlod Amalienborg, for at begive sig til Frederiksberg, hvorfra Afreisen skulde finde Sted den følgende Morgen i Daggrøhet — der var beregnet paa at forebygge enhver Forespørgsel om de eventuelle Forhold. En hyderligere Bekræftelse herpaa synes at fremgaae af den Omstændighed, at Udnævnelses-Ordbren ikke engang i mindste Maade omtaler, hvorledes der skulde forholde sig med Flaaden, i Tilfælde af Kjøbenhavns Overgivelse, hvilket dog var det egentlige Livsspørgsmaal, hvorom hele Begivenheden dreiede sig, og hvorom billigviis ingen Anden end Regenten havde at decide. Først efter Tilbagekomsten til Kiel, midt i August, affærdigedes Lieutenant Steffens af Kronprindsens eget Regiment med en saadan Forholdsordre til General Peymann (see Bilag V.), som imidlertid aldrig naaede sin Bestemmelse, fordi Overbringeren, efterat være kommen Kjøbenhavn paa 1½ Mil nær, faldt i Fiendens Hænder, og blev bragt ombord paa

den engelske Flaade. *) Derimod indeholdt Udnævnel-
ses-Ordren, foruden den almindelige Instrux om at for-
svare sig til det yderste, den udtrykkelige Bestemmelse:
ei at være Agresfor, en Indskrænkning, der
i Forbindelse med det i Kundgjørelsen udtalte Haab
om en mindelig Afgjørelse, nødvendigvis lige fra
først af maatte fremkalde Tvivlsraadighed og Halvbed
i den commanderende Generals Beslutninger. Pri-
vate Meddelelser udsige derfor ogsaa, at Beymann
modtog sin Udnævnelse med stort Mismod, og ingen-
lunde gjorde sig Illusioner med Hensyn til det ende-
lige Udfald.

Af de tvende høiere Befalingsmænd, som Kron-
prindsen havde udnævnt til Næstcommanderende i
Kjøbenhavn, var Generalmajor Bielefeldt Chef
for Artilleriecorpsen siden General Guths Død i Mai
1806, men havde, siden han i 1788 var bleven kal-
det til Norge, i samfulde 19 Aar ikke været i Kjø-
benhavn, før han, ifølge Kronprindsens Ordre, ind-
traf hertil fra Holsten den 13de August om Morge-
nen, og strax overtog de ham paahvillende Forretnin-
ger. Han havde tidligere paa en fordeelagtig Maade
tiltrukken sig Kronprindsens Opmærksomhed i den
ubetydelige Affaire ved Øvistrumbro 1788, og gjaaldt

*) See Tillæget til Hansens Leiffrands S. 47.

endnu stedse for en saare duelig Artilleriechef. Commandeur Steen Wille af Søetaten, hvem i Særdeleshed Søforsvaret blev underlagt, og hvis Navn gjenlød over hele Folket siden hans heldige Kamp med Barbaresterne 1797, havde ydermere 1801 forsøgt sin Anseelse ved, efter Sigende, at foreslaae en offensiv Bevægelse med de ham underlagte Seilsskibe imod den engelske Flaade, da Slaget den 2den April syntes at tage en for denne mislig Vending.

Den 13de August indtraf den engelske Gesandt, Jackson, i Kjøbenhavn, opbragt over sin forsinkede Ankomst, og overrasket ved at erfare at Kronprindsen igjen var afreist. Hans korte Underhandlinger med Grev J. Bernstorff sandt samme Dag Sted paa Strømt, hvorpaa han om Eftermiddagen afgik til den engelske Flaade. Endnu samme Aften begav Bernstorff sig til Beymann, hvem han meddeelte: at Jackson havde forlangt sine Pæsser, og at han (B.) efter den sidste Conference nu troede at et Brud med England var at vente; ikke destomindre yttrede Greven endnu stedse, at man fra dansk Side ikke maatte gjøre det første Skud, og gjentog endog samme Formaning til General Bielefeldt, da denne senere gjorde ham sin Opvartning; bad iøvrigt om at lade ham vide, naar de Engelske gjorde Landgang, hvilket ogsaa skete, hvorpaa han samme Dag forlod Wien.

En tilsyneladende saa forstokket Blindhed hos vore første Diplomater lader sig næppe forklare anderledes, end af en rodfæstet Tilbøielighed hos det Bernstorffske Ministerium til under alle Omstændigheder, naar Neutraliteten ei længere kunde bevares, at foretrække den engelske for den franske Forbindelse; en Tilbøielighed, der meget let lader sig forklare af den Bernstorffske Families hannoveranske Herkomst og tydske Dannelselse i det Hele, og at den nu, efter hele Nordtysklands Undertrykkelse, maatte nære Modbydelighed for enhver Tilnærmelse til Frankrig. Denne Formodning erholder desuden Bekræftelse derved, at begge Bernstorfferne 1810, rimeligviis ifølge Napoleons Onske, bleve fjernede fra Ministeriet, og at det igien var den samme J. Bernstorff, som man i 1813 benyttede til de frugtesløse Underhandlinger med England, da man paa ny vilde nærme sig samme, efter de Franskes Undergang i Rusland. At Kronprindsen isøvrigt ei indlob sig paa nogen Accommodation, som for nærværende Tid kunde synes at have været den ønskeligste, laae vistnok meest i den brutale Maade, hvorpaa det engelske Ministerium søgte at sætte sine Henjægtter igjennem, hvilken tilvisse maatte revoltethvert høihjertet Gemyt, og derfor ei bør lægges en ædel Fyrste til Last, der havde været Dievidne til sit Folks heltेमodige Anstrengelser 1801.

Skjondt Kjøbenhavns daværende, i Hovedsagen endnu aldeles uforandrede Tilstand som Fæstning just ikke blev afsynderlig Indflydelse paa de følgende Begivenheder, er en Fremstilling af samme dog ikke overflødig, for deels at kunne vurdere de Midler, som dengang stode de Commanderende til Raadighed, deels lære at kjende de væsentligste Brøst, hvoraf den endnu stærke lider, og saaledes med Billighed at kunne bedømme maaskee lignende Begivenheder i en kommende Tid. — Kjøbenhavn ligger som bekjendt paa begge Sider af Kallebodstrand eller Sundet imellem Sjælland og Amager, hvis sydlige Indløb er et snævert grundt Farvand paa ifkun 7—8 Fod, men som indenfor Fæstningsværkerne tiltager baade i Brede og Dybde, og saaledes tilsidst danner Koffarbie- og Drøghavnen, hvis største Dybde dog ikke overstiger 22 Fod, med en Brede af omtrent 700 Alen. Over den søndre smallere Deel af Koffarbiehavnen føre tvende faste Træbroer, Knippelsbro og Langebro, med Vindebroer paa Midten, for ikke at hindre Seiladsen, hvoraf den første omtrent er 130 Alen, den anden omtrent 250 Alen lang; og hvorpaa altsaa Forbindelsen imellem Fæstningens tvende Hoveddele fornemmelig beroer; desuden lukkes Havnen imod Nord af en ulige længere Træbro paa noget over 600 Alen, med en Flydebro over Udløbet, ved den saakaldte Bom.

Fæstningsværkerne ere anlagte efter et ældre nederlandsk System, næsten ubelukkende af Jord, og bestaae i Alt af 25 Bastioner, hvoraf 13 paa Sjælland, de andre 12 imod Amager og Søen, foruden et særskilt Citadel med 5 Bastioner paa den nordre Side, hvilke tilsammen have et Omfang af noget over een dansk Mil, men hvoraf her, som i de fleste Tilfælde, kun den imod Sjælland vendende Front blev angreben, saa at den øvrige Deel af Fæstningen, tilligemed det bagvedliggende Amager, i Almindelighed kan ansees for betrygget ved et Angreb fra Land siden. En dyb og vaad Grav, der især er bred imod Amager, omslutter hele Fæstningen. Dennes Tilgængelighed fra Sjællands siden indskrænkes imidlertid betydeligt ved 3 sammenhængende, omtrent 300 Alen brede, 8—10 Fod dybe, ved tvende Dæmninger fra hinanden adskilte Ferskvandsløber: Sortedam, Peblinge- og St. Jørgensløb, men hvis Beliggenhed i ifkun 200—800 Alens Afstand fra Værkerne, tillige tilstøder Fienden et uforstyrret Anlæg af sine Kastebatterier, saasnart Overgangsstederne ikke tilbørligen ere i vor Magt. Vel gives der for begge Enden af denne Række Søer, tvende omtrent lige store Afstande, paa 900—1200 Alen, imellem dem og Stranden, hvilke tilstøde Udfald med betydelig Front; men den nordlige af disse optages aldeles af Forstaden Østerbro,

og den saakaldte Glasens Have, den søndre tilbeels af Forstaden Vesterbro og Tømmerpladsen, hvorved disse Fordele paa en Maade igjen gaae tabte. Foruden de 3 Hovedporte imod Landfiden og een imod Amager, fører endnu den nordre Citadelsport ud imod det førstnævnte, en Jernstatitport derimod ud til Tømmerpladsen og det sidstnævnte Terrainaffnit imellem Søerne og Stranden, hvorimod ifkun een Poterne (Gjennemgang, Lønport) findes i Courtinen imellem Rosenborgs og Dvigovs Bastioner til Forbindelse med Faussebrayen (Kirsebærgangen). Denne omgiver uafbrudt Hovedvolden imod Sjælland, og letter derved tilbeels en Storm paa denne meest udsatte Deel af Fæstningen, hvorimod den ved Citadellet og imod Amager afbrydes ved Facerne af hver Bastion, for ei at tjene til Forbindelse imellem fiendtlige Stormcolonner. Af Udenværker fattes 3 Maveliner ganske, paa Fæstningens meest fremspringende vestlige Hjørne, imellem Schacks og Ahlefeldts Bastioner. Det søndre Indløb til Havnen forsvares af tvende affondrede Værker, Rysensteens Lunette og Rjøkkenkurven, og lukkes derhos af en Forpælning, bekjendt under Navn af Estacaderne; det nordre Indløb derimod, og altsaa ogsaa Flaadens Leie, forsvares af det saakaldte Sextus Batterie paa Nyholm, samt af Citadellet. Der gives

ikke en eneste bombefri Bygning, hverken i Fæstningen selv eller dens Citadel, til Sikkring af Provisionser, Lazarether og deslige; ligeledes er det nok tvivlsomt, om Krudtaarnene indenfor Fæstningen ere tilstrækkelige. Værkerne selv vare 1807 temmelig forfaldne, da Brystværet kun paa faa Strækninger havde tilbørlig Form og Høide, hvilket især var Tilfældet med 4 Raveliner og den hele saakaldte beskyttede Wei, som desuden, paa 5 Vaabenplads nær, ligeledes var uden al Palisadering. *)

Til alt dette kan imidlertid ikke uden Feie svares, at Kjøbenhavn nødtes til at overgive sig længe før de fleste af de ovennævnte Mangler kom til at gjøre sig gjældende; at en Fæstnings forældede Maaner just ikke har nogen afgjørende Indflydelse paa dens Forsvar, at Jordbefæstningers Ufuldkommenhed fornemmelig kun viser sig ved en Storm; at Savnet af bombefrie Bygninger vel er en væsenlig Mangel, men kommer mindre i Betragtning ved en Fæstning af saa betydeligt Omfang som Kjøbenhavn, fordi en saadan som oftest tilbyder Tilflugtssteder, der ere udenfor den fiendtlige Ilds Raaekreds, her: Christianshavn, som overhoved Amager. Hvilke Hjælpe midler til de fuldstændigste Blendinger vilde derimod

*) See Saga II. S. 257.

ikke det betydelige Forraad af Tømmer, som fandtes paa Tømmerpladsen, have frembudt, saafremt Tiden til dets Afbenyttelse ikke havde manglet, hvorimod det nu, tilveels ubenyttet ikkun forøgede Byens Fare den sidste Bombardementsnat. At den største Deel af den bedækkede Vei ei var palisaderet, kan næppe heller ansees for nogen graverende Anke imod Fæstningen, da denne Forholdsregel gjerne først pleier at finde Sted ved en Beleirings Begyndelse, og hvortil ligeledes de fornødne Materialier maae antages at have været tilstede.

Alf de Befæstningsarbejder, som toge deres Begyndelse med Forberedelserne til Forsvaret maae vi her anføre (see medfølgende Beleiringsplan): a) en paabegyndt Redoute til 60 Mand og 4 Kanoner ved det daværende Salpeterværk, udenfor Østerports Barrière, hvor Blegdamsveien, Østerallee og Strandveien fløde sammen; b) en Forhugning til 120 Mand og 2 Kanoner for Enden af Dæmningen imellem Sortedam og Pøblingesøen, hvorved en Deel af de foranliggende Søer og Meer ved Blaagaard og Ravnshøj blev fløide; c) en lignende Forhugning tværs over og paa den yderste Ende af Løbegaardsdæmningen, imellem Pøblingesø og St. Jørgensø; d) en Dæmning over Løbegaardsaaen, for at hindre Vinden i at aflede Vandet fra Pøblingesøen, men som

ved Fiendens Fremtrængen ikke blev fuldført; e) en traceret, men ikke fuldført Redoute til 60 Mand paa den indre Side af Pehlingsøen, for at dække Hovedvandlebningen ind til Fæstningen; endvidere blev der anlagt 8 Forhugninger over de i Fæstningsgraven liggende Vandrender, for at forehygge at de skulde tjene Fienden til Overgang, i Tilfælde af en Storm; ligesom og lignende Forhugninger bleve anbragte i Baabenpladserne (tambours) udenfor de 3 Hovedporte imod Landsiden, hvilke, i Tilfælde af Storm, skulde forsvares ved Haandgranater. Endelig anlagdes der yderst paa Tømmerpladsen f) et Batterie med Tømmerbrystværn til 6 Kanoner, hvoraf 2 Tolvpundere og 4 Serpundere, tilligemed een 36pundig Haubitz og tvende 100pundige Morterer, samt langs Tømmerpladsen imod Vesterbro = Forstad et Brystværn af Tømmer (g—g) med Skydehuller for Musketer og Tre pundere, hvilket skulde tjene til et Slags Caponnière eller dækket Forbindelse imellem Fæstningen og hiint fremstødte Batterie. *)

Med Hensyn til Voldenes Forsyning med Skyts, da skete denne i Overeenstemmelse med de fra 1801 gjældende Regulativer, Caliberet betræffende; og med

*) Saga, II. S. 305.

Gensyn til Antallet fattes endnu 88 Kanoner mere i Virksomhed end hine foreskrevne, hvilket Beretteren i Saga II, S. 259, som uidentvivl er General Vielesfeldt selv, anfører for at møde den Anse, at Artilleriecorpset ei anmodede Søetaten om Skjyts, hvis sværere Calibere og hele Skibsaflutage kun gjøre det lidet anvendeligt paa Boldene imod Landsiden. *)

Ifølge Ovenstaaende besattes Kjøbenhavns Bolde med 119 Kanoner og 27 Stykker Kasteskjyts, som bleve betjente af det borgerlige Artillerie; Christianshavns Bolde med 34 Kanoner imod Amager, samt 84 Kanoner og 17 Stykker Kasteskjyts imod Søfiden; Citadellet med 45 Kanoner og 13 Stykker Kasteskjyts imod Søfiden, samt 33 Kanoner og 22 Stykker Kasteskjyts imod Landsiden. Fæstningen var altsaa, med Batteriet paa Tømmerpladsen, i Alt monteret med 321 Kanoner og 82 Stykker Kasteskjyts, hvis Betjening endog vandt hæderlig Anerkjendelse hos Fienden, i det den engelske Overgeneral Lord Cathcart, i sin Beretning til Lord Castlereagh af 8de September om Kjøbenhavns Overgivelse, uvilkaarlig lader den

*) Man sammenligne hermed Røder, Danmarks Krigs- og politiske Historie, 1ste Deel S. 174.

Udtring falde om de Danſkes Forsvar: their ordnance was well served.*)

Den Mængde Transportmidler, ſom Boldenes ſaa iilfærdige Montering med Skyts krævede, gjorde det ſtrax i Begyndelſen nødvendigt for Commandantſkabet at ſætte Indvaanernes ſamtlige Hefte og Vogne i Requiſition, hvilke ogſaa, ſaavelſom ethvert andet Offer, bleve leverede med den roesbærbigſte Beredvilighed og Ufortrødenhed. Samtlige Forraad af Levnætmidler bleve ligeledes opſtrevne. Foruden de faſte Høſpitalet, oprettedes endvidere midlertidige Lazareth i Exerceerhuſet, Waiſenhuſet, Frimurerlogen; paa Døvstumme-Inſtitutet, Fødselsſtiftelſen og begge Militair-Academier, ſamt 8 ſmaa Forbindingsſtuer i Udkanterne af Byen. De Syge og Saaredeſ Transport ſattes under en Officeers Tilſyn og Beſtyrelſe. Paa Rundetaarn oprettedes en Obſervationspoſt af Officerer, ſom med Riffelter havde at iagttage de fiendtlige Bevægelſer, og ſkriftligen at afgive Melдинг derom til Hovedquarterm, ſom dengang endnu var i Commandantboligen i Citadellet, til hvilken Ende der ogſaa ſtadig holdt Cavallerie-Ordonnantſer ved

*) „Deres Artillerie blev vel betjent,“ ſee Nav. Chron. 18de Bind S. 249.

Foden af Taarnet, for hurtigt at kunne overbringe den. Endelig oprettedes der en Telegraph paa Dvintus til Forbindelsens Bedligholdelse med Sødefensjonen.

Denne blev nu ligeledes efterhaanden lagt ud igjennem Bommen, hvor den indtog sin Plads imellem Ralkbranderiet og Trekroner. Den bestod af Blokskibet Mars paa 60 Kanoner under Capitain C. Wleugel, Fregatten St. Thomas paa 22 Kanoner under Capitain-Lieutenant Stephansen; 3 Stykpramme, hver paa 20 Kanoner, under Capitain-Lieutenanterne Lilienfjeld, Kruse og Acheleie, hvilke Fartøier alle vare fortløbende. Desuden havde en mobil Flotille paa 31 Kanonfartøier under Overcommando af Commandeur J. C. Krieger, under hvem Capitain Baron Holsten commanderede en second. Denne Flotille var inddeelt i 3 Afdelinger: Avantgarden, bestaaende af 8 Kanonchalouper, med en Bombardeer-Division paa 5 Fartøier, besat med Rasteflyts; Corps de Bataille af 11 Kanonbaade; Arrieregarden af 7 Kanonchalouper. Da Briggen Mercurius paa 18 Kanoner, under Capitain P. J. Wleugel, som var bestemt til Kallebodstrand, ikke kunde komme igjennem Langebrog, fordi den var for bred, og derhos stak for dybt, bleve senere 3 af de oven-

anførte Kanonbaade, under Premier-Lieutenant G. Wulf detacherede derhen, desuden blev Tøihussbatteriet monteret med 10 Kanoner, for at bestryge Langebrog og Havnen. Trekroners Batterie, som dengang, ligesom 1801, endnu kun var forsynet med et Træbrystværn, var besat med 68 Kanoner under Oberstlieutenant Meyer af Marinerne. Det daværende Provostens Batterie i en Afstand af omtrent 1600 Alen fra den nærmeste Kyst af Amager, blev dannet af 3 under tvende stumppe Vinkler paa Landgrunden fortoiede Blokskibe: Elephanten, Dresund og Prindsesse Wilhelmine, med tilsammen 89 Kanoner, under Commandeur-Capitain van Doornum, hvem desuden Stykprammen Lindormen paa 20 Kanoner, under Capitain-Lieutenant G. Hohlenberg, samt det fra Willemoes's Forsvar 1801 berømte Flaadebatterie Nr. 1 paa 24 Kanoner under Capitain-Lieutenant Juel, bleve underlagte. Sødefensionens Kanonstyrke beløb sig, med Indbegreb af de tvende faste Batterier, i Alt til 508 Stykker Skyts af sværeste Calibere.

Kjøbenhavns daværende Besætning bestod, saa vidt det efter Sammenligning imellem de forssjellige Angivelser, nu nogenlunde lader sig godtgjøre, af følgende Troppstyrke:

Artillerie 250 Md.

Cavallerie:

Garden til Hest 90 Md.

Sjællandste Ryttere . . . 395 —

Husar-Exerceerstolen . . . 45 —

I Alt: 530 —

Infanterie:

Garden til Fods 320 Md.

Danske Livregiment . . . 1300 —

1 Bataillon af Norske dito . 850 —

Marinerne 2450 —

Recruter 413 —

I Alt: 5333 —

Livjægerne 330 —

Herregaardskhytterne 118 —

6 Batailloner Landeværn 2520 —

Borgervæbningen 4000 —

Studenterne 800 —

Hele Besætningen . 13881 Md.

Af Ingenieurcorpset, som dengang udelukkende bestod af Officerer, vare Chefen, Generalmajor Gedde, 1 Oberstlieutenant, 2 Capitainer og 4 Lieutenanter tilstede; af Artilleriecorpset: Brigadeforskeren, Oberstlieutenant Beck, samt 3 andre Stabsofficerer, 1 Capitain og 12 Lieutenanter, hvortil senere

kom 3 ved Artillerie-Institutet ansatte Officerer, samt 2 Capitainer og 2 Lieutenanter, som den 14de August indtraf fra Holsten. Med de havende Artillerister gjorde i Alt 3 Feltbatterier mobile, hvert paa 8 tre-pundige Piecer, under Capitainerne Hummel, Lügow og Meyer. — Strickers faste Batterie paa Amager blev overdraget til Capitain J. Steffens.

Af Sjællandske Ryttere, under Oberstlieutenant Wassewitz, garnisonerede allerede før Fiendtlighederne Begyndelse 200 Mand i Kjøbenhavn, hvoraf imidlertid, ved de Engelske Ankomst i Sundet, 50 Mand bleve detacherede til Kronborg, 125 fordeeltes i 5 smaa Afdelinger til Nivaa, Taarbæk, Valby, Kastrup og Østerbro, for at iagttage Strandkanten, og Resten besørge de Ordonnantstjeneste. Den Deel af Regimentet, som havde sit Standquarteer i Restved, blev, efterat være indkaldt til Kjøbenhavn, indquarteret paa Vester- og Nørrebro; Eskadronen fra Slagelse, som indtraf den 13de August, blev lagt paa Frederiksberg, og den fra Bordingborg, som indtraf den 15de om Aftenen, kom til at ligge i Valby. Senere kom Hovedstyrken af Rytterne til at cantonnere i Sundbyerne paa Amager, hvorfra daglig afgaves et Commando af 70 Ryttere til Husarcasernen, for at patrouillere og forrette Ordonnantstjeneste; hvori desuden ogsaa Garden til Hest og Husarabdelingen deeltog.

Af de ovenanførte 6 Batailloner Landbeværn, indtraf 1ste og 3die Bataillon af nordre-sjællandske, samt 3die og 6te af søndre-sjællandske Regiment, Dagen efter Kronprindsens Afreise, i Kjøbenhavn, men toges først til Tjeneste den 18de, af hvad Grund vides ikke, paa hvilken Dag de mønstrede paa St. Annæplads, erholdt deres Faner og 15 skarpe Patroner pr. Mand. Dagen forud vare ogsaa de tvende manglende Batailloner, 2den og 4de nordsjællandske, indtrufne, hvilke ligeledes først toges til Tjeneste den 20de, og i Forening med de foregaaende dannede een Brigade under Generalmajor Walterstorff. Fire af disse Batailloner camperede deels i Philosophgangen, deels i Esplanaden udenfor Citadellet; den femte ind-quarteredes paa Christianshavn. Den sjette Bataillon under en forhenværende Essofficeer, Major Braëm, overlodes derimod til Artilleriets Disposition, og besatte Christianshavns Vold, hvor den øvedes i Canonexercits.

Livjægerne, under Major Holsteins Commando, bestode af Frivillige af Kjøbenhavns mere velhavende Ungdom, hvilke equiperede sig selv, og hvori ved denne Leilighed ogsaa adskillige yngre Embedsmænd fra Regjeringscollegierne indtraadte, saa at de den 15de August, da de toges til Tjeneste, udgjorde enstyrke af 330 Mand i 4 Compagnier.

De frivillige saakaldte Herregaardsfytter fra Godserne i Sjælland bleve, skjøndt beredne, formerede til Fods under Kammerherre v. Kr og h s Commando, og toges ligeledes til Tjeneste den 15de August.

Borgervæbningen bestod af 12 Compagnier Infanterie under Stadshauptmand M y l i u s, og af 6 Compagnier Artillerie under Major H a l l a n d e r.

Studenterne udgjorde det saakaldte Kronprindsens Livcorps, under Overhofmarskalk H a u c h, inddeelt i 8 Compagnier, og toges til Tjeneste den 20de August.

Al samtlige ovenanførte Tropper, hvoraf 1228 Marinere vare detacherede til Trekroner, Prøvesteen, Dragor og ombord i Defensionsflibene*), saa Resten af Besætningen beløb sig til 12653 Mand, maae vi med Føie antage, at i det mindste: hele Cavalleriet, Garden til Fods, Danske Livregiment, Resten af Norske Livregiment og af Marinerne, samt Livjægerne og Herregaardsfytterne, tilsammen noget over 4500 Mand, ligesaa Begyndelsen af vare istand til at bruges i aaben Mark. Denne Styrke af regulære Tropper kunne vi endnu tænke os foreget, naar den til Kronborg detacherede Bataillon af Norske Livregiment (S. 25), ved de tvende Landeværns-Batailloners

*) See Saga II, S. 261.

Ankomst sammesteds, var bleven kaldt tilbage til Kjøbenhavn, hvor den godt kunde have indtruffen inden Fiendskaberne's Udbrud, og hvor dens Nærværelse var ulige vigtigere end paa Kronborg, som desuden havde eet Linierement (daværende Kongens Regiment) til Garnison. Hvorvidt det endvidere havde været raadeligt ligeledes at lade de 1228 veløvede Marinere paa Sødefensionen afløse af et lignende Antal usøet Landeværn og Recruter, lader sig nu vanskeligt afgjøre; kun vilde i begge disse Tilfælde Antallet af de regulære Tropper være bleven forøget med henved 1700 Mand. Vilde eller torde man ikke dette, saa synes det ikke urimeligt, at de 5 Batailloner Landeværn og Recruterne, efter en 8 Dages flittig Øvelse i det Væsenlige, maatte have kunnet bruges i aaben Mark, hvorved den mobile Deel af Garnisonen vilde være bleven forøget med noget over 2500 Mand*), saa den i dette Tilfælde uden Overdrivelse maatte kunne anslaaes til 7000 Mand i Alt. Den Paastand i Saga II, S. 263 og 271 synes da i hvert Tilfælde ugrundet, at der i det Hele kun kunde anvendes 1700, eller, som der paastaaes S. 274,

*) At dette ikke er for rigeligt vil bedst sees deraf, at Landeværnets reglementerede Styrke var 600 Mand pr. Bataillon, hvilket vilde give 3000 Mand, og med Recruterne 3400 Mand.

endog kun 12 à 1300 Mand til at modsætte sig den fiendtlige Landgang. At de i Fæstningen tilbageblevne Marinere ikke vare til at bruge, paa Grund af deres Utilforlæbelighed, ei heller Recruterne, fordi de endnu ikke vare blevne øvede i Skarpskydning, ere uvæsenlige Indvendinger under saa presserende Omstændigheder; thi vare hine saa utilforlæbelige, var det jo endnu farligere næsten ubelukkende at lade dem besætte Citabellet, som Tilfældet var under hele Belæringen; Recruterne derimod maatte jo dagligen kunne øves i at skyde til Skive. Trække vi nu 7000 Mand mobile Tropper fra den ovenangførte resterende Besætning, 12653 Mand, bliver der endnu 5650 Mand stabile Tropper tilbage, hvilke maatte være mere end tilstrækkelige til ubelukkende at bestride den uundværligste Garnisonstjeneste, Arbeidscommandoer, samt Udenværkernes Besættelse ved Udsald m. m., især naar Vagtparaden — som S. 261 angives til 535 Mand, men S. 263 rigtignok kun til 366 Mand af begge Livregimenter den Dag Landgangen skete, for! Borgerne supplerede Resten — var bleven betydelig formindsket*), da der uden tvivl maa have

*) Dens nuværende daglige Styrke er, trods Kongehusets Tilstedeværelse og Straffeanstalternes betydelige Udvikelse, ikke mere end henved 250 Mand.

været en Deel overflødige Bagter og Boster, som ikkun gammel Slendrian kunde ansee for nødvendige, siden baade Rosenborg, Amalienborg og Slotsholm hver havde sin Vagt, og de saakaldte Honneur- og Faneposter bibeholdtes med største Omhu *). Sa endog Dagen før Bombardementet tog sin Begyndelse, blev endnu Tallotteriet trukket paa sædvanlig Maade **).

Natten imellem den 12te og 13de August var Vagtskiftet i Sundet, Fregatten Frederiksværn paa 36 Kanoner, under Capitain G. S. Gerner, gaaet under Seil fra Helsingørs Rhed, for at søge en Havn i Norge. Den følgende Nat passerede den Anholt, og kort før Midnat imellem den 14de og 15de blev den indhentet af den engelske Fregat *Comus*, Capitain Heywood, omtrent 3 Mile fra Marstrand. Denne var affendt fra Linieskibet *Defence*, som fulgte efter, hvis Chef, Capitain Ekins, var bleven detacheret fra den engelske Flaade i Sundet, med Ordre at bemægtige sig den danske Fregat, skøndt Krigen endnu dengang ikke var erklæret. Da den engelske Fregat, som seilede bedre end Linieskibet, havde indhentet den danske, forlangte Chefen, at Gerner

*) See Seeland im Sommer 1807, S. 74.

**) See Hansens Leirfrands S. 114.

skulde brase op, indtil ogsaa Linieskibet var kommet ham paa Siden, hvilket Gerner naturligvis afflog. Paa gjentagen Opfordring satte denne sine Underskell til, hvorpaa den engelske Fregat holdt af, og paa Pistolskuds Afstand gav Frederiksbævn Laget agter ind, saa Rabt og Rabtlinerne bleve overfaldte. Da den danske Fregat besvarede denne Ild, fluktede Røgen af dens egne Kanoner Lygterne paa Batteriet, saa Mandskabet maatte samle om i Mørke, hvorved Skytsets Betjening sinkedes, og da endvidere Takelagen blev forskudt, løb Skibet i Vinden og Seilene brasede sig selv. Den engelske Fregat gav nu Frederiksbævn et Lag forind, hvoraf denne blev saa ilde tilrebt, at den efter en Kamp af 45 Minuter strøg med et Tab af 8 Døde og 12 Saarede. Ifølge den engelske Capitain Gehwoods Rapport derimod,*) ragede begge Skibe imod Slutningen af Kampen uklar af hinanden, hvorpaa de Engelse, førte af Lieutenanterne Watts og Hood-Knight uden videre Modstand entrede paa Boven af Frederiksbævn.**) Denne førtes tilbage til Sundet, hvor den den 19de om Morgen

*) See Nav. Chron. 18de Bind, S. 234.

**) See endvidere United Service Magazine 1843, 3die Deel, S. 351.

saaes ligge midt i den engelske Flaade under danst Flag, til Tegn paa at de Engelske endnu stedse vilde have dens Erobring betragtet som en blot midlertidig Besiddelse.

Ikke bestomindre synes det som om Fiendtlighederne Udbrud har været tidligere paatænkt af de engelske Anførere end den virkelig fandt Sted; i det mindste er den engelske Flagcapitain, Sir Home Pophams Disposition til Landgangen (see Bilag VI.), der fortjener at læses som et Mønster paa deslige Foranstaltninger, allerede af 7de August. Foruden de Jacksonske Underhandlinger var maaffee ogsaa Overgeneralen, Lord Cathcarts sildige Indtræffen fra Rügen, den 12te August, Grunden til denne Udsættelse; thi den 13de bleve først samtlige Transportfartøier undersøgte og inddeelte i Brigader, hver under Bedækning af sit Krigsskib; ligeledes blev der køgt Levnetsmidler for 10 Dage til Mandskabet, og uddeelt det tilstrækkelige Forraad af Foder til Hestene, i den Tanke at Landgangen allerede skulde gaae for sig den 14de*), men Vind og Strøm vare imod. Endelig den 15de August over Middag gik hele den engelske Flaade under Seil fra Helsingørs Rhed, hvor

*) See Gambiers Rapport i Nav. Chron. 18de Bind, S. 228.

den havde ligget stille i samfulde 12 Dage, og krydsede op imod Vebæk, hvor den henad Aften gik til Ankers. Transporten, som førte Reservedivisionen under General Wellesley (senere Hertug af Wellington), nærmest Kysten, dækket af Fregatten Surveillante, Capitain Collier, og af adskillige Kanonbrigger; hvorimod en anden Afdeling af Flaaden, under Admiral Cassington, med General Spencers Brigade ombord, ankrede hviere op i Sundet, omtrent udenfor Skovshoved, for, hvis Landgangen mødte Modstand ved Vebæk, at udføre en Diverſion i Flanke og Ryg paa Kystforsvarerne*). Stranden blev derpaa undersøgt, og de sidste Foranstaltninger til Landgangen trufne.

Stedet, som de Engelse havde udseet hertil, er en aldeles aaben Slette imellem den nordlige Indgang til Vebæk og det saakaldte Bleg-huus, hvor der imidlertid fra vor Side frembyder sig tilstrækkelig Dækning for spredt Infanterie bag en med Strandbredden parallel løbende Sandflit (Düne), der taber sig som et Glacié ned imod Stranden, i virksomt Geværskuds Afstand fra denne. Selv for et Par Kanoner er der paa Veien strax udenfor Byen en dækket Opstilling, hvorfra Land-

*) Cathcarts Rapport i Nav. Chron. 16de Bd. S. 230.

gangsstedet kan enfileres (bestydes paa langs), og i en Fjerdingveis Afstand, udenfor de fiendtlige Krigsskibes Naaefreds, have sig skovklædte Bakker, der næsten indeslutte Sletten imod Sønder og Vester, ganske egne sig til en skjult Opstilling, hvori Fienden ei vilde have været istand til at vurdere vor Styrke, og saaledes kunde have været afbenyttede til virksom Modstand, endog imod en betydelig Overmagt. Vi skulle nu faae at see, hvi en saadan ikke blev forsøgt.

Paa indløben Melding fra Cavalleriepatrouillerne, at den fiendtlige Flaade var under Opsælling, blev næmlig Natten til den 16de, imellem Kl. 2 og 3 affendt et Detachement fra Fæstningen, bestaaende af 200 sjællandske Ryttere, Livjægerne, Herregaardskystarterne, samt de tvende 3pundige Batterier under Capitainerne Gummel og Lühow, i Alt noget over 600 Mand og 16 Kanoner, under Oberstlieutenant Bassenwicz's Commando, for at iagttage Fiendens Foretagender, men med den lammende Instrux, ikke at gaae længere end til Lyngby, derfra at patrouillere Dyrehaven, og fremfor Alt at vaagte sig for ikke at blive affaaeren fra Fæstningen, hvis en Landgang allerede havde funden Sted. Da Hovedhensigten med dette Commando var at overbevise sig, om Fienden virkelig landede eller ei, var dets Afmarche langs

Kongeveien til Lyngby, i divergerende Retning fra Kysten, heel besynderlig. Den Indbending, at Detachmentet, ved at følge Strandveien, som den, der tilstøede den umiddelbareste Jagttagelse, kunde bemærkes af den udenfor Skovshoved liggende Afdeling af den engelske Flaade, faldt tilveels bort, naar man afmarcherede saa betimeligt fra Fæstningen, at man kunde have naaet Charlottenlund inden det gryede ad Dag, da man saa skjult kunde have fortsat sin March bagom Skovshoved, igjennem Jagtporten, over Eremitagen til den nordlige Udkant af Dyrehaven, saafremt Spencers Brigade ikke gjorde Mine til at lande, hvorum man ved jevnligt Udkik til Stranden stadigen kunde overbevise sig. I alle Tilfælde vilde en Udmarche over Lundehuset ad Ørdrupsveien, som dengang desuden var mindre tung end den sandede Strandvei, have været langt at foretrække for Kongeveien. Vel detacherede Bassewitz ved sin Ankomst til Lundehuset Livjægerne ad denne Vej, men i det han selv med Hovedstyrken drog ad Kongeveien, stænnede han sig fra dem, og berøvede dem derved deres naturlige Understøttelse, hvis de under Fremmarchen vare stødt paa Fienden. Desuden synes den omstændelige, trættende Udsøgning og Sikkring af Marchen paa en Tid, da den efter al Rimelighed endnu slet ikke kunde trues, at have havt Detachmentets

Forfølgelse til Følge, hvorved det netop ganske forfællede sin Bestemmelse. Ved Indgangen til Dyrehaven opløstes Livjægerne som det synes i een eneste Ræde fra Stranden til Fortunen, uden noget som helst Ryghold, og rykkede saaledes frem imod Mølleaaen, hvor man standsede og besatte Overgangsstederne. Bassewitz tog derimod et Slags Stilling paa den saakaldte Rævestovsbakke ved Wiintapergaarden, man skal vanskeligt kunne sige i hvad Hensigt, men hvorved det da ei bliver vanskeligt at forklare sig, at de ikke fik Vind paa Fienden, eller kom til at hindre hans Landgang. Først henimod Middag fik man ved nogle Reisende fra Hirschholmkan-ten at vide, at Landgangen allerede havde funden Sted, ligesom en langt udgaaende Cavalleriepatrouille under en Officeer, ved at opsnappe en engelsk Jæger, bragte den Melbing, at Fienden allerede var i fuld Anmarche imod Nærum.

Søndagen den 16de August om Morgenens Kl. 5 havde næmlig den engelske Landgang taget sin Begyndelse, først med et Compagnie Hannoveraner, hvem den hele øvrige Infanteriebrigade under Oberst Warsse fulgte (Bilag VII.), der var den Deel af den tydske Legion, som var bleven indskibet i Hull, og forelsbigen var bleven tildeelt Reservedivisionen under Wellesley, hvorimod den ulige større Deel (3 Brigader)

under Lord Roslyn, hvert Dieblit ventedes fra Rügen, og allerede saaes i Rjøgebugt. Efterat disse Tropper havde faaet et Feltbatterie iland, rykkede de frem og besatte de omkringliggende Høider, hvorpaa det øvrige Infanterie med nok et Feltbatterie fulgte i Løbet af Formiddagen. Om Middagen udfibedes endvidere Stabens Heste, Bespændingen til de tvende ovennævnte Batterier, samt en Eskadron af 1ste Regiment lette Dragoner, *) med hvilken sidste den commanderende General, Lord Cathcart, strax foretog en Recognoscering ind imod Byen, og endnu samme Aften uden mindste Hinder naaede Jægersborg, fulgt af hele Infanteriet, venstre afmarcheret, i 3 Colonner, hvoraf højre Fløi under Welleseley over Nærum og Nymølle til Lyngby; Centrum under General Ludlow, over Cremitagen og Fortunen til Jægersborg; venstre Fløi, under General Baird langs Strandveien til Charlottenlund, i hvilke Stillingen alle 3 Colonner tilbragte Natten under Baaben. En Proclamation af de engelske Befalingsmænd var oprindeligen bleven affattet paa Tydsk, men da

*) Under denne Benævnelse forekommer steds Cavalieriet i de officielle Rapporter fra den Tid, hvortimed Ludlow Beamish i hans King's German Legion kalder dem Husarer.

man ikke havde kunnet formaae nogen Danske til at oversætte den, stete det af en Svenske, hvorefter ogsaa Oversættelsen, som i Bilag VIII. gjengives i sin oprindelige Skikkelse, bærer Præg.

Det vil ikke her være af Veien at møde et dengang iblandt os Danske meget almindeligt Nytte, som endnu ei ganske er uddød, at Hannoveranerne vilde være gaaet over til os ved Landgangen, saafremt den mindste Modstand fra vor Side havde givet dem forønsket Leilighed dertil. Men ikke at tale om at der under hele Begivenheden ikke findes et eneste factisk Spor af et saadant Sindelag iblandt dem, trods den danske General Strickers Opfordring til dem af 4de September,*) og at ingen Forfattere, være sig engelske eller hannoveranske, i mindste Maade have omtalt en saadan Stemning, maae vi tillige erindre, at den hannoveranske Armee ved Landets Besættelse af de Franke, ifølge Conventionen til Sulzingen af 3die Juni 1803, frivillig havde rømmet sit Fædreland og begivet sig til England, for saaledes at undbrage sig det forhadte franske Herredømme, og at den umuelig kunde vente sig nogen bedre Skjæbne ved at kaste sig i Armene paa de Danske, som fra nu af maatte komme til at staae under den

*) See A. C. Hansens Litteraturs S. 151.

forhadte Napoleons Indflydelse. Ei heller røber deres senere udmærkede Tjeneste under engelske Faner i Portugal, Spanien og ved Waterloo nogen Lunkenhed for Englands Interesse, saa vi indtil videre maae ansee dette Sagn for at være opstaaet af den bittere Følelse, som Folkets skuffede Forventning om en afslaaet Landgang dengang fremkaldte. See vi ogsaa hen til, at fra vor Side langt fra ikke saa stor en Styrke, som dertil udfordredes og som kunde have været disponible, blev affendt, og at af det udsendte Commando Landgangen ei engang blev observeret, end siige tilbageviist, saa nødes man til at give den offentlige Mening Medhold, som bittert dadelde en saa kraftløs Begyndelse, og derved led nok et Skaar i sin Begeistring; hvor meget man end som Militair kan være overbevist om, at Landgangen ei vilde være bleven afværget af en Styrke, liig den, som der var tilstede, og at den, om end afviist ved Vebbæk, rimeligviis vilde være bleven iværksat paa et andet Punkt. Men siige Lærdomme vil ethvert ædelt Folk med Rette først see skrevet med Blod, inden de troes.

Efter indløben Melding til Peymann om den stedfundne Landgang, blev næmlig Bassenwig's Commando strax kaldt tilbage til Kjøbenhavn, for, som det hedder i Saga II, S. 274, at samle den ube-

tydelige Styrke af regulaire Tropper; saa meget mere, som den ovennævnte fiendtlige Transportflaade fra Rügen syntes at true med en Landgang paa den nordlige Side af Rjøgebugt eller paa Amager; man meente ogsaa, at det ei heller kunde nytte at sende hiint Commando videre frem imod den i Skoven etablerede Fiende, da hverken Cavallerie eller Artillerie kunde benyttes, uden at exponere sig, og man fra Fæstningen ikke kunde sende noget Infanterie til Forstærkning, eftersom Regimenternes Trisolk først Alle vare mødte den 16de, og derfor ikke kunde tages til Tjeneste før den 17de; forbi Landeværnet desuden endnu ikke var organiseret, og den hele Infanteriestyrke, hvorover man den Dag kunde disponere, ikke beløb sig til mere end 12—1300 Mand. Endeligen synes ogsaa den Passus i Kronprindsens efterladte Ordre: ei at være Agresfor, at være bleven saaledes forstaaet, som om man ei torde gjøre det første Skud, skjøndt den efter steet Krigserklæring, og hvor meget mere da efter steet Landgang, fornuftigviis maatte have tabt al Gylbigheid.

Den følgende Morgen i Dagbrækningen fortsatte de Engelske deres Fremmarche i 3 Colonner høre afmarcherede for at omringe og indeslutte Staden, skjøndt en fortsat Afmarche til venstre, som den foregaaende Dag, maa synes rigtigere, da det jo var

fra venstre Fløi, der var fixeret til Stranden, at Udviklingen skulde skee. Venstre Fløi under General D. Baird standsede ved Bagernes Mølle eller Svane-møllen, og strakte sig derfra til Emdrup; høire Fløi under General Ludlow, som fra Jagersborg drog over Buddinge, Gladsaxe, Mørkhøi, Husum og Vandløse til Frederiksberg, strakte sig herfra ned til Kallebodstrand, og endte paa den anden Side ved Falkoneergaarden; endelig Reservedivisionen under Gen. Wellesley, som rykkede fra Lyngby over Bangede og Søborghuus til Emdrup, hvorfra den over Utterslevmølle og Lygten udfyldte Mellemrummet imellem venstre og høire Fløi, med Divisionskvarteret i Brønshøi. Denne Ombytten af Centrum og høire Fløi, der som oftest fører til en Krydsen af Colonnerne, hvilket ellers ansees for en Feil, skete vel her for at skaffe Wellesleys Division, som den, der Altsenen forud var længst tilbage, et kortere Veistykke at tilbagelægge, og for tillige at faae den som Reserve i Midten. Den Deel af den tydske Legion, der var landet ved Vedbæk, blev staaende ved Charlottenlund, for at dække Cavalleriets og det øvrige Feltartilleriets Udfibning ved Skovshoved, hvor nu ogsaa Brigaden Spencer landede og indtog sin Stilling nærmest Stranden. Alle Divisioner iagttog den Forsigtighed at udstille Piketer bagud, for at dække sig imod

muelige Angreb i Ryggen fra Landet. Hele denne første Opstilling strakte sig fra Flasketroen over Frederiksberg, Lygten, Rundehuset til Svanemøllen, med Hovedkvarteret paa Landstedet Hellerup ved Strandveien, for at vedligeholde nær Forbindelse med Flaaden. Vore Forposter strakte sig dengang fra Kalkbrænderiet uden om Blegdamsveien, Blaagaard, Ladegaarden, forbi Indgangen til Frederiksberg-Allee til gamle Væsthus ved Kallebodstrand, med 2 Trepundere og de fornødne Infanteriepileter til Understøttelse ved samtlige Udgange, saasom: paa Landeveien til Frederiksberg strax forbi Jernporten, paa Ladegaardsvæien, Nørrebro og imod Østerallee; desuden holdtes Strækningen imellem Sortedam og Stranden besat med en Bataillon i Glasens Have.

Prindsesserne Juliane og Charlotte, til hvem der om Søndagen var bleven requireret og tilstaaet Rejsepasser, forløbe Dagen efter Staden, og bleve ved Frederiksberg modtagne af den engelske Garde med de sædvanlige Gædsbeviisninger. Senimod Middag foresaldt den første Fiendtlighed til Lands ved Vibenshus, i det der skete et Udsalg igjennem Citadelsporten, under Major Holstein med Livjægerne og Herregaardsflytterne; 200 Rekruter under Major Kreber, samt et trepundigt Bateria under Capitain Hummel imod den fiendtlige

Forpostlinie, medens Kanonbaadene paa samme Tid
 roede ud og bestoeb den i venstre Flanke. Deslige
 parallele Angreb, uden noget bestemt Formaal, kunne
 i det høieste tjene til at vænne uerfarne Tropper til
 Ilden, og førte ei heller her til andet. Efterat de
 engelske Piketer vare brenne et Stykke tilbage paa
 den anden Side Lille Vibenshuus, forstærkede de af
 den bagved fremrykkende Linie, en Afdeling af Sien-
 ders 2det Husarregiment, tilligemed Resten af 1ste
 og en Deel engelsk Artillerie, som nylig var bleven
 landsat ved Skovshoved, kom ved denne Leilighed i
 Ilden, hvorpaa vore Tropper igjen maatte tilbage
 med et Tab af 1 Død og 13 Saarede. Capitain
 Hummel, der tidligere havde bivaanet Felttog i Ud-
 landet, og hvis hele Ydre bar Præg af en forfaren
 Krigsmand, nævntes allerede ved denne Leilighed med
 Berømmelse, og vedligeholdt den hele Beleiringen
 igjennem. Da det var stille, maatte de engelske Ka-
 nonbrigger, som udgjorde en egen Eskadre, den saa-
 kaldte advanced squadron, under Chefen for Linie-
 skibet Goliath, Capitain Puget, lade sig bug-
 fere frem, og kom saaledes først til at aabne
 en levende Ild imod vore Kanonbaade, hvilken va-
 rede fra Kl. 6—9 om Aftenen, da vore Baade igjen
 indtog deres forrige Stilling imellem Kalkbrænderiet
 og Trekroner, med Tabet af ikkun een eneste Død,

og uden at noget Resultat var opnaaet paa nogen af Siderne. Tidlig den næste Morgen fornyede Kanonbaadene deres Angreb paa de engelske Brigger, i Tillid til deres længere og sværere Skjts; men disse betjente sig nu ligeledes af 18pundere, som med stor Activitet om Natten vare blevne ombyttede med deres tidligere Carronader; ligeledes var et Batterie 9pundigt Feltskjts ført fra Artillerieparken ved Skovshoved til Ewanemøllen, hvilket, skjønt i Begyndelsen uden Jorbdækning, ved at ensilere Kanonbaadelinien i venstre Flanke, tvang den til igjen at trække sig tilbage til Ralkbrænderiet. Premierlieutenant Boll af Søetaten blev ved denne Leilighed haardt saaret i Laaret, hvoraf han senere døde, den 26de August. At dette Angreb ikke blev ledsaget af et Udfald til Lands langs Strandveien imod Lille Vibenshuus, for at sydselsætte det engelske Feltbatterie ved Ewanemøllen, og saalænge som mueligt hindre Opkastelsen af et fast Batterie sammesteds, var en ikke uvæsenlig Heil fra dansk Side; thi da de Engelse nu lidt efter lidt fik deres Skandseredskaber i Land, begyndte de at opkaste et stærkt profileret Værk til Dækning for det ovennævnte Feltbatterie, hvilket senere med rask Fremgang blev forvandlet til et svært fast Batterie, og besat med det 82de Infanterie-Regiment under Oberstlieutenant Smith. I den Grad forstode

de Engelse ikke alene rigtig at vurdere dette Støttepunkt for deres venstre Flanke, hvorpaa Forbindelsen imellem deres Land- og Sømagt beroede, men og hurtigen at sætte det i tilbørlig Forsvarsstand; hvorimod vi ikke alene ei tænkte paa at forskaffe os et lignende Støttepunkt, ved Befæstningen af et af Kalkbrænderierne, der tillige havde kunnet fastholde Glassens Havn, men ei engang vare istand til at fuldende den paabegyndte vigtige Redoute ved Salpeterværket, skjøndt den ikke nær var saa udsat for den fiendtlige Ild, som Svanemøllebatteriet under dets Opkastelse maatte være for vor; og uagtet vi, umiddelbar udenfor vore Arsenaler og Depôter, og med en stor Hovedstads Arbeidskraft til vor Disposition, ikke godt kunne antages at have været svagere paa de fornødne Hjælpemidler til et saadant Værks Fuldførelse.

Af den i Rjøgebugt ankomne Transport var en Afdeling, som førte hele Expeditionens Cavallerie, 3 hannoveranske Husarregimenter og tvende Feltbatterier, strax afgaaet igjennem Drogden til Skovshoved, hvor de landede den 18de. Af disse Tropper blev den større Deel af alle 3 Cavallerieregimenter med et ridende Batterie anvendte til at iagttage den i Ryggen af Beleiringsarmeen liggende Skovegn, i det de drog en sammenhængende Rjede af Piketer og Poster fra Sorgenfri til Rolleskølle, med en Ba-

taillon af den tydske Legion til Understøttelse, Alt under den hannoveranske General F. v. d. Deckens Befaling. Hvert Cavallerieregiment afgav desuden een eller flere Eskadroner til Beleiringscorpset, nemlig 1ste Husarregiment til Centrum, 2det til venstre, 3die til høire Fløi, hvilke havde deres respective Qvarterer i Jagersborg, Charlottenlund og Vandløse; sidstnævnte havde desuden det Hverv at iagttage Landeveiene fra Roeskilde og Rjøge.

Efterat tvende Krudtransporter fra Frederiksværk lykkelig og vel havde naaet Kjøbenhavn, var den tredje og største, paa omtrent 500 Vogne, den 17de August tidlig om Morgenens afgaaet fra Værket i to Colonner, hvoraf den ene skulde gaae over Gjorløse og Farum, den anden over Slangerup og Maaløv, under Bedækning af Frederiksværks frivillige Corps, og under Anførsel af Major Tscherning, Inspecteur paa Værket. Da Transportens østligste Colonne ud paa Eftermiddagen havde naaet Egnen af Farum, stødte den paa en fremstødt Afdeling af General v. d. Deckens ovenomtalte Observationscordeon, som bestod af en Eskadron af 1ste Husarregiment samt 18 Husarer af 3die, i Alt 120 Heste under Ritmester Krauchenberg. Tscherning lod strax Transporten gjøre Omkring, og førte den over Herløv og Frederiksborg til Kronborg, med Undta-

gelse af den forreste Afdeling paa en Snees Vogne, som blev afftaaren. Krauchenberg fortsatte imidlertid sin Fremrykning over Frederiksborg imod Frederiksværk, og naaede henad Aften den 18de August Kregome, hvor han erfoer Værkets svage Besætning, og besluttede at tage det i Besiddelse. Major Tscherning, som imidlertid igjen var vendt tilbage fra Kronborg til Frederiksværk, og indsaae at den svage Deel af Besætningen, der var bleven ham leynet fra Krudtransporten ikke var istand til at forsvare Værket, søgte i det mindste at forstaafe det en Capitulation, ved at hilde Fienden ind at det var besæstet. Da derfor General v. d. Decken, som selv var fulgt med den fiendtlige Afdeling, lidt over Midnat lod Værket opfordre af Ritmester Krauchenberg, som ligeledes, i Bevidstheden om sin svage Styrke, fandt det raadeligst, at udgive sig for et heelt Armeecorpses Avantgarde, bleve begge Parter, efter nogen Parlementeren snart enige. Værket blev, som Kronprindsens private Eiendom, sat under engelsk Beskyttelse, og skulde forblive i fuld Drift, imod at aflevere sine Fabrikata til Fienden, hvilket dog ikke skete. Besætningen blev afvæbnet, men ei gjort tilfange; ja de fra de tvende første Transporter i Kjøbenhavn blevene Rudste fra Frederiksborg Amt fik endog Tilladelse til at inde-

fluttes i denne Capitulation, og vende tilbage til deres Hjemstavn.*)

Den 19de om Morgenen Kl. 7 forlod v. d. Densens Commando igjen Frederiksværk, og medtog ifkun 4 Kanoner og Halvdelen af Besætningens Geværer; men ifølge Generalens officielle Rapport til Lord Cathcart**), havde Bønderne fra de omliggende Skovegne, altsaa de saakaldte Kulsviere, flokket sig sammen, tildeels bevæbne med Skydevaaben, men største Deel med Høtøve, Leer o. dsl., for at afstære hans Retraite. Flere hundrede Mand samlede sig paa en Bakke, og affyrede enkelte Skud paa den fiendtlige Eskadron, hvilke dog, formedelsf Afstanden, bleve uden Virkning, og da den fiendtlige Lieutenant

*) Anderledes formaaer jeg nemlig ikke at udlægge følgende mærkelige Paasus i Cathcarts officielle Rapport om Frederiksværks Overgivelse (Nav. Chron. 18de Bind, S. 258): and the commanding general in Copenhagen has actually permitted the artillerymen, included in the capitulation, but who were serving in the place, to come out of the town as prisoners on capitulation; thi at Peymann skulde have tilladt virkelige Artillerister fra Frederiksværk, som vare tjenstgjørende i Kjøbenhavn, at forlade Fæstningen, for at indbefattes under Frederiksværks Capitulation, er dog altfor utroligt.

**) Nav. Chron. 18de Bind, S. 258.

Ernst v. Pöten med nogle Dragoner sprængte ind paa dem, løb Hoben fra hverandre, og efterlod 50 Mand og 5 Heste i Fiendens Bold. Da imidlertid v. d. Decken erfoer, at alle Skove og Byer paa hans Tilbagevei vare fulde af lignende bevæbnede Skarer, foretrak han at forandre sin Marcheroute, og førte sit Cavallerie igjennem en mere aaben Egn tilbage til Jægersborg. Samtlige ved denne Leilighedtagne Fanger bleve satte i Frihed, efterat være blevne afftraffede med Fugtel.

Saa overdreven end denne Rapport vistnok er, da ingenstomhelst danst Beretning i mindste Maade omtaler en saadan Bevægelse hos den nordsjællandske Almue, saa har man dog paa den anden Side ondt ved at troe, at der ikke skulde ligge ringeste Kjendsgjerning til Grund for en saa hoitstaaende Militairs officielle Rapport, hvorved vi maae beklage, at der ikke nævnes en eneste Landsby, hvorigjennem Tilbage-toget skete. Men i det vi altsaa indtil videre maae lade den hele Tildragelse staae ved sit Værd, synes i det mindste saa meget at være indlysende, at om end Hannoveranerne have troet at see Spøgeser ved høi Iys Dag, burde denne Egn, og ikke den ved Kjøge, have været gjort til Skueplads for Castenskjold's Operationer, hvorom mere i det Følgende.

Udenfor Kjøbenhavn vedbleve imidlertid de Engelse at landsætte deres Beleiringsstyks og Artilleriepark ved Charlottenlund, og at fremme deres Værker imod Byen, hvortil commanderedes 600 Mand paa Arbejde ad Gangen, hvilke afløstes hver fjerde Time. I før blev Batteriet ved Svanemøllen forstærket og monteret med 4 Tiirugthvepundere, og et bagved liggende Haubitsbatterie forsynet med Traverser og Brystværn. Den 19de var Garnisonen i Kjøbenhavn bleven inddeelt i 3 Brigader under Generalmajorerne Falbe, Lemming og Walterstorff; Livjægerne og Herregaardsstykkerne underlagte Major Holstein, Cavalleriet under Oberst Grev Schmettow af Garden til Hest, samt hele Artilleriet under Oberstlieutenant Beck, efterat General Bielefeldt, ved et Fald fra Hesten paa Steenbroen den 16de, havde faaet en Contusion i Hovedet, som hindrede ham i at varetage sine Forretninger. Senere blev desuden Gen. Falbe udnævnt til Commandant i Kjøbenhavn. Som Adjutanter hos den commanderende General ansattes Major Friis (senere Commandant paa Rosenborg), Ritmester Funk af Husarerne, Premierlieutenant Söderberg af 3die jydsk Regiment, Ritmester Grev Holt og Lieutenant von Dvalen af Garden til Hest, samt Lieutenant Gederfeld af Søetaten.

Det var især med Hensyn paa det ovennævnte fiendtlige Batterie at der den 20de August i Dagbrækningen blev foretaget et andet større Udsald, imod Svanemøllen, med det bestemte Formaal at tage og fløise det derværende fiendtlige Batterie, som vedblev mere og mere at foruleilige vor Kanonbaadsflotille. Udsalbet skete i to Colonner igjennem Øster- og Nørreport, hvoraaf den første bestaaende af 1 Bataillon af Danske og 1 af Norske Livregiment, Livjægerne, Herregaardskytterne, Jægerne af Livregimenterne og af Garden, 200 Mand Cavallerie under Major Flindt, samt de tvende 3pundige Batterier, Hummel og Lüzow, tilsammen henved 1800 Mand under Oberstlieutenant Voigt; den anden bestaaende af 4 Landeværnsbatailloner, Husarrecruterne og 6 Amusetter under General Walterstorff. Første eller Hovedcolonnen aabnede Angrebet med en Jægerkæde, hvis venstre Flanke dækkedes af noget Cavallerie paa Nørrefælled, samt Artillerie ved Indgangen til Nørre-Allé og Strandveien. Altsom Kæden og Artilleriet rykkede frem, lod Voigt den ene Bataillon opmarchere paa Østerfælled, beholbt den anden i Colonne paa Strandveien, med Næsten af Cavalleriet i høire Flanke nærmest Stranden, i den Tanke, at naar man havde nærmet sig det fiendtlige Batterie tilstrækkeligt, skulde den opdeplyerede Bataillon foretage en Frontalsving-

ning til høire, for at angribe det i Flanken, medens den anden Bataillon i Colonne, i Forening med Jægerne, angreb det i Fronten. Dette kom imidlertid ikke til Udførelse, thi istedetfor at liste sig ind paa Batteriet, som den taagede Morgenstund gav Anledning til, aabnedes Udsaldet med en vældig Ild fra 9 Kanonbaade under Baron Holsten, senere ledsaget af en livlig Ild fra de fremrykkende Tropper, hvilken egenlig ikke kunde have noget Maal. Da man efterat være passeret Lille Vibenshuus nærmede sig Batteriet, taug vel dette, og Diebliffet til dets Indtagelse og Sløfning syntes at være kommet, men nu aabnedes Ilden af et nyt Batterie, formodentlig af Feltstyks, længere tilbage; fiendtlige Colonner begyndte at rykke frem; de meget for vidt spredte lette Tropper — ikke tilstrækkeligt understøttede af Cavalleriet paa de aabne Fællede, eftersom Halvdelen af dette til ingen tænkelig Nytte var paa høire Fløi, der jo allerede var tilstrækkelig dækket af Søen og vore Kanonbaade — saae sig ikke istand til at yde nogen kraftig Modstand i venstre Flanke, allerhelst da Walterstorfs Colonne, der var bestemt til et Strømtangreb imod Togenshuus og Lygten, var bleven staaende stille paa Nørrebro og ved Indgangen til Fælleden, uden at see en Fiende for sig. Saaledes blev da det lidet sammenhængende Angreb opgivet, i det Dieblif det

først skulde yde noget Resultat, og vore Tropper trak sig om Morgenens, Kl. 7 igjen tilbage til Fæstningen med et Tab af 15 Døde og en Snees Saarede, iblandt hvilke Sidste Lieutenant Roepstorf af Garden, og Frieß af Norrke Livregiment. Da ligeledes en gunstig Luftning tillod de engelske Kanonbrigger at nærme sig Indløbet til Renden, trak ogsaa Kanonbaadene sig tilbage med et Tab af 3 Døde og 5 Saarede, iblandt hvilke sidste Lieutenant M. Holsteen; men dennegang maatte de desuden strax lægge ind ad Bommen, fordi de vare blevne en Deel bestabigede. Mærkeligt nok findes dette Udfald ikke engang omtalt i Lord Cathcarts ellers saa omstændelige Journal *).

Den følgende Dag toge de Engelske Anledning af et Reisepasses Oversendelse til Prinds Ferdinand, til foreløbigen at opfordre General Peymann til at betænke Følgerne af at udsætte Hovedstaden, tillige Hovedsædet for Rigets Handel, Videnskaber og Kunster, for en Beleiring, liig enhver anden Fæstning; men i det paafølgende Svar forbigikkes Opfordringen med Tausch, og i et senere Brev til Kronprindsen lader Peymann endog den Uttring falde, at kun en Storm skulde bringe Kjøbenhavn i Fiendens Bold, saa det synes at den gamle Ingenieur ikke ret har tænkt sig Muligheden

*) Nav. Chron. 18de B., S. 231.

af et alvorligt Bombardement. Da Fienden begyndte at affkøre Vandet fra Embrupsø blev der givet Ordre til at opgrave alle de Brønde i Byen, som tidligere vare blevne tilkastede, ligesom det ogsaa paa- lagdes Indvaanerne at drage Omsorg for Beholdninger af Pompevand og Regnvand, til hvis Conservation der offensligen bekjendtgjordes Forordninger fra Stadsphysicus. Endog Vandet i Fæstningsgravene blev undersøgt, og ved Filtrering fundet drikkeligt. For det Tilfælde at Fienden skulde ødelægge Veirmøllerne paa Bølden, indrettedes tvende Reservemøller i Sølvgaaden og paa Nyholm. Derimod blev et Forbud imod overflødig Skyden fra Bøldene, for ikke at bortpødsle Ammunitionen, af den taabelige Mængde udlagt som en halvforræderisk Foranstaltning af General Bielefeldt; saa hurtigt havde allerede Mistillid til Overbefalingen grebet om sig siden Landgangen ei havde mødt Modstand; tildeels ogsaa fordi ingen af de Høistbefalende endnu havde ladet sig see ved Udfaldene.

Den 21de August landede endelig Hovedstyrken af den fra Rügen kommende tyske Legion, tilligemed 2 Feltbatterier paa den nordvestlige Strandbred af Rjøgebugt, imellem Skillings- og Corporals-Kroen, efterat først en stærk Afdeling Cavallerie og Infanterie var bleven sendt dem imøde fra de Engelskes høire Fløi, for at beskytte deres Landgang. Den

bestod, som tidligere bemærket, af 3 Brigader, og skulde udgjøre Beleiringshærens 2den Division eller Centrum, under Lord Roslyn. Ligeledes landede den sidste Brigade, Macfarlane, af General D. Bairds Division ved Skovshoved, og rykkede samme Aften frem til Hellerup. Udsibningen af Beleiringsstyksket ved Charlottenlund fortsattes, en Løbegrav aabnedes fra Jagtveien ind imod Nørrebro, og et nyt Batterie blev opkastet 300 Alen længere ind imod Byen, hvorved formodentlig menes Batteriet i Forverds Have. Paa Høire Fløi blev endvidere forfærdiget Fastiner til et nyt Batterie, formodentlig det ved Gamle Pesthus, hvilke Værker alle vare bestemte til at dække Arméens videre Fremrykning, saasnart Lord Roslyn's Corps var indtruffet. Dette ankom da ogsaa Dagen efter til Damhuset og Omegn, og stødte om Søndagen den 23de til Beleiringshæren, hvor det opstillede sig i 2den Træfning bag Centrum, foran Bellehøi.

Da de engelske Kanonbrigger og Bombardeerfartøier under Capitain Puget havde nærmet sig Tretroner og Ny-Kalkbrænderie, bleve vore Kanonbaade beordrede at angribe dem, og om mueligt tillige ruinere Batteriet ved Svanemøllen. Dette Angreb tog sin Begyndelse Søndagen den 23de August om Formiddagen Kl. 10, og besvaredes strax af de engelske

Bombardeersfartøier, som i flere Timer hævdede deres Stilling, indtil deres Ild kjendeligen sagtnedes henved Kl. 1, da de trak sig tilbage. De danske Kanonchalouper, som de Forreste i Træfningen, forfulgte dem nu med en levende Ild, medens Stykprammene kastede imod Batteriet ved Svanemøllen til Kl. 3½ om Eftermiddagen, hvorved disse da ogsaa kom til at lide meest. Stykprammen Sværdfisken, Capitainlieutenant Kruse, der 1813 faldt ved Glückstadt, fik alene 7 Grundskud, saa den strax maatte lægge ind til Nyholm og udtage sine Kanoner for at repareres. Sødefensionens Tab beløb sig i Alt til 7 Døde og 11 Saarede; de Engleskes til 4 Døde og 13 Saarede, iblandt hvilke Første Lieutenant Woodford omhord i Sluppen Cruiser. See vi hen til den flere Timers uafbrudte Kanonade maae vi rigtignok forbauses over dens ubetydelige Resultat, og at en saa anseelig Mængde af det sværeste Skjts fra vor Side ikke engang var istand til at ødelægge Svanemøllebatteriet, som vedblev at tilføie vore Kanonbaade den mest Skade, og egenlig hvergang tvang dem til at gaae tilbage.

Som Følge af den indtrufne Forstærkning under Lord Roslyn, blev nu det engelske Centrum under Wellesley den følgende Morgen Kl. 3 skudt frem imod Jagtveien og Nørrebro, medens Garden paa

høire Fløi besatte Frederiksberg-Allee og den yderste Deel af Vesterbro. Her var samme Nat Enigheidsværns Bygninger og Have bleven sløiset af vore Tropper, som nu satte sig i Linie med Søerne, eller endog traf sig indenfor disse, hvorved de ved Skjæbningen liggende Reberbaner paa Vesterbro bleve tændte i Brand om Eftermiddagen, for ikke at ligge Ilden fra Lømmerspladsbatteriet i Veien; en Forholdsregel, der senere udstræktes til andre Huse og Bygninger paa Vester- og Nørrebro. Skjøndt nu Forstædernes Beboere, allerede Dagen efter Landgangen, af Commandantskabet vare blevne forberedte paa dette Skridt, med Betydning om, at de i saa Tilfælde ikke kunde tilstedes Indladelse igjennem Stadens Porte, men maatte søge Ly og Tilflugt ude i Landet, saae man sig dog ikke istand til at overholde denne Krigsregel, da den skulde til at træde i Kraft, men Alt flygtede ind til Byen, ikke alene fra Forstæderne, men endog fra Strandveien og Amager. Det hidtil imellem Østerbro og Raskbrænderiet staaende Piket med tvende Piecer, blev ligeledes denne Dags Aften af Overmagt drevet tilbage til Glasens Have, og om Natten til den 25de blev endog Piketet ved Acciseboden paa Nørrebro foruroliget af de engelske Forposter, uden at denne Dags betydelige Tab af Terrain kostede os mere end 4 Saarede.

For nu at gjenvinde hvad der aldrig saa søvnagtigen burde have været opgivet, skete først den følgende Dags Eftermiddag, den 25de August, det tredie store Udsal, imod Blaagaard, hvorhos man tillige agtede at sløise de fiendtlige Batterier, som man formodede ved Assistentens-Kirkegaard, samt de imellem Sortedam og Farimagssveien liggende Bygninger og Haver. Hertil anvendtes atter kun et utilstrækkeligt Antal, nemlig Livjægerne, Herregaards-Skytterne og Regimentsjægerne, med 8 Kanoner, i Alt ikke stort mere end 500 Mand under Major Hølstens Anførsel. Disse deelte sig paa Farimagssveien i 2 Colonner, hvoraf den ene drog lige ud over Broen, og lod derpaa Regimentsjægerne formere sig i Ræde til højre langs Sortedam, Livjægerne til venstre langs Pøblinge Sø; den anden drog over Dæmningen imellem Pøblinge- og St. Jørgens Sø, forbi Ladegaarden, hvor den gik over Aaen paa den derbørende Bro, og formerede sig paa den anden Side i Ræde med Front imod Blaagaard, saa den kom i Forbindelse med den foregaaende Colonne's venstre Fløj paa Engene søndenfor Blaagaard, medens det ved Ladegaarden staaende Pilet, tilligemed dets Kanoner, blev holdende paa Veien med Front imod Nolighed, for at dække venstre Flanke, og jikkre Colonnens Tilbagegang over Aaen. Derpaa skete Fremrykningen imod Blaagaard

og den øvrige Deel af Nørrebro. Eftersom Lord Roslyn's Division netop om Morgenens havde afløst Reserbedivisionen, som nu i dens Sted var kommen i anden Træfning, stødte vore Tropper dennegang paa lutter Hannoveranere, navnlig paa en Afdeling af 1ste lette Bataillon under Capitain G. Baring*), samt paa 800 Mand af 5te Liniebataillon under Oberst Reinhold. Disse bleve i Begyndelsen trængte tilbage fra Blaagaard og den største Deel af Forstaden Nørrebro, indtil de naaede Jødekirkegaarden, hvor de satte sig bag det derværende Plankværk, som var forsynet med Skydehuller, og aabnede en morderisk Ild, der standsede vor Fremrykning, hvorpaa deres tilslende Forstærkninger snart tvang vor ringe Styrke til at gaae tilbage. Skjøndt de Engelse selv kalde dette et kraftigt Udfald, og beklage Tabet af 60 til 70 Døde og Saarede, iblandt hvilke Sidste Capitain Düring af 1ste lette Bataillon, førte det alligevel ikke til noget Resultat for os, fordi Fienden allerede havde faaet Leilighed til at bosætte sig paa Nørrebro. Men ikke nok hermed, blev nu ud paa Aftenen ikke alene Ladegaarden, Blaagaard og Blegdamsveien tagne i Besiddelse, men endog den af os paabegyndte Skandse

*) Den Samme, der som Oberst 1815, saa tappert svarede la Haye sainte i Slaget ved Waterloo.

ved det daværende Salpeterværk udenfor Østerbro. De danske Beretninger omtale ikke denne sidste Omstændighed med Bestemthed, men ifølge Ludlow Bea-
 misch var det Major Halkett med 3 Compagnier af den 2den lette hannoveranske Bataillon, som, dækkede af de tilstødende Haver og Grøfter, havde sneget sig frem, og paa en Maade overrumplet det under Arbejde værende Værk, hvorved Ingenieurlieutenant Caroc og en Deel af hans Arbejdscommando bleve tagne tilfange. Vel ilede vort tidligere omtalte Pilet ved Glasens Have, forstærket af et Detachement Marinere under Capitain Lassen fra Citabellet, hjætt ind paa Fienden, men ved Capitainerne Dürings og du Plats Anstrengelser, hvem et tredie i Reserve staaende Compagnie under Capitain Bösewiel ilede til Hjælp, blev Værket i Hannoveranernes Bold, hvorpaa vore Tropper trak sig tilbage imod Citabellet, som begyndte at aabne sin Ild. General D. Baird, der, som vi vide, commanderede den venstre Fløi af Beleiringshæren, og hvem den ovennævnte 2den lette Bataillon var bleven tildeelt, begav sig strax selv hen til Salpeterværket, og tillod Major Halkett, efter dennes derom yttrede Ønske, at holde Skandsen besat, skjøndt indtagen uden hans Vidende og Samtykke. Men da Lord Cathcart fik Underretning herom, gav han udtrykkelig Ordre til dens Rømning, fordi han ikke

5
 nie= og 1 Dags Bataillonsercits hvert andet Aar, i de 6 første Tjenesteaar, men selv denne tarvelige Øvelse blev, deels af Mangel paa tilstrækkelige Besættingsmænd, deels af Hensyn paa Mandskabets borgerlige Liv, deels vel og af finansielle Grunde, aldrig nogensinde foretaget, saa denne Militærlige fra sin Oprettelse af kun eksisterede paa Papiret. Som en Synnerlighed fortjener det endvidere at bemærkes, at man i Sjælland havde givet denne Nationalmilitæretvende Regimentschefer, Generalerne Walterstorff og Drholm, der, langt fra at være dem bekendte fra tidligere Tjenesteaar, meget mere begge havde tilbragt deres meste Tid udenfor Landet, i aldeles fremmede Forhold, i Colonierne.

Af hine 19 Batailloner fra Sjælland og Smaa-
 øerne vide vi, at 8 Batailloner fra Kjøbenhavns og
 Kronborgs Amt, som de nærmeste, ved Kronprinds-
 sens Nærværelse i Kjøbenhavn strax bleve indkaldte
 til Tjeneste i disse tvende Fæstninger, saa at ifkun
 11 Batailloner (3 af nordre, 8 af søndre-Sjællands-
 ke Regiment) bleve tilbage til Tjeneste i aaben Mark.
 Af disse blev det overdraget Generallieutenant Ca-
 stenskjold, Chef for Sjællandske Rytterregiment,
 der som ældste General tillige var commanderende
 General i Sjælland (med Undtagelse af Kjøbenhavn
 og Kronborg), at samle det hervedværende Landeværn;

Generalmajor Oxholm derimod at samle den Deel af sønder-sjællandske Regiment, som havde hjemme paa Smaagerne, og da at operere efter bedste Skjønnende, kun at Kjøbenhavns Understøttelse blev opgivet dem begge som Hovedformaal.

Ifølge dette Hverv indfandt General Castenffjold sig den 13de August i Kjøbenhavn, for at drage Omsorg for Landeværnets Forsyning fra Arsenalet, til hvilken Ende der blev commanderet en Officeer med fornødent Mandskab fra hver Bataillon, for at modtage Armatur og Munition, og føre det ud til Bataillonernes Forsamlingssteder. Imidlertid havde Forretningernes Trængsel og Uoverkommelighed i de første Dage efter Fiendtlighedernes Udbrud til Følge, at ikke alle Forbringere kunde tilfredsstilles inden Byen blev indesluttet, og saaledes kom da den fra Kjøbenhavns Arsenal til Landeværnet udlevede Armatur kun til at bestaae af 2634 Geværer og henved 85000 skarpe Patroner. Hvert Landeværns-Regiment skulde vel ligeledes, ifølge Planen, tildeles 4 trepundige Kanoner; men — om af Glemsomhed eller af Mangel paa Eftertanke fra Generalens eller Arsenalets Side i den grændseløse Hurlumhei, hvormed Alt skulde tilveiebringes, ordnes og udleveres — først om Morgen den 16de August, samme Dag som Landgangen skete, androg Gen. Castenffjold hos Artilleriechefen

Ritmester Lubbigen, som detacherede fra Kjøbenhavn
 til Kronborg, ved Fiendtlighedernes Udbrud vare
 bleve udelukkede fra Fæstningen; 30 Mand fra
 Exerceerskolen i Næstved, Resten Landeværn paa Bøn-
 derheste, som ikke stode for Stud; endeligen 9 Kano-
 ner, hvoraf 6 Trepundere og 3 Serpundere, med en
 Besætning af ondtrent 100 Mand, saa at det Hele i
 Alt anslaaes til 3200 Mand. Vi vilde imidlertid
 tage høiligen feil om vi tænkte os selv denne ubety-
 delige Styrke i nogen slagfærdig Tilstand. Af Of-
 ficerer habdes næppe Een ved hvert Compagnie, og
 disse, hvoraf den større Deel ikke tidligere havde tjent,
 og i alle Tilfælde kun lidet lært, besade i Alminde-
 lighed hele den Ubehjælpomhed, som en saa usfuld-
 kommen Dannelselse og den Tids hele aandløse Be-
 tragtning af Krigsvæsenet førte med sig. Af de fra
 Kjøbenhavns Arsenal affendte Geværer vare kun
 1674 Stykker indtrufne ved denne Deel af Lande-
 værnet, og maatte erstattes saa vidt see kunde med
 altsaa Baaben, som fandtes hos Omegnens Be-
 boere, saasom Jagtgeværer, Spyd o. a. desl. Kano-
 nerne vare, med Undtagelse af de tvende fra Arse-
 nalet, tilveiebragte paa en lignende Maade. Ammu-
 nitionen var ikke tilstrækkelig, og maatte suppleres
 saa godt man kunde af Kirkebly o. s. v. Forplei-
 ningen skete i de første Dage af den medbragte Mad-

pose, siden af Haanden i Munden i Qvartererne, hvorved Beboerne viste al muelig Beredvillighed og Opmærksomhed; ja en stor Deel af de nærmeste Godser sendte endog en Mængde Levnetsmidler til Leiren ved Kornerup, og senere til Kjøge. Menigmand selv viste Ufortrødenhed og Villighed, skjøndt bortreven fra sin Hjemstavn midt i den travleste Høsttid, og skjøndt Krigsaaftalernes hele Udsælselighed og Utilstrækkelighed maatte være ham indlysende og i Dine faldende.

Men var Landen end upaaflagelig hos Landeværnet i Sjælland, kan det derimod ikke saa ganske siges om Landeværnet paa Smaaøerne, men hvortil nærmest Forordningen af 19de Januar 1801 om Landeværnets Oprettelse selv gav Anledning. Thi da denne indeholdt den udtrykkelige Bestemmelse: at Landeværns-mændene „ene og alene skulde opfylde den Pligt, at forsvare den Provinds, i hvilken de selv boe og opholde sig,“ beraabte Rollikerne og Falstringerne sig ideligen derpaa til deres Officerer, i det de minde dem om at de vare Landeværns-mænd og ikke Soldater, og at Fienden jo i deres Fraværelse kunde overfalde deres egen Hjemstavn*); i den Grad havde Regjeringen selv

*) See Thandh Tildragelser i Sjælland og Lolland

bestyrket den Isolation i Tænkemaaden, som Landets geographiske Adspjittelse allerede noksom fremkalder.

General Orholm havde nemlig den 15de August forladt Kjøbenhavn, for at samle og mønstre de 4 sidste Batailloner af det søndre-sjællandske Landeværns-Regiment, som hørte hjemme paa Møen, Falster og Lolland. Efterat have undervejs mønstret en Bataillon af nordre-sjællandske Regiment under en Major Grev Moltke i Rjøge, og deraf udtaget en Cavallerietrop paa 20 Mand, som bleve munderede af Bosniak-Eskadronens Depot sammesteds og satte paa Bønderheste, indtraf Generalen den 17de i Stege, hvor den 10de eller mængste Bataillon under Major Røye var samlet, men uden Vaaben. Disse bleve derfor requirerede hos Borgerne og Beboerne, der, saavidt skee kunde, ubleverede dem med al muelig Beredvillighed, som gif saa vidt, at de til skarpe Patroners Forfærdigelse endog afleverede Lodderne til deres Stueuhre. 2 forefundne trepundige Kanoner bleve overleverede til en Capitain Wachtmann, der tidligere havde været Artilleriecabat, og hvem det nu overdroges at sætte dem istand og forsyne dem med Ammunition. Ved Ankomsten til Nykjøbing den 19de,

forefandt Generalen den 9de eller fælfterfte Bataillon under Major Krieger, men her yttrede sig de første Symptomer paa Brangvillighed, i det Mandskabet udenfor Generalens Qvarter besværede sig over partiist Indkaldelse, og den følgende Dag vedblev denne Gjenstridighed, saa det kun med Møie lod sig opstille. Da man, uoverensstemmende med Landeværnets oprindelige Organisation, havde besluttet ikke at gjøre Compagnierne stærkere end 120 Mand, hvilket man iøvrigt godt kunde have overladt til Feltilivet at besørge, erholdt de ældste Gaardmænd Tilladelse til at gaae hjem. Den 21de i Maribo — hvorfra den 8de Bataillon under Major Oldeland, i Nysted, erholdt sin Marcheordre — overbragte Ritmester v. Qvalen General Orholm en Ordre af 18de August fra Kronprindsen i Kiel, om at forene sig med Castenskjold. Dette havde Orholm allerede tidligere forgjæves foreslaaet denne igjennem sin Adjutant, Major Holstein, men General Castenskjold dengang endnu ikke troede at torde iværksætte en saadan Forening uden nærmere Ordre fra Kronprindsen, skjøndt denne i sin Udnævnelses-Ordre af 11te August udtrykkelig havde givet ham frie Hænder til at operere efter bedste Skjønnende, og skjøndt Tanken om en Forening med Orholm synes at maatte ligge ham saa nær, at det virkelig maa undre os,

at denne ikke allerede var bleven aftalt mundtlig imellem begge Generaler, ved deres Tilstedeværelse i Kjøbenhavn den 14de August. Da Orholm den 22de August indtraf i Nakskov, gjentoges den samme Brangvillighed af den der forsamlede 7de Bataillon under Major Gamst, tildeels ophidset dertil af Borgerne, der ønskede at beholde den til deres eget Forsvar. Disse ubleverede imidlertid det Fornødne til Forsædiggelse af Ammunition til tvende Trepundere, som forefandt, og som overdroges til en forhenværende Artillerieofficers Commando. Om Aftenen erholdt Generalen en skriftlig Gjentagelse af Kronprindsens Ordre, og lod derfor Dagen efter, den 23de August, Bataillonerne sætte sig i Marche imod Overfartsstederne. Med megen Vanskelighed og mangfoldige Bryderier lykkedes det langt om længe at faae disse 4 gjenstridige Batailloner i tvende Colonner over til Sjælland, hvoraf de tvende lollandste Batailloner (7de og 8de) allerede den 25de og 26de gik over Gaabense til Bordingborg; den fælsterste og mænste Bataillon derimod, som især gjorde Vanskeligheder ved Overfarten, først den 27de over Røster til Kaløhave. Da saaledes de tvende lollandste Batailloner havde vundet et Forspring af en heel Dag, ankom de med General Orholm den 26de til Bræsto og Omegn, den 27de til Farsø, den 28de til Rjøge,

hvor de bleve indquarterede; hvorimod den fælteste og mænstte Bataillon ved en Zilmarche vel for saavidt indhentebe det Forsømte, at den første naaede Rjøge den 28de ved Midnat, den sidste først den 29de om Formiddagen Kl. imellem 9 og 10, hvilket imidlertid havde til Følge at ingen af dem blev indquarteret og forpleiet den Nat, og at de saare udafede og forkomne indtraf paa Balpladsen.

Vi ville erindre af det Foregaaende, at det var den 17de August i Ringsted at General Castenskjold overtog sit Commando, hvilket Sted, som Sjællands Middepunkt, han aldrig burde have forladt, før hans Forening med Orholm var iværksat, hvilket fornuftigvis burde have været Hovedformaålet for hans Bestræbelser, om der end aldrig var indtruffen nogen Ordre desangaaende fra Kronprindsen. Enten han nu instraderede Orholm fra Vordingborg over Præstø og Farsø til Rjøge, eller bedre over Baarfe og Nestved imod Ringsted, blev Castenskjold her i begge Tilfælde nærmere ved sin Underansfører, hvem han derimod ved sin Fremmarche imod Roeskilde netop fjernebe sig fra; sølgelig burde denne aldrig have fundet Sted. Men der var desuden endnu en anden Grund, som burde have bestemt ham til at blive ved Ringsted, indtil han havde forenet sig med Orholm, nemlig den, at han derved vandt mere Tid og Ro til at

bøde og flikke paa sit Corpses ufuldkomne Organisation, Udrustning og Vaabenøvelse; hvorimod han, 4 Mil nærmere ved den flendtlige Beleiringshær, lige i dens Ryg, netop æggede denne til at detachere imod sig; noget den, ved sin ringe Styrke af Cavallerie, maastee ellers nok vilde have vaagtet sig for, naar den derved havde maattet fordybe sig i det Indre af Landet. Den grundede eller ugrundede Frygt, som Kulsvierne et Par Dage forud havde indgydet v. d. Deften, er os Borgen herfor, og burde, hvis det ellers var kommet Castenskjold for Dre, have været ham et bethdningsfuldt Vink til at forlægge sine Operationer til denne Kant af Landet. Thi hvilken Operation laae vel Generalen nærmere, naar han havde trukken Orholm til sig ved Ringsted, end med sin Hovedstyrke at gaae herfra over Skjoldnæsholm og Saaby ind paa Jægerspriistange, og derfra over Roeskildefjord til Frederiksfund; medens et Flankecorps, hvormed fulgte alt Cavallerie, maastere denne Bevægelse ved at følge Landeveien til Roeskilde, hvor det maatte bilde al Verden ind at Castenskjold fulgte. Efter noget Ophold her, for at give Hovedcorpsen Tid til at naae Frederiksfund, maatte Flankecorpsen i en anstrengt Marche over Bærebro have søgt at naae Egnen imellem Ølstykke og Slangerup, for at iagttage de tvende Veie fra Kjøbenhavn: over Vallerup

og Østykke, samt over Farum og Uggeløse, at ikke Hovedcorpsen skulde blive forstyrret ved sin Overgang over Roeskildefjord. Dette maatte, skjøndt ad Bi-veie, uforstyrret kunne have tilbagelagt Veien fra Ringsted til Frederiksfund i tvende Døgn, da det var i vor bedste, stadigste Marstid, og da det saa at sige intet synderligt Artillerie eller Train førte med sig, Omstændigheder, der i det mindste i denne Henseende havde sin fordeelagtige Side, og desuden betydeligt lettede Overgangen over Fjorden. Sif Fienden imidlertid saa betimelig Nys om denne Bevægelse, at han kunde foretage en Modbevægelse, maatte denne nødvendigvis støde paa Flankecorpsen, være sig imellem Østykke og Slangerup, eller ved Roeskilde. I første Tilfælde maatte hine tvende Byer holdes indtil Hovedcorpsens Overgang ved Frederiksfund var tilendebragt; i sidste traf Flankecorpsen sig tilbage over Kornerup, Leireaa og Rindensborg — hvor der nok gives Leilighed til at forsvare sig naar man vil — og bøde saa, hvis det blev videre trængt, om ad Jægersprisstange, hvor det fulgte samme Vej, som Hovedcorpsen havde tilbagelagt. Dette maatte imidlertid have bundet Tid til at komme over Roeskildefjord, og stod da ved en fortsat Marche til Frederiksborg ikke alene i den meest gennemskaarne og mindst overfluelige Deel af Landet, men og i uhinderlig

Forbindelse med Frederiksbærk og Kronborg, med en Baabenfabrik og en Fæstning, tvende vigtige Bettinger for en Folkekrig. Da den gennemfskaarne Egn desuden strækker sig lige ned til de fiendtlige Landgangs- og Udfibningssteder, vilde netop de omflndtligste Diverfioner have kunnet være udførte i denne Retning, paa de herligste Colonneveie, der tilmed alle løbe fammen imod Beleiringshærens Ryg: ved Hirschholm, Rudersdal og Lundehuset.

Efter denne lille imaginaire Krig, hvorved Ingen villigere end Forfatteren erkjender, at det er lettere at indfee end at udføre hvad der bør fæe i Krig, vende vi os igjen til de virkelige Begivenheder.

Efterat General Caftenfjold, i fin ovenomtalte Leir ved Kornerup, den 24de August ligeledes havde modtaget Kronprindsens Ordre om at forene sig med Orholm, afmarcherede han den 26de til Kjøge, hvor han indqvarterede fine Tropper deels i Byen og dens nærmeste Omegn, deels i en nordenfor Byen opflaaet Leir. Formodentlig paa Efterretning om denne Bevægelse, satte allerede den følgende Dag den engelfke Refervedivifion under General Sir Arthur Wellesley sig i Bevægelse fra Beleiringshæren imod Roeskilde-Fro, fom Foreningspunktet for Weiene fra Roeskilde og Kjøge. Den herbærende fiendtlige Styrke bestod af det 43de, 52de og 92de Regiment under Bri-

gadegeneral Stewart, af 1ste Bataillon af det 95de Regiment under Oberst Beckwith, og et ridende Batterie under Capitain Newhouse, med hvilke senere en Deel Hannoveraner under General Linsingen, bestaaende af 8 Eskadroner, 6te Bataillon af den tydske Legion samt et ridende Batterie under Capitain Sympher forenede sig, saa at det Hele tilsammen anslaaes at have udgjort 6000 Mand. Ved Ankomsten til Roeskildefro bleve 2 Eskadroner under Oberst v. Meben sendte til Ballensbæk, for at iagttage Strandveien fra Kjøge, og dække Beleiringshæren imod et fiendtligt Forsøg fra denne Kant, medens hele det øvrige Cavallerie blev trukken sammen paa Høire Fløi, og tildeeltes det 43de Infanterie-Regiment, 5 Compagnier af 95de, 6te Bataillon af den tydske Legion, hvilke tilsammen udgjorde en Infanterie-Brigade under Oberst H o h n s t e d t, samt et halvt ridende Batterie under Capitain Wigleben. Disse Tropper, tilsammen omtrent 2500 Mand, under General Linsingen, bleve den følgende Morgen tidlig detacherede imod Roeskilde, formodentlig i den Tanke, at Castenstjold endnu stod ved Kornerup eller nærmede sig fra denne Kant; men paa Efterretning fra Linsingen, at de Danske ved hans Ankomst til Roeskilde, den 28de, allerede for længe siden vare afmarcherede til Kjøge, besluttede Welles-

Iey at angribe dem her. For imidlertid at unde Linfingens Corps nogen Hvile efter dets frugtesløse Marche til Roeskilde, opsatte han dette Angreb til den følgende Dag, men traf imidlertid den Aftale med Linfingen, at denne den følgende Morgen tidlig skulde bryde op fra Roeskilde, for ved Lille Salby at gaae over Rjøgeaa og falde de Danske i venstre Flanke, medens Wellesley selv med Hovedstyrken og de tvende Husar-Eskadroner under Oberst v. Røden, fulgte Landeveien til Rjøge, for at angribe dem i Fronten. *)

Den sjællandske Deel af Landeværnet, der, som vi vide, allerede havde tilbragt den hele foregaaende Dag i Rjøge, var den 29de om Morgenens Kl. 5 allerede udrykket til Exercits, hvorimod de tvende Iolandske Batailloner endnu vare i deres Qvarterer i Byen, tildeels vel paa Grund af den foregaaende Dags Marche, medens den senere ankomne fælsterste Bataillon, der havde tilbragt Natten under aaben Himmel, langs Grøfterne ved Veien søndenfor Rjøge, netop var ifærd med at blive indquarteret, da der indløb Melding fra Forposterne, at Fien-

*) See Wellesley's officielle Rapport til Cathcart, ligesom dennes til Castlereagh i Naval Chronicle 18de Bind, S. 259—263.

den var i Anmarche paa den anden Side Skil-
lingskroen. General Castenskjold beordrede nu strax
General Orholm at tage sine tvende nærmest ved
Haanden værende Batailloner tilligemed 2 Kanoner,
og rykke Fienden imøde, medens han selv vilde samle
hele sin øvrige Styrke i Sletten strax nordensfor Rjø-
ge. Vi have i det Foregaaende troet os besøiede til
at badle Castenskjold i strategisk Henseende, at han,
ved at nærme sig Roeskilde, uden Nødvendighed paa-
drog sig Fiendens Opmærksomhed og fjerne sig fra
Orholm, og nødes her til at udtale en lignende Da-
del over ham i taktisk Henseende, naar vi see ham
søge sin Forening med Orholm ved Rjøge, en af de
meest aabne Egne i Landet, og her hydermere opstiller
sit strøbelige Infanterie paa en aldeles tilgængelig
Slette, med en Rjóstab, — hvis Gader og Stræder
danne ligesaa mange Defleer, — samt en ikke ube-
tydelig Aa, der ikke kan gjennevbades, med een eneste
derover førende Bro i Ryggen; da han dog — siden
han nu engang var kommen i denne Egn — ved
at stille sig søndensfor Rjøge, havde havt denne By
og dens Aa, samt gamle Rjøgegaard foran Fronten,
og en betydelig uafbrudt Skov i Ryggen, hvis Ud-
kant han ved et uheldigt Udfald af den forestaaende
Fegting endnu længe kunde have holdt, og derved

gjort det fiendtlige Cavalleries Forfølgelse mindre fordærveligt.

Ifølge engelske Beretninger var Skolken bleven 9 om Formiddagen, inden Wellesley nærmede sig Skillingstroen, hvor han lod sit Infanterie opmarchere i een Linie med venstre Fløi til Stranden og sine 2 Eskadroner under Oberst v. Neden paa høire Fløi, i hvilken Stilling han ventede over een Time, for at oppebie Kinsingens Komme. Saaledes lader det sig forklare, hvorledes General Orholm kunde vinde Tid til at udføre sit ovennævnte Hverv, som han ikke saasnart havde erholdt, før han skyndte sig at samle de tvende indkvarterede lollandiske Batailloner, til hvem der ydermere først skulde uddeles Tasseammunitiön, 30 Patroner pr. Mand. Dette medtog naturligviis Tid, saa førend de naaede Olsømagle, havde Fienden allerede passeret Skillingstroen. I Nærheden af førstnævnte By lod Orholm sine tvende Batailloner opmarchere, og besatte den foreløbig med 2 Compagnier, indtil den fjerde Bataillon kunde naae at besætte den. 80 Ryttiere bleve satte paa høire Fløi, nærmest Stranden, og tvende Kanoner under en Lieutenant Schultes spillede foran Fronten. Men i den Hurlumhei, hvori disse vare komne affted, havde de ikke faaet tilstrækkelige Karbuser med sig; en anden Officer, som blev sendt ind

til Kjøge for at hente den første bedste Ammunitionsvogn, kom tilbage med den Bæst, at Vognene vare indelukkede i Kirken, og Døren til denne spærret. Det varede altsaa ikke længe inden Lieutenant Schultes havde forskudt sig, og maatte gaae tilbage, især da Fienden opførte sit ridende Batterie paa 12 Kanoner, hvormed han begyndte at beskyde Orholms Front. Paa Tilbageveien blev den ene Kanon liggende, fordi Hestene bleve bortskudte, og faldt saaledes i Fiendens Vold; og da Orholm beordrede sit Smule Rytterie at tage den tilbage, blev det beskjæftiget med Granater, og holdt ikke Stand. Næppe saae Infanteriet dette, før det uden Ordre fulgte, hvilket snart udartede til fuldstændig Flugt, indtil det naaede de udenfor Byen Kjøge liggende Grøfter og Gjerder.

Her havde imidlertid General Castenstjold bunden Tid til at opstille 4 sjællandske Batailloner i en eneste udviklet Linie ved det saakaldte „hvide Knæ,” med sin Smule Rytterie paa højre Fløj nærmest Stranden, noget foran Infanteriet; formodentlig for at dække dettes Opmarche og de sammesteds holdende 6 Kanoner. Resten af Infanteriet kom ikke ud af Kjøge eller frem over Aaen, vi vide ikke om af et Tilfælde, eller for ifølge Plan at tjene til Reserve.

Wellesley, der endnu steds var uden Forbindelse med sit højre Flankecorps, havde af den Grund fulgt

langsomt; men da det forekom ham, at de Danske foretog sig en Bevægelse tilvenstre, hvilket vistnok ikke var andet end de efterhaanden fra Kjøge deboucherende Batailloner, som søgte at fuldføre deres Op-marche i denne Retning*), saa besluttede han at holde sin Hære Fløi tilbage, og at foretage en Attake en échellon**) fra venstre Fløi, hvorved Skytterne af 1ste Bataillon af det 95de Regiment, samt det ridende Batterie Newhouse skulde tjene til Dækning. Da det 92de Regiment (Gordon Highlanders Bjergskotter) under Oberstlieutenant Napier stod nærmest Stranden, kom dette saaledes til at begynde det egenlige Angreb, men fulgtes umiddelbart af det 43de og 52de Regiment under General Steward. Da ingen danske Beretninger nærmere omtale denne Deel af Fegtingen, nødes vi til at følge de engelske, og saaledes beretter da Wellesley, at vort Landeværn trak sig tilbage til en Forskandsning (formodentlig en Markgrøbt), som det havde opkastet foran Fronten

*) See Thanch S. 33.

**) Hvorved de angribende Afdelinger følge paa hinanden som Trappetrin:

—

—

—

—

af sin Leir udenfor Kjøge, og da det 92de Regiment derpaa gjorde Mine til at storme den, ordnede det danske Rytterie sig paa Strandbredden, for at falbe det i venstre Flanke.*) Det være sig nu hermed som det vil, saa var dette allerede nok til at lade Wellesley kalde sine 2 eneste Eskadroner fra høire Fløi til Understøttelse for sin venstre; ja til ydermere at tage det 43de Regiment som sin midterste Echelon tilbage i anden Træfning, altsaa til Reserve for sin fremrykkende Infanterielinie; et Beviis paa at Fienden respecterede os mere, end vi siden viste os at fortjene, og at der ved en noget intelligentere Ansørsel nok kunde have været udrettet mere end der skete. Der paafulgte nu et Angreb af Oberst v. Redens Husarer, som formodentlig har kastet den Skygge af dansk Cavallerie, som her var tilstede. Den bagved holdende 5te Landbeværns-Bataillon, som stod nærmest Stranden, og allerede havde lidt en Deel af den fiendtlige Kædbæksild, for hvilken Capitain Dvistigaard blev et Offer, synes nu ligeledes at have trukken sig tilbage. Da

*) Kunne vi sætte Lid til *J. C. Wedel-Jarlsbergs* fædrelandske Betragtninger, Kjøbenhavn 1807, S. 19, og *Thanch* S. 38, skal den Emule regulair Cavallerie, som her var tilstede, have imponeret Fienden, ved sin vel udførte Dymarche, hvorom ogsaa Wellesleys Modforanstaltninger synes at vidne.

imidlertid de udtagne Skytter vedbleve at holde de foranliggende Grøfter, gik det 92de Regiment med sældet Gevær løs paa den formeentlige Forstandning, hvorpaa hele Landeværnet i fuldkommen Uorden kastede sig ind i Byen. Den her opstaaende Trængsel forøgede naturligvis Forvirringen, der steg til det højeste, da Fienden lod opkjøre et Par Kanoner i Porten, og derfra bestrøg Gaderne med Kugler. Ifkun ved Broen gjorde endnu, paa General Örhölm's Foranstaltning, 4 Kanoner og en Deel af den just indtrufne mænske Bataillon under Capitain Bjerring nogen Modstand, men blev snart overvældet, hvorpaa Wellesley passerede Aaen, og nu først saae sig i Forbindelse med sit længe ventede Flankecorps under General Linfingen.

Denne var nemlig samme Dags Morgen Kl. 5 brudt op fra Næstvedskanten, og havde ved Ørsted gjenforenet sig med 2 Eskadroner under Major Grote, som om Natten vare blevne sendte derhen, for at iagttage og indhente Efterretninger om Castenfjelds Afdeling. Det var ogsaa lykkedes ham samme Nat at opsnappe et Par Fanger, hvoraf den Ene forte en skriftlig Beretning om de Engelskes Styrke og Bevægelser til En af de danske Militair-Autoriteter; ligeledes var en Transport af 30 Vogne med Levnetsmidler, som ventelig var en Efterførsel til Ca-

stenkjold, falden ham i Hænderne. Efter kort Rast fortsatte Linsingen sin Marche over Ladager til Giby, hvor han standsede, tvivlsom om han skulde gaae over Rjøsgeaa i Nærheden af Øverholm eller ved Lellingegaard. Efterat et udsendt Recognosceringspartie under Major Blesjen, havde fundet forstævnte Sted vanskeligt, paa Grund af det skovgroede Terrain imellem Giby og Dalby, hvilket desuden gjenstemskjæres af en Mosestrækning*), bestemte man sig for Overgangen ved Lellingegaard. Major Blesjens Detachement fulgte nu den venstre Nabred over Spanager, for at dække Hovedcolonnen i højre Flanke paa dens Marche igjennem Giby, hvor den ankom Kl. 9½ om Formiddagen. Ved Lellingegaard fandt Major Blesjen Broen afbrudt, saa hans Detachement maatte vade igjennem Aaen, og oppebie sit Infanterie paa den søndre Side. Da dette nu kom, maatte de medfølgende Pionerer først istandsætte Broen, hvilket medtog næsten en halv Times Tid, og alligevel kun tilstede Infanteriet at gaae over rodelis; hvorimod det medfølgende ridende Artillerie maatte vade igjennem, uden at støde paa en Skygge af Modstand fra dansk Side, da Landeværnet, efterat have

*) See Linsingens Rapport til Wellesley i Naval Chronicle 18de Bind, S. 262.

afbrudt Broen, synes at have ladet Overgangsstedet aldeles uændset i deres venstre Flanke. Efterat være kommen over paa den søndre Bred fortsatte Linningen sin Marche igjennem Vellingegaard, og videre imellem Maen og den søndenfor liggende Skov, lod den foranliggende Deel af denne afføge ved et Detachement af det 43de Regiment, hvem 4 Eskadroner under Oberst Victor v. Alten fulgte i Retning imod Rjøge, imens en Deel af det 95de Regiment, tilligemed de 2 Eskadroner under Major Plessen, sendtes igjennem Skoven til højre af Colonnen, for over Nashedø og Svansbjerg at sætte sig i Besiddelse af Broen ved Søllerup, imellem Herfølge og Sæder, og derved afstære de Danske Retraiten. Hovedcorpset, bestaaende af den øvrige Deel af det 43de Regiment, samt 6te Bataillon af den tydske Legion, fulgte dem i Linie, ligesom Artilleriet efter Cavalleriet. Med Undtagelse af en ubetydelig Sectionsild af den her staaende Afdeling af Landeværnet, som trak sig tilbage igjennem Skoven, og hvoraf den største Deel blev tagen eller nedfaldet, mødte Hannoveranerne ei heller her nogen frynderlig Modstand, og da de naaede den modsatte Udkant af Skoven, saaes det øvrige Landeværn i fuld Flugt fra Rjøge, og Forbindelsen med Wellesley var gjenoprettet.

Mærkeligt er det at Ludlow Beamish

beretter, at skjøndt de Danſkes regulaire Tropper — hvorved han rimeligviis maa forſtaaе den uniformerede Deel af Landeværnet, da, ſom vi vide, de ſaa ſjællandske Ryttere under Ritmeſter Ludvigſen vare de Eneste, der med Rette kunde kaldes ſaaledes — flygtede med ſtor Overilelſe og ſmede Vaaben og Læbertøi fra ſig, viſte dog hvad han kalder vor Militz, en bedre Mand *). Noget af diſſe, fortæller han, fyrede ud af Binduerne i Rjoge paa det hannoveranſke Cavallerie, og lode ſig nedſtøde af Infanteriet; Andre kaſtede ſig bag de paa Marken ſtaaende Korntraver, og fyrede herfra paa deres Forfølgere. Vel blev den ſtørſte Deel af dem enten nedſablet eller gjort til Fange, men ikke uden Tab for de hannoveranſke Huſarer. Lieutenanterne Rudorf og Janſen bleve ſaaledes begge ſaarede, den Førſte dødeligt; deſuden havde Huſarerne 16 andre ſaarede og 22 Hæſte beſkadigede, hvilket Tab iſær rammede 3die Huſarregiment.

Efterat Wellesley havde ſat ſig i Forbindelſe med Linſingen paa den anden Side Rjoge, overtog denne Efterſkætt med ſit Cavallerie og ridende Artilleri

*) Ifølge Thand S. 44, ſkulle 2den Bataillon, under Major Grev Moltke, og 5te Bataillon, begge af det ſøndre-ſjællandske Landeværn, have holdt ſig længeſt i Tiden.

tillæie. En Hob Flygtende, som tog Belen ad Valøe til, blev levende beſkudt af Capitain Wigleben, der ſnart bragte deres Smule Artillerie til at tie. 18 Vogne med Vaaben, Ammunition og Requiſiter bleve tagne af Oberſt B. v. Alten, og fort efter ſaldt endnu henimod 50 Vogne med lignende Ting i Hænderne paa Major Pleſſens Huſarer, da diſſe ved Naſhøi kom ud af Skoven.

Imidlertid var det lykkelige General Orholm at ſamle en Deel af det flygtende Landeværn, hvormed han havde beſat den høitliggende Kirkegaard i Herfølge, for om mueligt at ſtaffe General Caſtenſkjold Friſt til at ſamle nogle af de Flygtende bag de der-værende Høider. Men Styrken, ſom af Ræder (S. 204) angives til 120, af Ludlow Beamish dog til omtrent 400 Mand, var i ethvert Tilfælde for ringe til med Held at byde de Forfølgende Spidsen. Da derfor Linſingen, efterat have paſſeret Clemenſtrup, havde givet Oberſt B. v. Alten Ordre til at angribe, lod denne i Nærheden af Herfølge ſit ridende Artillerie beſkyde Kirkegaarden fra den øſtenfor liggende Møllebakke, medens nogle Skytter af det 95de Regiment angreb den i Fronten, og 4 Eskadroner omgik den i venſtre Flanke. General Orholm vilde have trukken ſig tilbage til Kirken, men da denne ikke kunde aabnes uden ved Magt, hvilket med-

tog Tid, sendte han Fienden en Officeer imøde med Tegn til Overgivelse. Da Kirkelaagen i den Anledning blev aabnet, benyttede 16 fiendtlige Husarer under Lieutenant Schuering dette Dieblif til at sprænge ind paa Kirkegaarden, ved hvilken Leilighed der endnu falbt nogle Skud fra begge Sider. Lieutenant Baron Wedel-Jarlsberg fik tvenne Hug i Armen, og den hele Misere endtes omtrent Klokken 4 med at General Orholm og de Faa, der endnu vare omkring ham, bleve afvæbnede efter et Tab af 2 Døde og 13 Saarede.

Det fiendtlige Cavallerie med sit ridende Artillerie fortsatte Jagten til Søder, hvor der endnu toges en heel Deel tilfange, og derpaa gjordes Holdt, fordi de Flygtende efterhaanden tabtes af Sigte paa Veien til Næstved, hvorhen Castenstjold rettede sit Tilbagetog, og hvor han dog allerede den følgende Dag forefandt 2 Batailloner, 250 Ryttere og 4 Kanoner samlede. Men da han ikke troede sig istand til at foretage noget med denne Styrke, lod han det sjællandske Landeværn vende tilbage til dets Hjemstavn, og drog kun med Rytterne og Mandskabet fra Smaagerne i de første Dage af September over Kalshave og Bordingborg til Møen og Falster. Det fiendtlige Infanterie, som ikke havde kunnet følge Cavalleriet, havde allerede gjort Holdt ved Svansbjerg,

hvorfra Linfingen tog Veien til høire igjennem Skoven ved Taagerød imod Gjerslev, for at dække sit Cavallerie i høire Flanke paa Høiderne ved Sæder. Herfra blev det imidlertid snart tilbagekaldt for at dække Wellesleys Hovedquarteer i Kjøge, ved en Forpostlinie fra Rellinge over Næshøi, Svandshjerg og Herfølge til Vidstølle, hvorimod Linfingen med sit Infanterie fulgte Veien til Ringsted, hvorhen ogsaa en Deel af Landeværnet havde taget Flugten.

De Danstes Tab ved Kjøge angaves løseligen til omtrent 100 Mand Døde, hvoriblandt Capitain Dvistiigaard, Eier af Vibygaard ved Roeskilbe, og til 150 Saarede, hvoriblandt Capitain Nørager ved et Skud i Foden, hvoraf han senere døde, samt Lieutenanterne Kretschmann, Rist og Wedel-Jarlsberg. Fange bleve General Orholm og 57 Officerer samt 1100 Mand. Det erobrede Skjts beløb sig til 9 Kanoner.*)

Men ulige større end det materielle Tab var det dybe Skaar, som Nationalfølelsen led; thi fra nu af

*) See Wellesleys Rapport i Naval Chron. 18de Bind, S. 260; Hansens Leirfrands i Tillæg S. 15, samt Sindrighsens Efterretning om Fegtningen ved Kjøge S. 6, angive de Danstes Tab overensstemmende med Cathcarts Rapport til 1500 Fanger.

begyndte den Forestilling mere og mere at udbrede sig i Folket, hvilken de senere Begivenheder end mere bidroge til at bestyrke, at vore Anstrengelser til Lands ere frugtesløse, at vore Forsvarsanstalter i denne Retning derfor kun ere at ansee som en unyttig, trykkende Byrde, ved hvilken Tænkemaade alle militaire Former nødvendiggjøre maae synes hule og tomme. Saavel hos Dannede som Udannede søgte den frænkede Nationalære et Slags sørgelig Opreisning i en vedvarende Parodieren, ikke alene af de nærmest foregaaende Begivenheder, men og af Meget i de militaire Indretninger, der tidligere stiltiende var bleven anseet for nødvendigt og respectabelt; det Alvorlige sammenblandes med det Ubetydelige, og Disciplin kaldtes Trældom af Folk, der aldrig havde staaet for Skud. Fra nu af begyndte ogsaa vor nationale Fornedelse lidt efter lidt at blive os bevidst, og i saa Henseende udgjør maaskee Rjøgesslaget, trods sin hele øvrige Ubetydelighed, ikke noget uvigtigt Vendepunkt i vor indre Historie. Vel toge vore Søfolk ingen Deel i denne Folkets sørgelige Hændsen paa „Bænkhalmen“, men alligevel var det kun et daarligt Tidens Tegn, at Nationalfølelsen saa at sige ikke vidste nogen anden Udvei end at gaae til Søes, hvorved den dog i visse Maader blev landsflygtig.

I de følgende Page fortsatte Linsingen med sit

Cavallerie sin Marche over Ringsted og Næstved til Vordingborg, hvorfra han, efterat have overbevist sig om Landeværnets Overgang til Smaasperne, atter vendte tilbage til Næstved, og efter 2 Dages Ophold derfra til Korsør, for at forvise sig om, at ingen flere væbnede Forsamlinger fandt Sted iblandt Almuen hele Landet rundt. Wellesley med Infanteriet indtog derimod en Centralstilling imellem Møeskilde, Ringsted og Rjøge, med Hovedkvarteret i Blæsenborg Kro ved Lethrøborg*). De ved Rjøge fangne Landeværns officerer bleve Dagen efter Slaget førte paa 11 Vogne, under Bedækning af hannoveranske Husarer, til Rygaard ved Drøstrupveien, hvor de besøgtes af den fiendtlige Overgeneral, og hvorfra de Dagen efter Ankomsten tillodes at reise hjem, imod at udstede en Forskrivning om ei at tjene mere i denne Krig. De menige Krigsfanger bleve derimod Alle førte ombord paa den engelske Flaade, for at fræmme Almuen i Sjælland fra lignende Forsøg.

Vi vende nu igjen tilbage til Kjøbenhavn, hvor General Peymann i de samme Dage havde begjæret en 24 Timers Vaabensstilstand, under Paaskud af at

*) Underlebes formaaer jeg ei at udtyde Navnet paa Wellesleys Hovedkvarter, som han og Cathcart i deres Rapporter kalde Braesenborg.

maatte flytte de Syge og Vanvittige fra St. Hans Hospital, men da de Engelse ikkun vilde indrømme ham 4 Timer hertil, modtog han den slet ikke, men lod klogeligen Fienden belejre sig med deres Bortskaffelse, som ogsaa fandt Sted Dagen efter til Frederiksberg Kirke, og senere længere ud i Landet til Frederiksborg. Den 28de bleve de sidste Bygninger, Haver, Grøfter og Hegn indenfor Søerne gjorde lige med Jorden. Til indre Ordens Overholdelse blev der oprettet et ridende Politicorps af Kjøbmænd og andre anseede Borgere, som havde deres opsadlede Heste paa Charlottenborg, hvor dengang Politiekammeret var. Beymanns Hovedkvarter, som hidtil havde været i Commandantboligen i Citadellet, forlagdes Søndagen den 30te August til Hotel d'Angleterre paa Kongens Nytorv, for at være mere midt i Byen. Samme Dag begyndte de Engelse at anlægge et nyt Batterie ved Ny-Kalkbrænderie, for, altfom deres Beleiringsarbejder skrede videre frem, at dække deres venstre Flanke imod vore Kanonbaade, paa samme Maade som det hidtil var skeet ved Svaneølebbatteriet. Der fortsattes med Anlægget af Platformer*) til Beleiringsstyktset, hvoraf allerede

*) Hvorved forstaaes de ophsiede Underlag af Jord og Tømmer, hvorpaa Beleiringsstyktset stilles.

3 Dele vare opførte i deres Batterier, hvilke nu alle med stærke Skridt nærmede sig deres Fuldbendelse.

Det var for at overtøye sig om at Fienden ei havde anlagt Batterier i Glasens Have, og for tilslige at omhugge de Træer, der endnu vare blevne staaende fra Udsalbet den 26de, og som kunde være den frie Udsigt og Fæstningens Ild i Weien, at det sidste store Udsalb skete igjennem Citadelsporten den 31te August om Morgenens Kl. 4, efter at en Demonstration af de Engelske imod Dragør samme Nat, havde sinket det et Par Timers Tid. Udsalbet skete med de 3 Batailloner af danske og norske Livregiment, deres og Gardens Jægere, Livjægerne og Herregaardskytterne, samt 8 Kanoner, Alt under Oberst Beck, Chef for norske Livregiment, men hvorved dennegang ogsaa General Beymann selv var tilstede tilføds, som Mange mene, for mueligen ved en håderlig Død i aaben Mark at unddrage sig Ansvarer for et Forsvar, om hvis heldige Udsalb han mere og mere mistvivlede. Med Tropperne fulgte dennegang 50 af Holmens Lømmere under Lieutenant Vile, samt 50 Mand af Brandcorpsen, for at tjene som Pionerer ved de tilbageblevne Bygningers Sløfning; desuden understøttedes Udsalbet af ifknn 3 Kanonbaade fra Søfiden, hvilket Sidste maa forundre os saa meget mere, som det nys begyndte Batterie ved

Ny-Kalkbrænderie nok kunde fortjene en alvorligere Beshybning inden det, liig Svanemøllebatteriet, alt for meget kom til Kræfter. Vore Jægere trængte vel et Stykke ind i Haven, inden det stødte paa en Viket af det 50de Regiment under Lieutenant Light, men denne gjorde alvorlig Modstand, og blev ved tililende Tropper fra Strandveien og Østerbro, hvilke toge vore Tropper i venstre Flanke, sat istand til at holde sig. General D. Baird, der, som vi vide, commanderede paa denne Fløi, ilede selv til, og blev ved denne Leilighed togange let saaret i venstre Skulder og Haand, uden at forlade Kamppladsen*).

*) Ifølge T. Hook, Life of Gen. D. Baird, London 1833, Vol. II, S. 177, blev den ene Finger paa hans venstre Haand knust, medens en anden Kugle rammede hans Kravebeeen. Generalen sat strax Haanden i Varmen, og trak den sidste Kugle frem, som var gleden ned, og havde slaaet sig noget flad imod Benet (?). Captain Alex. Gordon, der, som hans Søstersøn og kjæreste Adjutant, holdt ved hans Side, tog Kuglen, og gjemte den siden bestandig hos sig, indtil han selv faldt som Wellingtons Adjutant ved Waterloo. General Baird mistede isvrigt den samme Arm 1½ Aar efter i Slaget ved Corunna, og udstod en meget smertelig Amputation i Skulderleddet, som gjorde ham utjenstdygtig den øvrige Deel af hans Liv.

Ogsaa General Beymann blev saaret af en Mustetfugle i venstre Been, men vedblev endnu en Tidlang at være tilfede, indtil en Karreet blev hentet, der først maatte føre ham op paa Castelsvolden, hvorfra han vedblev at iagttage Fegtningens Gang. Da Professor Winsløv her indfandt sig for at forbinde ham og beklage hans Uheld, udbrød Generalen: „Ak! det er intet, her burde den have truffen!“ i det han pegede paa Hjertet, hvilket noksom viser os hans Sindsstemning. En Times Tid efterat alle Bygninger i Glæns Have vare komne i Brand, omtrent Kl. 6, trak vore Tropper sig tilbage med et Tab af 20 Døde og 82 Saarede. Derimod fortsattes Kampen endnu længe fra Søiden, hvor først Kl. 8, 6 Bombardeerfartøier, understøttede af Trekroner, Nyholm og Citadellens lange Linie, begyndte at kaste imod Svanemøllebatteriet og de fiendtlige Bombardeerfartøier udenfor samme. Opad Formiddagen sprang eet af disse i Luften, og et andet sank, hvorpaa den fiendtlige lette Eskadre trak sig tilbage, idelig bestudt af vore Baade, indtil den Kl. 1 var udenfor Skudvidde. Denne halve Dags Kanonade kostede imidlertid Sedefensionen ikke mere end een Død og 6 Saarede.

Ved dette, som ved alle foregaaende Udfald, paatrænger sig uvilkaarlig den Bemærkning, at hvor

fjækt de end fra de Underordnedes Side kunne være begyndte, førte dog intet af dem til noget betydningsfuldt Resultat, fordi de bleve foretagne med mindre Styrke, end selv de svage Stridskræfter tilstedede, og fordi de Commanderende ei heller synes at have sat sig noget bestemt Formaal, som de vilde opnaae, hvilket ligesaa Beleiringens Begyndelse ikke kunde være noget andet end de fiendtlige Beleilingsarbejders Forstyrrelse. Gjalder nu dette allerede om Udsalbene den 20de og 25de August imod Svanemøllen og Blaagaard, hvormeget mere da om Udsalbene den 26de og 31te i Glasens Have, hvor man deboucherede ud af Citadelsporten, og saaledes ikke alene forblev i umiddelbar Forbindelse med Sødefensionen, men og strax kunde udbrede sig med fuld Front, og — tildeels skjult af Lystskoven og det øvrige gennemskaaene Terrain — havde kunnet omgaae Rebouten ved Salpeterværket, mueligen endog sat sig i Besiddelse af den, og derved gjenbundet en betrygget Udgang over Østerbro, samt et fast Holdpunkt udenfor Byen. At Udsalbene overhovedet fattedes tilbørligt Eftertryk, synes endvidere allerede at fremgaae af den Omstændighed, at der under hele Beleiringen ikke synes at være gjort en eneste Fange, af hvem man havde kunnet erfare de engelske Kastebatteriers Beliggenhed, hvorom man synes at have svævet i

Ubidenhed, lige indtil man sporede dem af deres sørgelige Virksomhed.

Natten til den 1ste September naaede de engelske Beleiringsarbeider deres Fuldbendelse, hvis gradvise Fremgang havde været følgende. Allerede fra Jagtveien, der med Føie kan ansees for de Engelses første Parallel, begyndte de at anlægge Traverser (Tvervolde) over alle de Veie, som herfra føre ind til Byen, saasom paa Strandveien, i Øster- og Nørre-Allee, paa Nørrebro, Ladegaardsveien, gamle Kongevei, Frederiksberg-Allee og Landeveien, besatte dem tildeels med 1 à 2 Feltstykker, og opkastede saa igjen nye Traverser paa de samme Veie og med den samme Besætning, alt som de strede videre frem imod Fæstningen, for saaledes at kunne yde deres fremstødte Piketer de fornødne Holdepunkter imod vore Udfald. Fra Jagtveien udgik imidlertid et Par hundrede Skridt østenfor Runddelen udenfor Assistentens Kirkegaard, en formelig Løbegrav ind imod Nørrebro-Forstad, hvor den endte i et svært Morteer-Batterie i Torverds Have, noget forbi den nærmeste Indgang til Kirkegaarden. Paa samme Maade som Jagtveien kan ansees for første, kan Blegdamsveien fra 25de August af ansees for de Engelses anden Parallel, der fortsattes fra Nørrebro Forstad ved en egen dertil aabnet Communication bagom Blaagaard,

tvers over Marken og Ladegaardsaaen, samt bagom de fløiede Ladegaardsværker til Bodruffgaard, og herfra paa venstre Bred af det derværende Vandløb til Svanholm (det nuværende Hørspinderie ved gamle Kongevei). Vel fattedes endnu tredie Parallel, som, ved en fortsat Beleiring, Farimagssveien vilde have egnet sig til. Derfor synes det ubilligt, naar Napoleon, i sin Samtale med General-Adjutant Lindholm, der efter Kjøbenhavns Overgivelse sendtes til Paris for at berette ham dette, paa en Maade bebrejder Fæstningen at have overgivet sig, inden Løbegravene vare aabnede, og at Lindholm tildeels tier stille dertil. *)

De engelske Batterier fra høire til venstre Fløi vare i Alt følgende (see medfølgende Plan).

- 1) Ved gamle Fæsthus 6 Fjirrogtyvepundere og 2 Morterer, hvoraf 4 af de første vare anbragte i en Face, der vendte imod Kallebodstrand, de øvrige i en Face, der vendte imod Sommerpladsen.
- 2) Bag Gartner Mohrs Have, 4 hundrede pundige Morterer, halv forsenkede eller indskaarne.

*) See Saga II. S. 292.

- 3) Foran Skjudebanen, ikke langt fra Reberbanerne paa Vesterbro, 6 Kanoner.
- 4) I Svandholm Have ved gamle Kongevei: 4 Morterer og 2 Haubiger.
- 5) I Bodruffgaards Have, ligeoverfor Helmers Bastion, den meest fremspringende Deel af Fæstningen, et regelmæssigt af Fæstner og Jord opført Demonteerbatterie paa 8—10 Fiirogttyvpundere, som imidlertid ei kom til at spille.
- 6) Ved Ladegaardsveien, foran Gaarden Rolighed, 10 hundrede pundige og 150pundige Morterer, indfkaarne i Jordsmonnet bag en foran liggende svær Grøft, og dækkede med Sandsække og Jord, hvorfra var ført en Løbegrav hen til Gaarden Rolighed. Det var især dette Batterie, der kom til at virke forbærveligt, skjøndt i en Afstand af omtrent 2000 Alen.
- 7) I Blaagaards Have: 8 Fiirogttyvpundere.
- 8) I Torverds Have: 10 Stkr. 150= til 200pundige Morterer, som ved en traverseret Løbegrav stod i Forbindelse med Jagtveien; ogsaa dette Batterie virkede høist ubelæggende paa Byen, i lignende Afstand som Nr. 6.

- 9) I Sandgraven paa Vesterfælled: 2 Morterer og 2 Haubiger.
- 10) I Redouten ved Salpeterværket: 2 Fiir- ogthvæpundere imod Østerbro Forstad, 6 Morterer imod Byen, 4 Morterer imod Strandkanten.
- 11) Østenfor Gaarden Nøisomhed et Batterie paa 4 Tolvpundere med Front imod gamle Kalkbrænderie og Søen, tilligemed en Løbe- grav, som førte op til Strandveien, og til den fornævnte Redoute.
- 12) Ved Ny-Kalkbrænderie ligeledes et Batterie paa 4 tolvpundige Skibskanoner, betjente af Matroser, med Front imod Søen.
- 13) Ved Svaneøllen et Batterie paa 9 Fiir- ogthvæpundere, 2 Morterer og 2 Haubiger med Front imod Kalkbrænderierne; desuden en Fleche i Kildevældss Have, besat med 4 Feltkanoner, hvoraf 2 imod Byen, 2 imod Søen.

Disse Angivelser, som ere efter en dansk Ingeniurofficeers skriftlige Rapport over en Besigtigelse af de engelske Belæiringsarbeider, nogle Dage efter Capitulationen, stemme ikke ganske med General

Cathcart's Rapport*), ifølge hvilken det hele i Batterie bragte Beleiringsstyks, vel angives til 48 Morterer og Haubiger, men derimod kun til 20 Flirogtyvpundere**). Batteriernes Brystværn vare isvrigt fornemmelig opførte af Sand- eller Jordsække til en Tykkelse af 4—5 Alen, og imellem de forskjellige Stykker Styks var der opført Traverser, ligeledes af Sandsække, til en Tykkelse af 3—4 Alen.

Foruden de her anførte Batterier fandtes endnu betydelige Artillerieparke i Runddelen udenfor Frederiksbergslot, foran Gaarden Bentegodt paa Veien til Lygten, ved Vangehuus paa Veien til Lunde-huset, samt paa Marken imellem Strandveien og Ny-Kalkbrænderie. Det fiendtlige Infanteries Hovedleir, bestaaende af lutter Straahytter, stod bag Bakkerne foran den nuværende Korsø, som endnu dengang blot var en Mose med et ubetydeligt Vandløb, og strakte sig omtrent fra Vangehuset hen til Bentegodt; men betydelige Afdelinger stode desuden i Søndermarken, samt i og ved Frederiksberg, foran Godthaab og ved Utterslev.

*) Nav. Chron. 18de Bind, S. 263.

**) Hermed fortjener at sammenlignes den i Lahdes topographisk-historiske Udsigt over Kjøbenhavns Beleirring 1807, 4to, som stemmer temmelig med ovenanførte.

Efterat de engelske Kæstebatterier vare blevne fuldførte, skete den sidste Opfordring til Overgivelse den 1ste September, endnu stedsse med Tilbud af de samme Betingelser, som tidligere vare blevne foreslaaede af den diplomatiske Dei*). I, ifølge Ræder I, S. 222, skal General Cathcart tidligere igjennem Major Tscherning, endog have ladet foreslaae strax at forlade Sjælland med Erstatning for hver en Skade, der kunde være forarsaget, naar blot Flaaden blev ubleveret for at oplægges i engelske Havne under danske Officerer og med dansk Bemanding. Men hvor fordeelagtige end saadanne Tilbud nu kunne synes, saa maae vi vel erindre, at General Beymann hverken med Hensyn paa sin Herre, eller paa sin egen Ære, eller paa den i hele Landet og Hovedstaden herskende Stemning tørde handle jaaledes. Der levnedes ham derfor intet Andet end at afslaae de ham gjorte Tilbud, med Tilføiende, at han uddad sig Tilladelse til at indhente Kronprindsens nærmere Bestemmelse i saa Henseende. Dette antog de engelske Befalingsmænd ikke for andet end for et Paaskud til at vinde Tid, da de ikke kunde formode, at den danske Commandant var saa aldeles

*) See Opfordringen, Beymanns Svar, og de engelske Befalingsmænds Gjensvar under Bilag IX.

blottet paa de fornødne Instruxer for de vigtigste mødende Tilfælde; de affloge derfor denne Begjæring under 2den September. Endnu samme Dag kundgjorde General Beymann sit Svar for sine Medborgere, og ledsagede det med en Opfordring til deres Nationalære, hvilke begge vandt almindeligt Bifald; thi Generalen havde ved sit Saar forsonet den offentlige Stemning, især da han i sin Kundgjørelse om Udfaldet den 31te Mæi ikke havde omtalt det, skjøndt man ei var ubidende om, at hans Smærter vare betydelige og ledsagede af en heftig Saarseber.

I Fæstningen fik man nu til de sidste Foranstaltninger. For at erstatte Afgangen af Artillerister og Skytter, som dem, der hidtil næsten udelukkende vare blevne brugte, udtoges af Landeværnet de, der tidligere havde tjent som saadanne, hvilke øvedes paa Amagerfælled. Det borgerlige Infanterie, som allerede siden den 23de August havde faaet sine Poster anviste i Bastionerne imod Landsiden, i Tilfælde af Generalmarche, erholdt fra 1ste September Forstærkning af den hele Garnison paa følgende Maade fra venstre til høire Fløi:

Vestervold.

Høls Bastion. . .	1	Bataillon	Marinere.
Gyldeuløves . . .	1	dito	dito.

Schack's Bastion. 1 Landeværnsbataillon.

Helmers 1ste Bataillon af norske Livregimt.
Nørrebohd.

Hahns Bastion . 1 Landeværnsbataillon.

Ablesfeldts 1 dito.

Stadsöberstens . Gården til Fods.

Rosenborg . . . 1 Landeværnsbataillon.
Østervold.

Qvitzow's Bastion 2den Bataillon af danske Livregimt.

Beuchlers 1 Landeværnsbataillon.

Rosenfrands's . . 1ste Bataillon af danske Livregiment.

Livjægerne, Herregaardskytterne og Medlemmerne af det saakaldte danske Broderskabs Skydeselskab fordeeldes til Schacks, Ahleseldts og Rosenfrands's Bataillon, hvilke flankere de 3 Hovedindgange igiennem Vester-, Nørre- og Østerport, og paa de tre tilstødende Courtiner stillede endvidere 6 Compagnier Studenter, 2 paa hver, hvorimod de tvende resterende Compagnier satte i Reserve under Bolden ved Nørregade. Til at iagttage Fæstningsgraven blev den saakaldte Kirsebærgang besat med en Række af Poster, udstillede fra selve Boldbesætningen. I Nyssens Lunette imellem Langebro og Tømmerpladsen stod et fast Commando paa 150 Mand under Capitain Nestorf af danske Livregiment, og til Forstærkning af Besætningen paa Tømmerpladsen comman-

deredes hver Nat et Pilet paa 50 Mand. Hver af de 3 Mavelinsvagter udenfor Portene var besat med 1 Lieutenant og 50 Mand, og til Forsvar af de umiddelbar udenfor Portene liggende, med Muur omgivne Baabenpladse (tambours), foresandedes en Mængde Haandgranater, hvormed Granadererne af danske og norske Livregiment tidligere vare blevne øvede i at kaste. Ved Vesterport holdt desuden et trepundigt Feltbatterie paa 8 Kanoner; ved Rosenborg et lignende, formodentlig i Reserve, for i fornødent Tilfælde at kunne rykke op paa Volden og bestrænge Voldgangene*); endelig 4 Amusetter, betjente af Landeværns-Artillerister, indenfor Østerport, som desuden fordeelagtigen flankeres af Citabellets tilstødende Værker. Vester vold og dens Besætning stod under Commando af Oberst Beck, Chef for norske Livregiment; Nørrevold under General Lemming, Chef for Marinerne; Østervold under General Walterstorff.

*) Saafermt Garnisonens Styrke havde tilfædet det, vilde det, i Tilfælde af Storm, vistnok ogsaa have været ønskeligt, om der havde holdt toende disponible Hovedreserver paa Gammeltove og paa Græseerpladsen, for at ile det Punkt af Volden til Hjælp, hvorefter Hovedangrebet viste sig at være rettet.

Det af 12 Compagnier bestaaende Brandcorps under Brandmajor Kirkerup beordredes at holde med sine Sprøiter og øvrige Brandredskaber paa Torvene i det Indre af Byen, og saasnart det blev mørkt bleve Brandlygterne tændte. For hurtigen at meddele Brandcorpsen naar og hvor der opstod Ild, var der ifølge Politiets Foranstaltning oprettet ridende Patrouiller af Borgere; ligeledes var der af Brandcorpsen ansat 8 Mand i hvert Qvarteer, som ved paakommende Ild foreløbigen havde at ile til Hjælp, hvorhos det, i Tilfælde af Bombardement, var befaleet, at tvende Vægtene skulde være tilstede paa hver Post. Endelig var der fra Søetatens Side givet Ordre til at træffe saadanne Foranstaltninger ombord i alle Krigsskibe, at de paa nærmere Ordre fra Admiralitetet til Holmens Over-Equipagemester kunde sænkes, samt deres Master, Stænger, Ræer, Seil og Takkelage kappes og tilintetgøres *).

Saaledes forberedt saae man de nærmeste Begivenheder imøde, vel ikke uden spændt Forventning, men dog med den Uforfærdethed, som Bevidstheden om den retfærdigste Sag, og med den Selvtillid, som

*) See J. Grodtchillings (Adjutant hos Commandeur Steen Bille) Dagbog hos Sellsfried S. 296.

Erindringen om 1801 saa naturligen maatte fremfalde.

Efter en smuk Sommerdag, Onsdagen den 2den September, var Solen gaaet ned; en mild Aftenstund havde loffet en Deel Spadserende hen i Kongens Have, og forsamlet en Mængde Menneſter omkring Hovedvagten, hvor der dengang hver Aften gaves Muſik udenfor Hovedkvarteret. Det begyndte netop at mørkne, og Klokken var omtrent imellem $7\frac{1}{4}$ og $7\frac{1}{2}$ da de første Prøvekaſt af fiendtlige Bomber falbt paa Kongens Nytorv, og kort derpaa en Generalsalve af Fiendens ſamtlige Kaſtebatterier fulgte, der uden ſirax at ſkade, jog Mængden fra hverandre med det Udraab: der har vi Bombardementet! — En Regn af Bomber, Granater, Brandfugler og Raketer, hvilke ſidſte her førſtegang bleve anvendte*), ſtrykte nu, med aldrig før kjendt Voldsomhed, i ſamfulde 12 Timer uafbrudt ned over den ulykkelige By. Det natlige Syn af de lyſende Ildbaner, de ſpringende Projectiler, de bluſſende Raketer; den blandede, forvirrede Lyd af Ildſvælgenes Exploſioner,

*) Eſkjøndt opkaldte efter den engeliſke Ingenieur Congreve, ſtammer denne Opfindelſe oprindelig fra Indien, hvor de Engeliſke havde gjort Bekjendtkab med den i deres Krige med de Indødtte.

Bombernes Springning, Kanonerens Torden, Kuglernes Hvinen og Raketternes Susen, i Forbindelse med den Knagen og Bragen, som de nedstyrtende Huse, Skorstene og Tage affedkom, samt de mangfoldige Angst- og Jammerkrig, som derimellem lode fra de Umyndige, Bærgeløse og Lemlæstede, frembød en Scene, der næppe lader sig fatte af den der aldrig oplevede det, men vel snarest maa fremstille sig for vor Phantastie, som naar vi læse om Jordfjælvet i Risfabon. Det var især imod den nordvestlige Deel af Byen, at Fiendens Anstrengelser vare rettede, hvor de tvende nærliggende Kirker, Frues og Petrikirke, med deres høie Taarnspire tjente ham til forønsket Maal, og hvor derfor næsten ei heller eet Huus forblev ubeskadiget. Paa ikke mindre end 38 forskjellige Steder opkom der denne Nat Ild, men trods den almindelige Bestyrtelse, som saa ualmindelige Optrin maatte fremkalde, lagde Brandcorpsen i den Grad sin Dygtighed for Dagen, at ikkun eet eneste Pakhuus i Vimmelfastet, tilhørende Grosserer Tutein, og hvori der var et betydeligt Dplag af Bomuld, denne Nat blev et Rov for Luerne. Vel besvaredes Ilden ved en heftig Kanonade fra vore Bolde, men de engelske Kastebatterier laae i alt for stor Afstand, og i det Hele taget for godt dækkede, til at denne kunde blive

virtsom, og sølgelig var deres Tab for intet at regne.

Den følgende Dag flygtede Alt hvad flygte kunde ud paa Christianshavn og paa Amager. Fra det Offentlige Side gjordes Foranstaltninger til at modtage de Huusvilde og Nødlidende saa godt som Omstændighederne tilstode det. Det under Bygning værende Christiansborg Slots mangfoldige Kjelbere, Hvalvinger, Buegange og Vinduesforbygninger tjente nu, ligesom tidligere under den store Ildbrand 1795, mangfoldige Familier af de forskjelligste Vilkaar, til Tilflugtssteder. Det samme var Tilfældet med de hvalvede Kjelbere i Cancelliebygningen, Proviantgaarden og Opgangen til runde Taarn. Fienden, som hele Dagen skal have staaet i den Forventning, at der fra vor Side vilde ske Forslag til Overgivelse, lod, da han saae sig skuffet, efter en Stilstand af 10 Timer, Bombardementet igjen tage sin Begyndelse om Aftenen Kl. 6. Skjøndt ikke fuldt saa voldsomt som den foregaaende Nat, tiltog det dog i Hefstighed henad Morgenstunden, og varede til Kloffen imellem 7 og 8 om Morgen, ja hørte ikke ganske op før over Middag. Ogsaa denne Nat forblev Brandcorpsen endnu stedse Herre over Ilden, thi omendskjøndt der opkom Ild over en Snees Steder, og Brandmajor Kirkerup selv blev haardt saaret, brændte ifkun

een eneste Bygning, det kongelige Hømagazin ved Vestervold, opad Formiddagen, tændt i Brand fra Væsthuusbatteriet, der vedblev at oversøse Brandstedet med sine Projectiler, og derved gjorde Slufningen saa meget farligere og vanskeligere

Ud paa Eftermiddagen den 4de September blev det paa Tømmerpladsen opstablede Tømmer stukket i Brand ved gloende Kugler fra Væsthuusbatteriet. Ikke saasnart naaede Efterretningen herom til Hovedkvarteret, før 100 af Holmens Tømmermænd bleve beordrede derud for at slukke og rydde tilside, medens 3 Kanonbaade under Lieutenant J. J. Suenson sendtes til Kallebodstrand, til Forstærkning for de derværende Baade, hvis Ild af groveste Skjts alligevel ikke var istand til at bringe Væsthuusbatteriet til Taushed. Til Lykke for Byen har Vinden ud over Stranden, ellers vilde den store Ildmasse, som her hvirvlede høit i Sky, ufeilbarligen have forplantet Branden ind over Volden. Imidlertid blev Batteriet yderst paa Tømmerpladsen saaledes omspændt af Luer, at dets Træbrystværn kom i Brand og dets Krudforraad sprang i Luften, saa det maatte forlades, men først efterat dets samtlige Kanoner vare blevne fornaglede. Befalingsmanden paa Nyssensteens Lunette, den ovennævnte Capitain Nestorf, der ved denne Leilighed vilde ile sin betrængte Nabo til Hjælp, fandt her sin

Død om Aftenen, og endnu den følgende Morgen fik et Forsøg af Livjægerne under Major Holstein og en Deel Landeværn paa at redde de efterladte Kanoner, hvilke under de stedfindende Omstændigheder næppe vare en saadan Opoffrelse værd, men ved hvilken Leilighed Lieutenanterne Mangor, Hammer og Drewsen, de tvende Sidste af Landeværnet, nævntes med Berømmelse.

I selve Staden var endelig ogsaa Frue Kirke-
taarn, der, som vi vide, hele Tiden havde været et
stadigt Maal for de fiendtlige Projectiler, bleven tændt
i Brand af en congrevs Raket. Det varede ikke
længe før det svære Klokker styrte ned*) og i
deres Fald knuste Bjælkerærket indeni samme, samt
forplantede Ilden til selve Kirken. Senad Morgen-
stunden, omtrent Kl. 4, styrte det 380 Fod høie
Taarn sammen i sig selv, under Fiendens Gurraraab
udenfor Byen. Ogsaa Petri Kirke blev saa for-
skudt, at den i 10 Aar efter ikke kunde bruges til
Gudsstjeneste. Slutningsredskaberne, hvoraf 36 Sprøi-
ter uafsladeligen havde været i Brug, bleve nu lige-
ledes mere og mere satte ud af Virksomhed, deels
paa Grund af den vedvarende Ild, som Fienden i

*) Den store, saakaldte Stormkloffe veiede alene 11,962 Pund.

denne Nat lod nedregne over Staden, hvorved mange Sprøiter ødelagdes, deels ogsaa fordi Brandfolkene's Kræfter, efter saa mange Dage og Nætters Anstren- gelser, tilsidst begyndte at ligge under, hvorfor der denne Nat ogsaa her sendtes dem 100 af Holmens Lømmere til Hjælp. Da desuden de fleste Huse i den bombarderede Deel af Byen stode tomme, for- di Indvaanerne allerede de tvende foregaaende Dage vare flygtede til Christianshavn, for saa vidt de ikke vare i Tjeneste paa Volden, udbredte Ilden sig denne Nat næsten uden Hinder, og omspændte hele Qvar- teret imellem Gammeltorv og Nørrebro, nemlig: en Deel af Klosterstræde, Skindergade, Kryсталgade, begge Kannikestræder, begge Fiolstræder, Nørretorv, Nørregade, Larsleistræde, samt en Deel af St. Be- derstræde og Studiestrædet. Af offentlige Bygninger brændte den største Deel af Studiegaarden (Univer- sitet), Metropolitan-skolen, Borchs Collegium, samt- lige Professorboliger, og en Deel Præsteboliger med tilbeels kostbare Bogsamlinger. Desuden brændte 3 Bogtrykkerier; og Valkendorfs Collegium samt Bu- dolfi Kloster bleve gjorte ubeboelige. Man frygtede ikke uden Grund at Ilden paa Lømmerspladsen, ved Vindens vestlige Retning, kunde meddele sig til Bræn- deoplaget ved Langebro, og derfra formodtlig denne og de mange i Havnen liggende Koffardestibe til Labo-

ratoriet paa Christianshavn, hvorved man vistnok maa ansee det for en Feil, at der i Begyndelsen af Belejringen ikke var bleven draget Omsorg for, at den i denne Egn af Byen opdyngede Mængde brændbare Ting, ikke itide vare skaffede af Veien til Almagre, hvortil den tilstødende Strand frembød den ønskeligste Leilighed.

Først Kl. 11 Løverbag Formiddag, den 5te September, ophørte Bombardementet, efterat i de 3 Nætter tilsammen omtrent 10000 Bomber vare indkastede. Ilden havde nu ogsaa udbredt sig til Frederiksborggaden, Kultorvet, Rosengaarden, Bøstervig, lille Rjøbmagergade og en Deel af Landemærket, saa det hele Antal af ødelagte Bygninger beløb sig til 305 Gaarde og Huse. Trinitatis Kirke med Observatoriet paa Rundetaarn og Universitets-Bibliotheket, samt Regentsen vare i stor Fare. Brandfolkene, deels dræbte, deels saarede, deels aldeles afkræftede, kunde ikke længere betjene Sprøiterne, hvilke desuden med de øvrige Brandredskaber deels vare ubrugelige, deels tilintetgjorte. I Tilfælde af Bombardementets Fornyelse maatte man derfor imødesee den største Deel af Byens Ødelæggelse, og Rædselen lod sig næppe forestille, hvis det blev rettet imod Christianshavn, som nu var propfuldt af værgeløse Flygtninger af alle Aldere, Stand og Køn, og hvor alt rørligt

Guds, saa vidt see kunde, var flyttet ud. Efteraaret
 var besuden for Døren, ingen tilstræffelig Forskning
 af noget som helst Slags havde kunnet finde Sted,
 være sig af det Offentlige eller af Private, og de vig-
 tigste Rætnetsmidler som Brød og Kjøb begyndte al-
 lerebe at forte. Disse vare de gylbige Grunde, der
 bestemte General Beymann til at aabne Underhand-
 linger med Fienden den 5te September om Eftermid-
 dagen. En Parlementair affendtes med en Skrivelse,
 hvori Generalen foreløbigen begjærede 24 Timers
 Vaabensstilstand, med den Bestemmelse at tjene som
 Indledning til Capitulationen. Hertil svarede Lord
 Cathcart at han maatte undvige enhver Underhand-
 ling, der blot kunde have Genhold og Forsinkelse til
 Formaal; men at han, for at lægge sit inderlige
 Ønske for Dagen om at gjøre Ende paa saa bedrø-
 velige Optrin, lod en høiere Officeer følge med ind
 til Byen, med Fuldmagt til at modtage de Forslag,
 Generalen maatte være tilfands at gjøre angaaende en
 Capitulation, da denne maatte være en usra-
 vigelig Betingelse for selv den korteste Vaabenshvile.
 Den indkomne fiendtlige Officeer var Armeens
 Vice-Generalquarttermester, Oberstlieutenant, Sir Ge-
 orge Murray, senere saa bekjendt som Welling-
 tons Høire Haand i Spanien, og som Colonial-Mi-
 nister under William den 4de. Han paastod Flaa-

dens Ublevering som ufravigeligt Grundlag for Underhandlingen, og tilføiede den bestemte Erklæring, at Bombardementet uden Skaansel vilde blive fornyet, saafremt han vendte tilbage med et undvigende, eller endog kun tvetydigt Svar. General Peymann svarede, at Kongens og Kronprindsens Traværelse gjorde det aldeles nødvendigt for ham at raadsføre sig med de fornemste af Stadens tilstedeværende Autoriteter om en Gjenstand af saa overordenlig Vigtighed, men at det allerede var for langt ud paa Natten til at dette kunde skee før den følgende Dag; imidlertid forpligtede han sig til inden næste Middag Kl. 12 at oversende Betingelserne for Overgivelsen. Vilde man ikke destomindre vedblive at bombardere, maatte han overlade Byen til dens Skjæbne; selv gav han imidlertid Ordre til at standse Ilden fra Volden.

Søndagen den 6te September om Formiddagen Kl. 9 forsamledes omkring den commanderende Generals Sygeleie et Krigsraad, bestaaende ikke alene af de høieste Befalingsmænd af begge Militairstater, men og af de fornemste civile Autoriteter, i Alt 21, foruden de 3 Overstcommanderende. Efterat et Document var bleven oplæst, der skildrede Fæstningens Tilstand, og at der nu efter al Rimelighed vilde paafølge en Storm, erklærede Chefen for Ingenieurcorpsen, General G e d d e: „at Fæstningen i dens nuvæ-

rende Forsatning ei kunde holde sig imod en stormende Fiende." Man stred derpaa til en omstændelig Discusſion, hvis endelige Resultat blev, at Alleen uden Undtagelse bleve enige om den sørgelige men uundgaelige Nødvendighed at indgaae en Capitulation med Fienden om Flaadens Ublevering, som Grundlag for Underhandlingerne. Som Følge heraf afsendtes inden Middag en Skrivelse til den fiendtlige Obergeneral, hvori General Peymann, tilkjendegav ham den ovennævnte Beslutning, dog med den Betingelse, at ingen andre engelske Militaire maatte betræde Byen, end de til Underhandlingernes Fremme fornødne Commissairer. Da der ingen videre Capitulationspunkter fulgte med dette Svar, foreslog Cathcart i sit Gjensvar, at der gjensidigen skulde udsendes høie Officerer, saavel af Sø- som Landetaten til at affatte de nærmere Capitulations-Artikler, og da dette var bleven indvilget fra dansk Side, og Mødestedet berammet at være ved Barrieren udenfor Østersport, indfandt sig sammesteds imellem Kl. 7 og 8 om Aftenen fra engelsk Side: Generalmajor Sir Arthur Welleſley, den ovennævnte Oberstlieutenant Murray, samt Admiral Gambiers Flagcaptain, Comodore Sir Home Popham; fra dansk Side: Generalmajor Walterstorf, Contreadmiral Lütken og Generalauditeur Bornemann. Under alle

disse Forhandlinger var der ingen formelig Aabenhjælpstilstand affluttet, fordi de engelske Befalingsmænd sandsynligviis vilde forbeholde sig frie Hænder til øieblikkeligen at begynde Bombardementet paa ny, saafremt vi ikke antog deres Betingelser; i Virkeligheden derimod forudsattes den fra dansk, og indbrømmedes stiltiende fra engelsk Side.

Forhandlingerne toge deres Begyndelse med at Bopham oplæste General Beymanns Fuldmagt, hvorpaa de engelske Commissairer vilde begynde Underhandlingerne strax paa Stedet, eller og følge med ind til Byen, for at aabne dem der. Da de danske Underhandlere indvandt, at en Sag af saa overordentlig Vigtighed krævede Raadsførelse med de høieste Autoriteter, og at deres General, som sengeliggende af sit Saar, forinden maatte underrettes om deres Komme, saae de engelske Commissairer heri blot en Udflugt, og truede gjentagne Gange med at afbryde Underhandlingerne, saafremt de danske Commissairer ikke havde Andet at meddele dem. Endelig enedes man om at Gen af hver Magts Contrahenter skulde følges ad til Byen, og at de øvrige Fire imidlertid skulde oppebie deres Tilbagekomst udenfor Østerport. Valget faldt paa Generalauditeur Bornemann fra dansk og paa Home Bopham fra engelsk Side, hvilke begge derpaa fulgtes ad til det danske Hovedkvarter

i Hôtel d'Angleterre. Ved sin Ankomst hertil forlangte Popham, efter en kort Samtale paa Franst med de Tilstedeværende, et Stykke Papiir, hvorpaa han med sin Blyant opsatte Hovedpunktet saa lyden-
de: „at den danske Flaade med alle dens Arsenaler og Tilbehør skulde overleveres til Hans britiske Ma-
jestæt som Eiendom, og at de danske Autoriteter hav-
de at afgive det fornødne Mandskab til dens Udrust-
ning, saa den kunde forlade Havnen naar de britiske Befalingsmænd fandt det for godt.“ Da de tilste-
deværende Danske stedsede ved Ordet Eiendom,
saasom der tidligere kun havde været Tale om at
udlevere Flaaden som et Depositum, yttrede Pop-
ham, at det var en Følge af at man ikke
i Tide havde antaget de gjorte Tilbud. Da der
endvidere blev spurgt, om der ved Flaade forstodes
Andet end Orlogsskibene, svarede han: hver Baad!
— og ved Krigsforraad? — hvert Stykke i Arse-
nalet *).

Dette Udkast blev nu bragt ind til Gen. Pey-
mann, hos hvem de samme Medlemmer af Krigs-
raadet, som om Formiddagen havde givet deres Sam-

*) See T. C. Bruun (daværende Secretair i det danske Hovedkvarter) Toget til Sjælland og Kjøbenhavns Belejring 1807, S. 89—94.

tykke til Flaadens Ubleverelse, igjen vare forsamlede. Ifkedestomindre vakte den skaanseløse Frækhed, hvormed Forbringens fremsattes, almindelig Harm, ligesom vel og den Omstændighed, at Flaaden nu forlangtes som Eiendom, maatte komme de Fleste af dem uventet, der ikke, som Generalcommandoen, allerede havde faaet et Vink derom i de fiendtlige Befalingsmænds sidste Opfordring af 1ste September (see Bilag IX). Saaledes forløb een Time med Forslag og Indvendinger; Tiden blev allerede Sir Home Popham for lang, han forlangte at vende tilbage til Østerbro for at hente de andre Underhandlere, da han vilde have Sagen afgjort endnu samme Nat, og, allerede i Bognen, forlangte han sit ovennævnte Udkast tilbage. Imidlertid fortsattes Deliberationerne; og nu fremkom Commandeur Steen Ville med det Forslag, aldeles at forkaste Capitulationen, og gjøre et fortvivlet Udfald med alt vaabenbygtigt Mandskab i Forening med Holmens Magt og Søfolkene fra Kanonbaadene, skjøndt han selv ikke love sig noget andet Resultat deraf end en hæderlig Undergang. Hvis Commandeuren, efter Fiendens sidste Opfordring og inden Bombardementets Begyndelse, som tredie Commanderende havde gjort et saadant Forslag, vilde det, skjøndt næppe heller da førende til noget heldigt Resultat, idetmindste for Sindelagets

Skyld have fortjent al Paastjønneise; men fremsat i dette Dieblif, efterat han allerede om Formiddagen havde givet sit Samtykke til Capitulationen hvis Grundbetingelse maatte være ham som Medlem af Generalcommandoen, bekjendt, faaer det et tvetydigt Skin, allerhelst da han senere, 2 Timer efter Capitulationens Afsluttelse, tager Anledning heraf til at undbrage denne sit Samtykke, hvilket senere fritager ham for alt Ansvar, der kommer til at hvile saa tungt paa de Andre.

Billes Forslag blev altsaa med Føie forkastet, og da nu de øvrige Underhandlere imidlertid vare komne ind fra Østerbro, fortsattes Conferentjerne Resten af Natten i det danske Hovedquarteer, kun med den Forskjel, at Generalauditeur Bornemann, Billes Svoger, nu ligeledes troede sig berettiget til at frabede sig al Deelagtighed i de videre Underhandlinger, under det Paaskud, at han som Armeens Generalauditeur, kunde komme til at lede Undersøgelserne angaaende Capitulationen. I hans Sted udnævntes Generaladjutant Kirchhoff imod sin Wille til Underhandler, skjøndt det er vanskeligt at indsee hvorfor man søiede den Første mere end den Sidste, da denne dog anførte sin Ukyndighed i Sproget som en langt gylbigere Grund for sin Vægring. Ved de fortsatte Underhandlinger gjorde de danske Commissairer sig især

Umage for at formaae de Engelske til blot at overtage Flaaden som et Depositum til den almindelige Fred, men forgjæves. De Engelske gjorde i Begyndelsen endog Aaastand paa at besætte Trekroner, Østerport og Christianshavnsport udelukkende, men Nørreport og Vesterport i Forbindelse med de danske Tropper, og da de tilsidst opgave disse sidste Fordringer, yttrede Wellesley halv skjemtende: at hvis de danske Underhandlere senere bleve tiltalte for denne Capitulation, vilde han selv komme og tage dem i Forsvar*). Endelig sluttedes Underhandlingerne om Natten Kl. 2 med den bekjendte Overeenskomst. (see Bilag X), hvorefter Gen. Walterstorff strax forfærdigede en fransk Oversættelse, hvorefter han, ledsaget af de tre engelske Underhandlere, om Morgenens Kl. 9 afgik til det engelske Hovedkvarter paa Hellerup, for at erholde dens Ratification af de engelske Overbefalingsmænd, ligesom den allerede tidligere var bleven underskrevet af Gen. Beymann.

Ifølge Capitulationens 1ste Artikel, toges derpaa samme Dags Eftermiddag Kl. 5 Citadellet Frederikshavn i Besiddelse af Generallieutenant Burrard, i Spidsen for det 79de Regiment (Cameron Highlanders) og 2 Batterier; medens Gen. Spencers

*) T. C. Bruun S. 96—103. Ræder I, S. 262.

Brigade transporteredes søvarts fra Kalkbrænderiet til Bommens Bagt, hvor den landede og fremdeles besatte begge Holme. I de første Dage efter Capitationen tilstødedes ingen Engländer Afgang til Staden, og for at afbryde al Samfærsel blev Citadelsporten imod Staden lukket, Vindebroen optrukken, og fra dansk Side sat en Palisadering imellem Toldbodveien og Esplanaden, hvorimod Cathcart's Hovedquarteer den 13de Septbr. forlagdes fra Hellerup til Commandantboligen i Citadellet.

Saaledes faldt dennegang Kjøbenhavn, efter 3 Ugers Indesluttelse, i Fiendebold, uden at vi derfor bør lægge General Peymann eller hans nærmeste Raadgivere denne Overgivelse under de stedfindende Omstændigheder til Last; meget mere knytter sig hertil uvilkaarlig den oftere yttrede Betragtning, at da Kjøbenhavns Tilstand som Fæstning endnu stedse er den samme, om ikke flettere, og da paa den anden Side ligeledes en lignende Løffemad for Røvfuglene atter er beredt og færdig i vore store Krigsskibe, vil ved en tilkommende almindelig Krig Danmarks Hovedstad ikke usandsynligen atter worde udsat for en lignende Skjæbne, for hvilken isvrigt vore dyrefulde Erfaringer 1700, 1801 og 1807 nu dog vel tilstrækkeligen burde have advaret os. Thi kun for at have en betrygget Byggeplads og et Opbevaringssted for

vore store Skibe, som ikke kunne ligge noget andet Sted i Riget, maa Kjøbenhavn vedblive at være be-
fæstet, og derved, enten som hidtil, ved et næsten
haabløst Forsvar udsættes for Ødelæggelse, og Flaa-
den alligevel for at tabes; eller og maae dens Fæst-
ningsværker gives en Udvidelse, der nok langt vilde
overstige vore finansielle Hjælpemidler at bestride, li-
gesom vore militaire Kræfter at besætte, naar ikke
andre Dele af den i saa mange Henseender ad-
splittede Stat skulle blottes. I ethvert Tilfælde blive
vi derved trukne ind i et skjævt Forsvarssystem, der
gjør os afmægtigere end vi behøvede at være, og ud-
sætter vort ømsindtigste Punkt for at blive Krigens
Skueplads, uden at vi besidde tilstrækkelig Garantie
for dets Betyggelse. Derfor maa ogsaa den egen-
lige Aarsag til Kjøbenhavns Overgivelse meget mere
søges i denne Grundfeil, end hos de enkelte Be-
falingsemænd, der stod hin Katastrophe nærmest;
Thi om vi end tænke os Peymann mere energisk, og
som Følge heraf Udfaldene kraftfuldere og det ydre
Forsvar langvarigere og mere haardnakket; om end
Castenstjold havde lagt mere Overblik og større An-
førerduelighed for Dagen, er der dog ringe Sand-
synlighed for at det endelige Resultat i materiel Hen-
seende vilde være bleven stort anderledes, hvor villige
vi end ere til at indrømme, at vort Følkeliv i saa

Tilfælde rimeligviis vilde have erholdt et Opsving, som det nu tildeels savner.

En anden Betragtning, som fremstiller sig, er den, om de Engelske efter et saa voldsomt Bombardement, hvormed ikke let noget andet kan sammenlignes, endnu kunne have havt betydelige Forraad af Projectiler tilbage? — Skjøndt det ovennævnte Manuscript af en dansk Ingenieur beretter, at flere Dage efter Capitulationen saaes over 50 Vogne igang med at kjøre Bomber fra Kastebatterierne ned til Ralkbrænderiet, hvorfra de i Pramme indskibedes til den engelske Flaade; og skjøndt Popham ved de stedfindende Underhandlinger udlod sig med, at det var en Lykke for Kjøbenhavn, at Capitulationen blev afsluttet, eftersom man fra Frederiksberg Slots Altan havde bemærket, hvorledes Alt flygtebe over til Christianshavn og Amager, hvilken Deel af Staden derfor netop var bestemt til at bombarderes den følgende Nat. Men ikke at tale om deslige Uttringers ringe Tilforladelighed under saadanne Omstændigheder, maa det nok ogsaa være Tvivl underkastet om de Engelske, selv under Forudsætning af deres Beleiringsmunitions Tilstrækkelighed, vilde have været istand til med den større Deel af deres Kastebatterier at naae denne Deel af Byen. Ogsaa synes det som Gen. Cathcart for Alvor har været betænkt paa et

andet Middel til Kjøbenhavn's Betvingelse; thi ikke at tale om et betydeligt Dplag af Synkeschiner, som især bruges til at fylde Fæstningsgrave med, i Tilfælde af Storm, og som efter ophævet Beleiring fandtes i Pilealleen ved Frederiksberg, omtaler desuden Cathcart i sin Rapport til Castlereagh af 8de September *) udtrykkelig, at en Bataillon Søfolk og Marinere med 3 Divisioner Tømmermænd under en Capitain Watson fra Linieskibet Inflexible vare komne iland den 5te September, og, vedbliver han, „hvis Fæstningen ikke havde overgivet sig, vilde deres Tjeneste have været udmærket ved Overgangen over Graven (at the passage of the ditch)". De Engelse have altsaa virkelig været betænkte paa at storme. Hvor vidt nu Gen. Beymann i den Tilstand, hvori Byen befandt sig, burde have ladet det komme til denne Overlighed, lod sig vanskelig afgjøre dengang, end lige nu, men maatte jo fornemmelig bero paa den Kraft og Begeistring han endnu troede Besætningen og Borgerne istand til, hvilket han i alle Tilfælde, som sengeliggende af sit Saar, havde ondt ved selv at overbevise sig om, ikke at tale om hvor mislig og upaalidelig en saadan Burdering, selv under mindre ugunstige Omstændigheder altid maa være.

*) Naval Chron. 18 Bd. S. 249.

Overgangen over en bred Fæstningsgrav, uden foregaaende Breche, imod et ubestabiget Feltartillerie, synes vel at give Forsvareren en betydelig Overlegenhed over Angriberen, især naar vi ved et fortvivlet Forsvar af Indvaanerne tænke os den overhøiende Række af Huse, som vende imod Volden, i Tide indrettede til Forsvar, hvorved især Infanterie-Casernen, tilbeels ogsaa Rosenborg, vilde blive af Vigtighed. Men Sligt skulde man først lære Alret efter af Saragossa, hvorimod man Alret forud havde seet Ulm, Erfurt, Spandau, Magdeburg, Güstzin, Stettin overgive sig efter ulige ringere Modstand, tilbeels uden Sverdsflag, paa første Opfordring, skjøndt under ulige gunstigere Omstændigheder for Forsvaret, ligesom Stralsund fort efter og Sveaborg det følgende Aar overgave sig paa en langt skammeligere Maade. Thi hvor megen Misforstaaelse der end efter Capitulationen yttredes imod denne, synes dog Stemningen iblandt Indvaanerne efter de 3 Bombardementsnætter i det Hele taget at have været nedslaaet, hvorom ikke alene Præsten Subtiwalkers Bestræbelser for at samle Underskrifter paa en Begjæring om Capitulation vidne — der indleveredes den 5te om Eftermiddagen undertegnet af flere anseete Borgere — men især de albeles tjenstmæssige Meldinger, der samme Dag indløbe fra Commandanten, Gen. Falbe,

den du jour havende Stabsofficer, Oberstlieutenant Voigt, og Commandeuren for det borgerlige Artillerie, Major Hallander, der Alle eenstemmigen indberettede til den commanderende General, at flere Afdelinger af Borgerne den sidste Bombardementsnat uden videre havde forladt Bolden, for at redde hvad der endnu stod til at redde, saa at der efter Midnat ikke faldt et eneste Skud mere fra Bolden *). Ei heller er den Omstændighed at oversee til Peymanns Retfærdiggjørelse, at selv en afflaet Storm næppe vilde have fordrevet de Engelske fra Sjælland, snarere maaſkee vilde have ladet dem søge Erstatning i denne Des vedvarende Besiddelse, allerhelst da dette vel ogsaa vilde have bestemt Overrig til allerede strax at erklære sig fiendtlig imod os, for at kunne tage Deel i Occupationen.

Sluttelig paatrænger sig endnu et Spørgsmaal med Hensyn til Capitulationen, om nemlig Flaaden ikke kunde have været ødelagt, om ei tilintetgjort? — Vi vide allerede af det Foregaaende, at Kronprindsen ved sin Nærværelse i Kjøbenhavn ikke havde givet General Peymann nogen Instrux i saa Henseende, Kjøndt Ræder (I, S. 226) vil vide, at han dog dengang

*) See Ræder I, S. 241 og 242.

mundtligen skal have yttret til Admiral Lütken, at han hellere vilde see Flaaden ødelagt end i Fiendevold, hvorimod det er os bekjendt, at det senere Forsøg paa at tilkjenbegive Gen. Pehmann denne sin Villie, mislykkedes ved Overbringerens, Lieutenant Steffens, Paagribelse af de Engelse (S. 35). At brænde Flaaden, som vi vide var Kronprindsens Tanke, lod sig ikke udføre i dens sædvanlige Leie, uden at risikere at ogsaa flere hundrede i Havnen liggende Kjøbmandsskibe kom til at dele dens Skjæbne, hvorved høist sandsynligviis den største Deel af den endnu ubeskadigede Deel af Byen vilde være gaaet med. Derimod synes det som om Kronprindsens ovennævnte Uttring til Admiral Lütken har givet Anledning til at Admiralitetet traf de S. 135 omtalte Foranstaltninger til at sænke Flaaden, ved at lade hugge et firkantet Hul under Vandgangen paa hvert Skib, hvorover anbragtes en Fyrrelap, som hurtigt kunde brækkes fra; ved endvidere at lade gjøre Forberedelser til at fæppe Undermasterne ombord i selve Skibene, men derimod at lade Stænger og Rær opstables paa Holmen for at brændes, samt Seil og Takelage samles paa Bedingerne for at itustøres. Senere bleve imidlertid disse Forholdsregler af Admiralitetet selv erkjendte at være utilstrækkelige, fordi Havnens ringe Dybde ikke vilde have tilstedet de større

gjeriug og sin egen Værdighed til ligefrem at afvise dette Andragende. Derimod afgik Dagen efter Oberst Grev Schmettow og Ritmester Grev Holt af Gården til Hest, som Courerere, med engelske Passer til Kiel, for at overbringe Kronprindsen Generalens detaillerede Beretning om de sørgelige Begivenheder, der havde fremkaldt Capitulationen. Senere fulgte General Walterstorf, ledsaget af Commandeur Steen Billes Adjutant, Premierlieutenant Grodtschilling af Søetaten; og ved denne Sidstes Tilbagekomst erholdt Commandeuren selv Ordre at begive sig til Kiel, i de første Dage af October, hvorhen allerede tidligere ligeledes General Castenskjold var bleven kaldet fra Smaaøerne, og hvorfra de ogsaa begge omtrent samtidigen vendte tilbage over Fehmern og Holland. Til de tvende commanderende Generaler Pehmann og Bielefeldt indløb derimod hverken nye Ordre eller nærmere Instrux fra Kronprindsen, ei heller noget som helst Svar paa deres mangfoldige Indberetninger og Forespørgsler, som deres vedvarende penible Stilling ligeoverfor de Engelske gjorde fornødne. Den 10de September overdrog General Pehmann, formedst Følgerne af sit Saar, Generalcommandoens løbende Forretninger til General Bielefeldt, noget man ogsaa har bebrejdet hiin ei at have gjort strax da han blev saaret, som om man derved havde erholdt

større Garantie for at Overcommandoen vilde være kommen i bedre Hænder, og som om ikke meget mere det ædle Sindelag fortjener al Erkjendelse, der ei strax griber den første, bedste Anledning til at unddrage sig byrdefulde Pligter og det tungeste Ansvar, men meget mere tømmer sine Lidelseres Kalk indtil Bunden. Ei heller under de hyppige Berørelser med de Engelse efter Capitulationen fornegtede General Peymann nogenfinde sin værdige Holdning; næppe var det engelske Hovedquarteer forlagt til Citadellet, før baade Admiral Gambier, General Cathcart og flere andre høiere engelske Befalingsmænd gjorde ham deres Besøg, men bleve ikke modtagne.

Capitulationen, som løb paa at de Engelse i det seneste inden 6 Uger skulde rømme Sjælland, var saaledes tilende den 18de October, og da der intetsomhelst Brud var skeet paa den fra dansk Side, disse tvertimod, ifølge den engelske Generals eget officielle Vidnesbyrd i sin Rapport til Castlereagh, havde teet sig høist retskaffent i Opfyldelsen af deres indgaaede Forpligtelser, saa blev der fra engelsk Side besluttet at Indstribningen skulde tage sin Begyndelse den 13de October. Samme Dag bleve derfor først 8 Batailloner af den tydske Legion indstribede fra Holmen, og Dagen efter sammes tvende lette Batailloner, tilligemed Brigaden Macfarlane, paa de samme

regulair Tropper til Sjælland og Lolland, deels fra Hjerteminde til Rallundborg, deels fra Svendborg over Thorsenge og Langeland til Taars i Lolland, deels endeligen fra Helsinghavn over Fehmern til Rødbj og Rysted, Alt i den Tanke at komme Gen. Castenskjold til Hjælp; men da Efterretningen om dennes Nederlag ved Rjoge allerede den 2den September naaede Kiel, blev den førstnævnte Overgang aldeles opgivet, den følgende udsat, og ifkun den sidstnævnte iværksattes i aabne Vaade, hvilken dog først tog sin Begyndelse under Sølieutenant Falsen om Aftenen den 4de September. Men de paa denne Maade efterhaanden overførte Tropper udgjorde ifkun Avantgarden under General Ewald, bestaaende af 1ste sjællandske, samt den holstenske Bataillon let Infanterie, flæsvigke Jægercorps, Jægercompagniet af Prinds Christians Regiment, 10 trepundige Kanoner, tilligemed det uberedne Livregiment lette Dragoner, som, paa Grund af Overfartens Mislighed, havde maattet efterlade sine Heste i Holsten, for paa ny at forsynes med utilfredne Heste i Lolland. Til disse Tropper stødte Levningerne af de 4 Landeværns-Batailloner fra Smaaøerne, saa at den samlede Troppstyrke midt i September, da General Ewald selv gik over til Lolland og overtog Commandoen samme-

steds, tilsammen udgjorde 3362 Mand*). De engelske Krydsere vare imidlertid ingenlunde uopmærksomme paa hine Troppetransporter; thi allerede den 2den September var en af Contreadmiral Keates større Fregatter gaaet til Ankers under Fehmern, for, ifølge den ham tidligere meddeelte Instrux fra Admiral Gambier (see S. 23), at affære denne korteste Forbindelse imellem Fastlandet og Smaaøerne, hvilket vi imidlertid have seet at den ei tilfulde formaaede. Efter Tegningen ved Kjøge blev derfor Omegnen af Kallehøve og Vordingborg stærkt besat med engelske Tropper, og da disse henimod Midten af October igjen forløbe denne Egn, for at forberede deres Indskibning ved Kjøbenhavn, lagde 5 engelske Kanonbrigger, hver paa 10 Kanoner, sig i Farvandet imellem Vordingborg og Gaabense, beskøde sidstnævnte Færgested, som fjækt forsvaredes af en Jægercapitain Hummel, flere Dage efter hinanden, fra 13de til 17de October, men vare ligeledes ei heller istand til at forhindre General Ewalds Overgang fra Møen til Kallehøve Natten til den 20de October.

Den 11te September indtraf Efterretningen om Kjøbenhavns Capitulation i Kiel, og skøndt Kron-

*) Ræder I, S. 211 og 382.

prindsen tilshyneladende vedblev at negte den sin Rati-
fication, skjenkede han den dog stiltiende sit Samtykke,
i det han i alle Maader lod den staae ved Magt,
og allerede Dagen efter gav Generalerne Castenstjold
og Ewald Ordre til at holde sig aldeles defensivt paa
Smaaøerne, saa der under hele Vaabenstilstanden ikke
skete et eneste Forsøg imod Sjælland, for at de En-
gelske ikke heraf skulde tage forønsket Anledning til
at forlænge deres Ophold der, maaskee for stedske.
Først efter Sjællands Rømning satte Armeen sig sidst
i October i Bevægelse, Avantgarden under General
Ewald fra Kallehave imod Roeskilde, hvor den ind-
traf den 23de October, den øvrige Deel af Armeen,
deels over Smaaøerne, deels over Fyen, til Sjælland.

Kronprindsen, som den 30te October forlod Kiel,
indtraf den 2den November i Odense, den 5te i Ny-
borg, og den 6te sildig om Aftenen i Kjøbenhavn.
Den følgende Dag var det hans første offentlige Hand-
ling at lade Generalerne Beymann, Bielefeldt og
Gedde affordre deres Kaarder, paa Grund af deres
Forhold under Kjøbenhavns Beleiring; Contreadmi-
ral D. Lütken og Generaladjutant Kirchhoff forkynd-
tes Huusarrest, ligesom General Walterstorf allerede
den 22de September var bleven sendt i et Slags
Forbliksning til Aalborg, hvorfra han nu ligeledes
indtraf som Arrestant i Kjøbenhavn, Alle for deres

Deelagtighed som Underhandlere i Kjøbenhavns Capitulation. Ligeledes beordredes samme Dag en Overkrigscommission nedsat til at bedømme de Ovennævntes samt General Castenskjolds med Fleres Forhold under Beleiringen og Capitulationen; ifkun Commandeur Steen Bille var det lykkes, ved at undslaae sig for at underskrive Capitulationen, og ved sin personlige Tilstedeværelse i Kiel fra 13de til 23de December, i den Grad mundtliggen at retfærdiggjøre sig, at han af alle høiere Commanderende var den Eneste, der ei blev sat under Tiltale. Undersøgelsen og Processen varede omtrent eet Aar, indtil der under 16de November 1808 endelig fældtes en meget haard Dom, som inden den forkyndtes de Ulykkelige, under 21de Januar 1809 erholdt kongelig Formildelse (see Bilag XII). Den hele Fremgangsmaade, der iøvrigt fortjener at efterlæses hos Ræder I, S. 447—486, maa aabenbar kun ansees som en politisk Fyldestgørelse, Regjeringen troede at fylde sin mægtige nye Bundsforbante Napoleon, for at overbevise denne om, at man ikke havde spillet under Dække med England, og for derhos at udsone den Mistillid, man tidligere havde viist imod den mægtige Imperators Hensigter. Allerede paa Kongens Fødselsdag, den 28de Januar 1809, løslodes de Ulykkelige af Arresten i Citadellet, hvorpaa General Beymann senere tog sit

Ophold hos sin ældre Broder, der som tidligere afstediget General boede i Rendsborg. Efter endt Krig og Napoleons Fald erholdt Peymann ikke alene Tillæbelse til igjen at bære Uniform og Felttegn, men blev endog flere Gange naadigen modtaget af Frederik den Sjette, under dennes temporaire Ophold i Rendsborg, hvor han 1823 afgik ved Døden i den høie Alder af 88 Aar.

Naar store politiske Ulykker ramme et Folk, er det kun altfor tilbøieligt til at vælte hele Skylden over paa de enkelte Mænd, der til den Tid stode i Spidsen for dets Anliggender; ogsaa dele de den tilvisse, og med større Øie, jo mere umyndigt og uselvstændigt Folket tidligere er bleven holdt; men aldrig glemme dog dette, at selv dets Regenter og høitstaaende Mænd ligesom blot ere Producter af dets eget Folkeliv, Skud af dets egen Stamme, og at Skrivtens Ord ogsaa her finde deres Anvendelse: „af deres Frugter skulle I spise dem.“

Bilag af Aktstykker.

Bilag I.

(See S. 16).

Fra det danske Deconomie- og Commerce-Collegium til den danske Consul Wolf i London.

S Anledning af det i Hr. Consulens Skrivelse af 14de Juli indberettede i London udsprede Rygte om befrygtende Misforstaaelse imellem Storbritannien og Danmark, undlader man ikke at give Dem tilkjende, at dette Rygte er aldeles ugrundet, at intet fra vor Side er foresaldet, hvorved den imellem begge Hoffer herskende gode Forstaaelse paa nogen Maade kunde ansees svækket eller afbrudt.

Vi maae derfor herved anmode Hr. Consulen om bestemt at modsigge alle saadanne ugrundede Rygter, og at berolige vore Sjøfarende med den Forsikring, at hertil aldeles ingen Anledning er forhaanden, da Collegiet ikke vilde undlade, naar nogen uforudseet Omstændighed havde Indflydelse paa Dan-

marks hidtil iagttagne Neutralitet, betimeligen igjennem de Kongelige Consuler at lade de Søfarende meddele det Fornødne til Efterretning.

Kjøbenhavn den 25de Juli 1807.

Bilag II.

(See S. 17).

Fra Legationssecretair Rist til den danske Consul Wolf i London.

Gjentagelsen af de mange Rygter, som circulere i de forskjellige Dagblade i disse Dage om et uvenstabeligt Forhold, som skulde finde Sted imellem dette Land og Danmark, gjør mig det til Pligt at underrette Dem om, at de ere aldeles uden Grund. Jeg er istand til igjennem den bedste Autoritet at kunne sige Dem, at den britiske Expedition, langtfra at være bleven standset i Sundet, er for en stor Deel ufortøvet gaaet til Østersøen. De sidste Depecher, Regjeringen har modtaget fra sin Minister i Kjøbenhavn, Mr. Garlike, dateret 3die Juli, nævne henved 50 Transportskibe, der have fortsat Touren til Østersøen, og at de øvrige kunne ventes med det første.

Jeg er altfor overbeviist om den Tilfredshed, som denne Underretning, tilligemed Forsikringen om at den gode Forstaaelse imellem begge Hoffer ikke er undergaaet nogensohmhelst Forandring, ville forarsage Dem, til ikke at benytte den første Leilighed til at meddele Dem den, især da jeg seer de offenkjendte Blade fremture i deres Viltsfarelse, og derhos betænker de alvorlige Følger, som deslige Beretninger kunne have paa vor Handel. Jeg ønsker derfor at De vil have den Godhed at udbrede denne Efterretning saa meget som mueligt i Hans danske Majestæts Consulater og Vice-Consulater i Storbritanien, saavidt disse Rygter kunne have udbredt deres skadelige Indflydelse. Med Hensyn til den Anmodning, som jeg for nogle Dage siden modtog fra Dem, om at forskaffe Passer til Reisende, beder jeg Dem have den Godhed at underrette mig om Alien-Office (Comptoir for fremmede Reisende) nogenfinde, og især for nylig, har gjort nogen Vanskelighed ved at udstede deslige Passer (licences), paa Deres eller nogetsomhelst andet respectabelt Handelsbuses Forlangende, hvilket jeg hverken kan formode eller finde nogen Grund til. Skulde det imidlertid være Tilfældet, skal jeg gjøre det til Gjenstand for en nærmere Undersøgelse; hvis ikke, maa jeg ønske at den sædvan-

lige Maade i saa Henseende fremdeles maa blive fulgt.

Den 14de Juli 1807.

Jeg er o. s. v.
J. Rist.

Bilag III.

(See S. 31).

Kronprindsens Proclamation til Kjøbenhavns Indvaanere.

Medbrødre! Efterat have bragt Alt i den Orden, som Tid og Omstændigheder tillade, iler jeg til Armeen, for med den saasnart som mueligt at virke til mine kjære Landsmænds Vel, hvis ikke snarlig Omstændigheder indtræffe, som kan afgjøre Alt paa en efter mit Onske ærefuld og fredelig Maade.

Kjøbenhavn den 11te August 1807.

Frederik C. P.

Bilag IV.

(See S. 35).

Kronprindsens eneste Instrux til General Beymann.

Mine Pligter kalder mig til Armeen, hvor jeg er mere fornøden end her, hvor Mænd som De, og

i hvem jeg sætter den største Tillid. De antager derfor hele Commandoet, saavel af Sø- som Land-Defensionen, og træffer alle de Anstalter, De maatte finde fornødent, alt saavel Civil som Militair lyder Dem; De communicerer denne Befaling saavel til Admiralitetet, som Magistraten og Cancelliet. At De forsvarer sig til det Yderste er en Selvsølge, og behøver jeg ei at byde en kjæk Soldat. Saasnart Fiendtligheder begynder, gjør Beslag paa alt engelsk Eiendom. De afværger derimod at være Aggressor. Provianteringen skeer snarest mueligt, saavel til Kronborg, som Kjøbenhavns Fæstninger. Generalmajor Bielefeldt og Commandeur Wille commanderer under Dem en second, og skal, hvor De ei er tilstede, Gen af disse føre Commando overalt, og skal Commandant og Alt lyftrø ham De har en Næstcommanderende, og skal i Tilfælde De bliver syg, være Høftcommanderende. Samtlige Institut-Officerer og her sig opholdende fremmede Officerer fordeles ved Regimenterne.

Kjøbenhavn den 11te August 1807.

Frederik C. B.

Bilag V.

(See S. 35).

Kronprindsens Ordre til Gen. Pehmann om at brænde Flaaden;

(affendt fra Kiel midt i August).

Hvor ubehageligt det end er at tænke sig Kjøbenhavns Overgivelse til Fienden, hvor lidet jeg end frygter denne Overgivelse, saa længe De fører Commandoen, finder jeg det dog nødvendigt at tilkjendegive herved Hr. Generalen, at det er Hs. M. Kongens Ønske og Befaling, at De, dersom Ulykken — hvilket Gud forbyde — skulde møde, at Kjøbenhavn blev indtaget, skal tænde Ild paa Flaaden, og lade den opbrænde, eftersom Hs. M. vælger af to Under det mindste, og det for Hs. M. virkelig er et mindre Onde at see sin Flaade brænde, end det langt større at see den i Hs. M. og Landets Fjenders Hænder, og derved at give disse Volds mænd en Triumph, som ingen Dansk vil kunne taale.

(See Tillæget til Hansens Leirbrands S. 47).

Bilag VI.

(See S. 57).

Den engelske Flagcapitain Home Pophams Disposition til Landgangen paa Sjælland.

Liniestibet Prince of Wales paa Helsingørs Rhed, d. 7de August 1807.

Contreadmiral Esfington skal føre Overopsynet med Armeens Udsfibning. Capitainerne Linzee, Colville og Rose skulle tilforordnes ham ved denne Tjeneste, og disse have at tage dem af deres Skibsofficerer til Hjælp, som de maatte finde fornødne til at overholde Orden iblandt Mandstabet og Fartøierne i deres forskellige Divisioner.

Saa vel Krigs- som Transportskibenes Fartøier blive at inddele i Divisioner og Underafdelinger; hver Division commanderes af En af Capitainerne, og hver Underafdeling, der ikke maa bestaae af mere end 6 Baade, commanderes af en Lieutenant. I hver af Krigsskibenes Baade maa der være en paalidelig Underofficer, og i hver af Transportskibenes en paalidelig Baadsmand. Krigsskibenes Fartøier, som skulle danne Divisionerne, skulle ordnes paa følgende Maade:

1ste Division Capitain Linzee.	2den Division Capitain Colville.	3die Division Capitain Rose.
Prince of Wales.	Centaur.	Minotaur.
Goliath.	Captain.	Agamemnon.
Maida.	Pompey.	Mars.
Spencer.	Brunswick.	Defence.
Hercules.	Alfred.	Valiant.

Transportfibenæs Fartøier skulle ogsaa inddeles i Divisioner, saasnart de indtræffe med et forholds- mæssigt Antal Førere til at ledsage hver især, og de af Transportbaadene dannede Divisioner underlægges ligeledes de ovennævnte Capitainers Commando.

Prince of Wales', Centaurs, Maidas, Hercu- les, Alfreds og Goliaths Barkasser skulle holdes pa- rate til at landsætte hver en Serpunder under Com- mando af Capitain Bligh, som skal føre Overopsy- net med Udsfibningen af det Kongelige Artillerie og dets Requisitioner. Alle herunder hørende Officierer samt Fartøier skulle staae under hans Commando.

Krigsfibenæs Fartøier i Divisionerne skulle be- tegnes ved en lille Divisionsvimpel heist paa en Vim- pelstage; og hvis Transportfibenene kunde forsyne de- res Baade med en lille Vimpel af samme Farve, vilde det være til stor Nytte. Første Divisions Far-

røier skulle føre rød, anden hvid, tredie blaa, og Artilleriet halv rød, halv blaa Vimpel.

Naar der gives Signal til Baadene at samles for at modtage Tropper, skal hver Division samle sig omkring det Skib som Signalet antyder, hvilket ogsaa strax har at heise Divisionsflaget som Rendezvouspunkt.

Contreadmiral Esington vil give de fornødne Befalinger til Baadene, naar disse have at forføle sig i Divisioner og Underafdelinger til Krigsskibene og Transportskibene; endvidere paa hvad Maade de have at modtage Tropperne i tilbørlig Orden, med Hensyn til de Regimenter, der skulle landsættes; og endelig naar Signalet skal gives til at sætte af. De forskjellige Baade, der tilsammen føre eet og samme Regiment, maae undervejs til Landgangsstedet drage Omsorg for at holde Linie, og ikke at komme imellem dem, som føre andre Regimenter. For desffrere at opnaae dette Niemeb, har en Lieutenant at føre, og en Anden at slutte hvert Regiments Baaderække, saalænge de roe i hinandens Kjølvand; men derimod at være hver paa sin Fløi, naar de have formeret Linie.

Hvis det fulde gjøres nødigt for Regimenterne at lande saaledes at de strax kunne formeres, have deres Commandeurer at angive Central-Compagnierne,

og dernæst de øvrige Compagniers tilsvarende Stilling, paa det at Baadene kunne rette sig derefter. De Baade, der føre de tvende midterste Compagnier skulde udmærkes ved Regimentets Qvarteerfaner, til Tegn for samme Regiments øvrige Baade at forme= re sig til højre og venstre af samme.

Storbaadene og Barkasserne skulde ledsages af saa mange Baade fra deres tilsvarende Skibe, som Capitainerne maatte finde fornødne til at bugser dem; og de Baade, som ikke bruges til denne Tjeneste, skulde hjælpe at bugser dem af Transportstibenes Fartøier, som Divisionscheferne maatte bestemme. Der maa drages særdeles Omsorg for ikke at oversfylde Baadene.

Samtlige Landgangsbaade maae være forsynede med Dræg og tilsvarende Touge.

Ifølge Admirals Befaling

H o m e P o p h a m.

Bilag VII.

(See S. 61).

Den fiendtlige Armees Inddeling og Styrke.

Overbefaling.

Høftcommanderende Generallieuten. Lord Cathcart.

Næftcommanderende Generallieutenant Burrard.

Ingenieurtropper.

Høftcommanderende Oberst d'Arch.

Næftcommanderende Major Fletcher*).

foruden 20 andre Officerer og 1200 Pionerer.

Artillerie.

Høftcommanderende Generalmajor Bloomfield.

Næftcommanderende Oberst Harding.

samt 8 Feltbatterier, deels engelske, deels tydske, der
anslaaes til 2000 Md.

Cavallerie.

Høftcommanderende Generalmajor Linsingen.

3 hannoveranske Husarregimenter à 8 Eskadroner,
tilfammen 24 Eskadroner 2000 Md.

Infanterie.

1ste Division under Generallieutenant Sir George
Lublow.

1ste Brigade under Generalmajor Finch,

(2det og 3die Garderegiment) . . 2641 Md.

2den Brigade under Generalm. Ward

(28de og 79de Inf. Regiment) . . 2364 —

tilfammen 5005 Md.

*) Senere bekjendt for Anlæget af Wellingtons berømte
Liner ved Torres Vedras udenfor Lissabon 1810.

2den Division under Generallieutenant Sir David
Baird.

1ste Brigade under Generalmajor Grosbe-
nor (4de og 23de Inf. Regmt.) 2178 Mb.

2den Brigade under Generalmajor
Spencer (32te, 50de og 82de
Infant. Regmt.) 2791 —

3die Brigade under Generalmajor
Macfarlane (7de og 8de
Infant. Regmt.) 1980 —
tilsammen 6,949 Mb.

3die Division (Hannoveranere) under Generallieute-
nant Lord Rosslyn.

1ste Brigade under Oberst du Plat (6te, 7de,
8de Lin. Bat.) 2510 Mb.

2den Brigade under Oberst Dri-
berg (3die, 4de, 5te, Lin. Bat.) 2618 —

3die Brigade under Oberst Barfe
(1ste og 2den Lin. Bat.) 1737 —

4de eller lette Brigade under Oberst
Allen (1ste og 2den lette Bat.) 1407 —
tilsammen 8272 Mb.

Reserve divisionen under Generalmajor Sir Arthur
Wellesley.

Brigaden Stewart (43de, 52de, 92de og 95de
Infant. Regmt.) 4123 Mb.

Recapitulation.

Ingenieurtropper	1200 Mand
Artillerie	2000 —
Cavallerie	2000 —
Infanterie	24349 —
Den hele engelske Armee . . .	29549 Stridsmænd.

Bilag VIII.

(See S. 63).

**Proclamation fra Hs. K. Storbritanniske
Majestæts Befalingshavende over Land-
og Sømagten i Østersøen.**

(See Heltfried Forsøg til en politisk Overskuelse af Englands
Oversælb paa Danmark 1807. Kbhvn. 1808).

Da de sidste Freds-Tractater, og de Forandringer i Statsforfatning och Grændser, som af saa mange Magter ere blevne erkjente, saa meget have forstøret Frankriges indflyvende paa det faste Land af Europa, at det for Danmark, ihvorvel det ønsker at blive neutral; nu er bleven umueligt at forblive ved sit Neutralitets System, og uundgaelig nødvendig for de Magter, som vedblive at sætte sig imod de Franske Indgreb, att tage saadanne Regler for sit Forhold, for at hindre, at de neutrale Magters Baa-
ben ikke blive vendte imod dem.

I denne hensigt kan Kongen, vor Herre, ikke med Ligeegyldighed ansee Danmarks nærværende Stilling, hvorfor Hs. M. haver skicket Gesanter, forsedde med Fuldmagt, til Hans danske Majestæt, for paa et venstabeligt viis at begjære Forklaringer, som Tiderne dem fordrer, og en Overeensstemmelse af saadanne Forholdsregler, som alleenest er istand til at hemme den yderligere Ufærd, hvilken Frankrige igjennem Acquisitionen af den danske Marin har i Sinde.

Kongen vor Herre, haver des aarsag holdet det for raadeligt at begjære en temporair Overleverende af de Danske Linieskibe i en af Hans Majestæts Havne.

Dette Depositum synes være saa rigtig, og under de Neutrals og Krigsførende Magters relative Forhold saa aldeles nødvendig, at Hs. Majestæt desuden har holdt det for en Pligt, hvilken han skylder Sig og sit Folk at understøtte denne Forbring med en stærk Flaade, og en, med alt hvad som til det virksomme og snarest Foretag er erforderlich, tilstrækkelig udrustet Armee.

Vi komme derfor til Eders Ryster, I Sjælands Behovere, ikke som Fiender, uden til vort eget Forjvar, at hindre, at de, som saa længe have forstyrret Europas Fred, ikke skulle tvinge Eders Marine at vende sig imod os. Vi begjære den, som Underpant,

ikke som Erobring. Der er gjort Eders Regjering det høytideligste Løfte, hvilket hermed bliver fornyet i Kongens, vor Herres Navn, og paa hans udtrykkeligste Befaling, at om vort forlangende bliver venstabelig beviljed, skulle Eders Krigsskibe efter slutted almindelig Fred udi samme Forsatning og Tilstand, som de ere blevne imodtagne under det Britiske Flaagets Beskyttelse, blive givne tilbage igjen. Det staaer i Eders Regjerings Magt, ved et Ord, at laage det saa, at vi stikke vore Sværd, som imod vor Villie ere blottede imod Eder, igjen i balgen. Dog skulle paa den andre Side Frankriges Rænker gjøre Eder døve imod Fornuftens och Venfabetets Røst, saa falde det ufskyldig udgydede Blod, og en beleired og bombardered Hovedstads Forstrækkelse over Eders og Eders grumme Raadgiveres Hoveder.

Hs. M. Kongens af Storbritanien Matroser og Soldater skulle, saa længe Eders Forhold tillader det, behandle Sjælland, som en Provins af en med Storbritanien i Alliance staaende Magt, hvis Territorium har den Ulykke at være en Skueplads for Krigen. Alle deres personer, som blive fredlig i deres hus, skulle blive betragtede som hellige. Eyendom skal blive respektet og beskyttet, og den strengeste Disciplin holden.

Alle Levnetsmidler, som bringes til Forsælling, skulde, efter en bestemt billig pris, blive betalede; men da en bestandig Levering af Levnetsmidler, Foudrage, Brænde, og Kjørseler ere fornødne for alle Armeer, saa er det vel bekjent, at Requisitioner ere uundgaaelige, og maatte blive igjennemførte.

Det vil blive Indvaanerne en stor Lættelse, og spare dem Forliis og Ubehageligheder, om Embedsmænd i de forskjellige Districter findes, til hvilke Requisitioner kunde blive stillede, og ved hvilke Forbringerne for Betalingen kunde blive bestemte og liquiderede.

Om saadanne Personer blive udnævnedes og opfylle deres pligt, uden at blande sig i saadanne Sager, som ikke høre til deres Virkefærd, saa skulde de blive respecterede, og alle Requisitioner skulde igjennem behørige Canaler och Departementer i Marinen og Armeen, til dem sigtes. Men da Noelighed paa Indvaanernes side, som Princip for denne Indrettning er fornøden, saa er det nødvendigt, at alle Glasfer af Civile Embedsmænd ikke lemne deres huse, og hver og en Landmand eller anden Indvaaner, som enten alene eller i Forening med flere bliver troffen bevæbnet, eller i øvrigt gjør sig skyldig i nogen slags voldsom handling, kan vente at blive behandlet med den yderste Strænghed.

Da Hs. K. Majestæts Regjering hidintil har undslaaet sig at forlige denne Sag med en venstabelig Overenskommelse, saa er en Del af Armeen bleven udsfibet, og den hele Magt har taget en frigerist Stilling, dog er det endnu ikke for seent at give Plads ad Fornuftens Stemme och Raad.

Givet paa Kysten af Sjælland d.de Aug. 1807.

(undertegnet)

J. Gambier,

Admiral af det blaae Flag, og Befalingshavende paa Flaaden i Østersøen.

(undertegnet)

Cathcart,

General-Lieutenant og Befalingshavende over Britiske Tropperne i Norden af Europas Continent.

Bilag IX.

(See S. 131).

De engelske Befalingsmænds Opfordring til General Peymann om at overgive Kjøbenhavn.

Hovedkvarteret udenfor Kjøbenhavn
den 1ste September 1807.

Min Herre!

Vi Overstbefalende over Hs. Majestæts Sø- og Landmagt udenfor Kjøbenhavn, ansee det nu for pas-

sende, at opfordre Dem til at overgive Fæstningen for at undgaae videre Blodsudgydelse, ved at opgive et Forsvar, som aabenbar ikke kan fortsættes længe.

Kongen, vor naadige Herre, har gjort sig almuelig Umage for at afgjøre det omtvistede Anliggende paa den forsonligste Maade ved sine diplomatiske Agenter.

For at overbevise Hs. danske Majestæt og al Verden om den Ulyst, hvormed Hs. M. seer sig nødsaget til at gribe til Vaaben, fornøye vi Undertegnede, i det Dieblig da vore Tropper ere udenfor Deres Porte, og vore Batterier i Begreb med at aabne deres Ild, Tilbudet af de samme fordeelagtige og fordelige Vilkaar, som bleve foreslaaede ved Hs. Majestæts Ministre ved Deres Hof.

Hvis De vil samtykke i at overlevere den danske Flaade, og tillade at vi føre den bort, skal den blive opbevaret som et Depositum for Hs. danske Majestæt, og tilbageleveres med hele dens Udrustning i ligesaa god Stand som den modtoges, saasnart Bestemmelserne for en almindelig Fred vil have fjernet den Nødvendighed, som nu foranlediger dette Krav.

Eiendomme af ethvert Slags, som ere blevne tagne siden Fiendtlighederne Begyndelse, ville blive gjengivne deres Eiermænd, og Enigheden imellem de

forenebe Kongeriger Storbritanien og Irland samt Danmark vorde gjenoprettet.

Men hvis dette Tilbud nu forkastes, kan det ikke gjentages. Al offentlig som privat Eiendom, der er bleven taget, maa da tilfalde dem, der have taget den, og Byen maa, naar den indtages, dele Skjæbne med alle erobrede Stæder.

Vi maae udbede os en hurtig Afgjørelse, fordi ved vore Troppers nuværende fremmelige Stilling saa nær Deres Glaciø, det hurtigste og kraftigste Angreb er uundgaaeligt, ligesom enhver Opsættelse vilde være paa urette Sted.

Vi vente derfor Deres afgjørende Svar høsføiet, og have den Ære at være o. s. v.

J. Gambier,
Høistbefalende over Hs. Majestæts
Skibe og Fartøier i Østersøen.

Cathcart.

Til Hs. Excellence
General Peymann, Gouverneur
i Kjøbenhavn.

General Beymanns Svar.

Kjøbenhavn 1ste September 1807.

Mine Herrer !

Vor Flaade, vor egen uomtvistelige Eiendom ere vi overbeviste om, befinder sig ligesaa trygt i Hs. danske Majestæts Besiddelse, som den nogeninde kan være det i Kongen af Englands, saasom vor Herre aldrig har havt noget Fiendtligt isinde imod Deres.

Derfor De kan være grusom nok til at søge at ødelægge en By, som ikke har givet Dem ringeste Anledning til en saadan Behandling fra Deres Side, maa den finde sig i sin Skjæbne; men Pligt og Ære byde os at forkaste et Forslag, som ikke sømmer sig en uafhængig Stat, og vi have besluttet at tilbagebringe ethvert Angreb, og til det yderste at forsvare vor Stad og gode Sag, for hvilke vi ere redebonne at opoffre vort Liv.

Det eneste Forslag jeg seer mig istand til at gjøre, for at jorebygge videre Blodsudgydelse, er, at affærdige et Sendebud til Kongen min Herre, for at erfare hans endelige Beslutning med Hensyn til Indholdet af Deres Brev, saafremt De i den Anledning vil tilstaae mig et Pas. Jeg er o. s. v.

Beymann,

Høistcommanderende over Hs.
Majestæts Landmagt.

Gjensvar.

Hovedkvarteret udenfor Kjøbenhavn
den 2den September 1807.

Min Herre!

Det gjør os saare ondt at maatte underrette Dem om, at det ikke staaer i vor Magt at opsaette vore forenede Operationer i den Tid, som udkræves til at indhente Svar fra Deres Regjering.

Vi have gjort Alt hvad vi formaae indenfor Grændserne af vor Bemyndigelse, ved i dette Dieblif at tilbyde Dem ligesaa fordeelagtige Vilkaar, som dem der gjordes Dem for at undgaae et Brud.

Vi skulle høiligen beklage Stadens Ddelaggelse, hvis den bliver beskadiget, men søle Fyldestgjørelse i den Betragtning, at i det vi for sidste Gang have gjentaget Tilbudet af de fordeelagtigste og meest forsonende Vilkaar, have vi gjort Alt, hvad der staaer til os, for at forhindre Bloks Udgjælselse og forebygge Krigens Rædsler.

Vi have den Ære o. s. v.

J. Gambier,
Admiral o. s. v.

Cathcart,
Gen. Lieutn. o. s. v.

Bilag X.

(See S. 150.)

Kjøbenhavns Capitulation.**1ste Artikel.**

Naar denne Capitulation bliver understreven og stadfæstet, skulde Hans britiske Majestæts Tropper sættes i Besiddelse af Citadellet.

2den Artikel.

En Bagt af Hans britiske Majestæts Tropper skal ligeledes besætte Holmen.

3die Artikel.

Skibene, samt Krigsfartøjerne af enhver Benævnelse, tilligemed alle Hans danske Majestæt tilhørende Skibsfager og Sø-Inventarium skulde overgives i de Personers Væge, som blive udnævnte af de Høistcommanderende for Hans britiske Majestæts Krigsmagt; og de skulde ufortøvet sættes i Besiddelse af Holmene, samt af alle de dertil hørende Bygninger og Forraadshuse.

4de Artikel.

De sig i Hans britiske Majestæts Tjeneste befindende Forraads- og Forselskibe skulde tillades, hvis fornødent gjøres, at komme ind i Havnen, for igjen at indskibe hvad Skibsfager og Tropper de have hidbragt til denne De.

5te Artikel.

Saasnart Skibene ere blevne ubbragte fra Holmen, eller inden 6 Uger fra denne Capitulations Dato, eller før, om mueligt, skulde Hans britiske Majestæts Tropper overantvorde Hans danske Majestæts Tropper Citabellet, i den Tilstand, hvori det befindes, naar de besætte samme. Hans britiske Majestæts Tropper skulde ligeledes inden forommeldte Tid, eller, om mueligt før, igjen indskibes fra Den Sjælland.

6te Artikel.

Fra denne Capitulations Dato skulde Fiendtlighederne ophøre over hele Sjælland.

7de Artikel.

Ingen Person, være sig hvo det vil, skal vorde molesteret; og al Eiendom, offentlig eller privat, undtagen de forommeldte Hans danske Majestæt tilhørende Skibe og Krigsfartøier samt Skibsfager og Eoinventarium, skal respecteres; og alle civile og militaire Betjente i Hans danske Majestæts Tjeneste, skulde vedblive i den fulde Udøvelse af deres Embedsforretninger over hele Sjælland; og Alt skal anvendes, som kan sigte til at fremme Enighed og god Forstaaelse imellem de tvende Folk.

8de Artikel.

Alle paa begge Sider tagne Fanger skulle ubetinget tilbagegives, og de Officerer, som ere Fanger paa Gresbord, skulle befries fra sammes Forpligtelse.

9de Artikel.

Al engelsk Eiendom, som maatte være bleven sequestreret ifølge de stedhavte Fiendsligheder, skal tilstilles Gierne.

Denne Capitulation skal stadfæstes af de respective Høiſtcommanderende, og Stadfæstelsen skal udveksles inden Kl. 12 denne Dags Middag.

Givet i Kjøbenhavn den syvende Dag af September 1807.

E. F. Walterstorf.	Arthur Wellesley.
D. Lütken.	Home Popham.
J. H. Kirchhoff.	George Murray.

Stadfæstet og bekræftet af os i det britiske Hovedquarteer paa Hellerup den fornævnte syvende Dag af September 1807.

J. Gambier.	Cathcart.
-------------	-----------

Bilag XI.

(See S. 158.)

Fortegnelse over de danske Krigsskibe, som ifølge Kjøbenhavns Capitulation bleve overleverede til Fienden.*)

a) Linieskibe.

	Kanoner.	bygget.
Christian den Syvende . . .	90.	1803.
Neptunus †	80.	1789.
Waldemar	80.	1798.
Norge	78.	1800.
Danmark	76.	1794.
Prindsesse Sophie Frederikke .	70.	1775.
Iustitia	70.	1777.
Arveprinds Frederik	70.	1782.
Kronprinds Frederik	70.	1784.
Hyen	70.	1787.
Odin	70.	1788.
Trekroner	70.	1789.
Kronprindsesse Marie	70.	1791.
Skjold	70.	1792.
Prindsesse Caroline	66.	1805.
Seieren	64.	1795.
Ditmarsken †	60.	1780.
Mars †	60.	1784.

*) See Gardes Efterretninger om den danske og norske Sømagt, 4de Bind, S. 598—609.

get 1804, og Prindsesse Lovise Augusta, 60 Kanoner, bygget 1783, hvilke begge dengang tilfældigvis vare i Norge. Det første ødelagdes i Kampen ved Sjællandsbødder den 22de Marts 1808; det sidste blev ophugget 1829.

Af tilbageblevne mindre Skibe, der ligeledes tilfældigvis ikke vare tilstede ved Kjøbenhavns Overgivelse, blev Briggen *Fama*, 14 Kanoner, tilligemed Kongejagten *Søormen*, 8 Kanoner, Aaret efter tagen af de Engelse ved Nyborg, da denne Fæstning blev besat af de spanske Tropper ved deres Undvigelse den 9de August 1808. Fregatten *Diana*, 20 Kanoner, toges af Spanierne 1809 i Carthagena Havn, som Beberlag for de toende spanske Infanterieregimenter, Asturien og Guadalarara, af Romanas Corps, som de Danske afvæbnede og overleverede til de Franske efter Tumulten i Noeskilbe den 31te Juli 1808. Briggen *Fehmern*, 14 Kanoner, faldt i Fiendevold ved Glückstadts Overgivelse 1814; og Briggen *Lougen*, 18 Kanoner, blev i Norge efter Kielerfreden, tilligemed den tilbageerobrede *Mart*.

Bilag XII.

(See S. 171.)

Overkrigs-Commissionens Dom over General Peymann med Flere, i Anledning af Kjøbenhavns Capitulation.

Anno 1808 den 16de November blev udi en eedsvoren Overkrigs-Commission, udi Sagen:

Den constituerede Krigs = Ristal, Auditeur Fr. Heltzen contra: General = Lieutenant Joachim Melchior v. Holten Castenskiold, Chef for det Sjællandske Rytter = Regiment; Generalmajorerne Henrik Ernst Peymann, Deputeret i det forrige Generalitets = og Commissariats = Collegium (nu General = Commissariats = Collegium); Carl Frederik Bielefeldt, Chef for det Kongelige Artillerie = Corps; Hans Christoph Wedde, Chef for Ingenieur = Corpsen; Ernst Frederik Walterstorff, Chef for det nordre Sjællandske Landbeværns = Regiment; Contre = Admiral Otto Rütken; General = Adjutant (nu Oberst) Johan Hieronimus Kirchhoff, Deputeret i det forrige Generalitets = og Commissariats = Collegium (nu General = Commissariats = Collegium); Oberst Frederik Beck, Chef for det

det Norske Livregiment til Fods; og Oberstlieutenant Johan Mangelsen Voigt af det Danske Livregiment til Fods;

fælbet saadan:

Dom.

Efter Krigs = Rådgivning indgivne Klage = Skrivt, samtlige Tiltaltes indgivne Forsvars = Skriver, og alt øvrigt i denne Over = Krigs = Commission Fremførte, samt paa lovlig Maade erhvervet Oplysning og Vidnesbyrd, er det befundet, at General = Major H. E. Peymann, hverken har efterkommet Hans Kongelige Højhed Kronprindsens (nu Hans Majestæt Kongens) ham givne Instruxioner, eller gjort det Øverste til Landets og Stadens Forsvar; hverken opfyldt de ham som højeste Befalingsmand og øverstcommanderende General paaliggende Pligter, eller iagttaget den udi saadan Charge tilhørlige militaire Conduite, i det han ikke har forsøgt at hindre eller vanskeliggjøre Fiendens Landgang, eller paaseet at Udsættene af Fæstningen stete tilhørligen, eller draget betimelig Omsorg for Udenværkers Anlæg, eller gjort fornødent Brug af Sø = Statens Skyts; viist sig ligegyldig ved, om Fienden stete alt mueligt Afbræk, Detaschements = Cheferne bleve tilstrækkelig instruerede og fuldkommen opfyldte deres Pligter, og derhos ikke draget Omsorg for, at General = Lieutenant Castenskiolds Corps

Blev forsynet med det samme tilkommende Skjts og Ammunition her fra Staden. Endvidere: har capituleret, og ubleveret den danske Flode til den engelske Magt, uden beviislig Nødvendighed, og hverken, i Henseende til den indgangne Capitulation, eller det holdte Krigs-Raad, iagttaget Krigs-Lovenes Forffri-ter; ei forsynet de til at negociere om en Capitulation udnævnte Commissarier med de fornødne Forholds-Megler; antaget Capitulations-Forslaget uden skjellig Overveielse; og endeligen, viist en ufor-svarlig Ligegyldighed i den antagne Capitulations rette Fortolkning og Opfyldelsen af dens Indhold. — Ved hvilken Overhørigheid og skammelige Efterladenheid han er skyldig til Straf efter den 68de Krigs-Artikel.

General-Major C. F. Bielefeldt, som en Second Commanderende udi General-Commandoen, er deelagtig udi det Mangelagtige i Stadens og Fæstningens Forsvar, samt den ufor-nødne Capitulation, og Flodens Overgivelse; samt derhos baade directe og indirecte har fremfor Andre forledet General-Major Pehmann til Capitulationens Antagelse, og endeligen endogsaa paadraget sig en grundet Mistanke om, at ville kaste Skinnet af dette Forhold paa Andre. — Hvorfor han er skyldig til Straf efter 68de og 70de Krigs-Artikel.

General-Major H. C. Gedde, ikke alene har viist sig forsømmelig og efterladet ubi sin Charge, men tillige baade directe og indirecte forledet General-Major Peymann til Capitulation, og derved gjort sig skyldig til Straf efter den 70de Krigs-Artikel.

Oberstlieutenant J. M. Voigt, ved en ham betroet Commando den 20de Augusti 1807, haver viist sig seendragtig, og ved ugylbige Udflugter søgt at unddrage sig sine Pligters Opfyldelse; samt derhos under denne Sag viist ufornuøden Trættelyst, Vidtløftighed, og brugt usømmelig Spotten; hvorved han er skyldig til Straf efter den 103de, 26de og 188de Krigs-Artikel.

Oberst F. Beck har som Detachements-Chef den 18de Augusti 1807 ikke viist tilbørlig Conduite, og er derfor skyldig til Straf i Analogie af den 66de og 188de Krigs-Artikel, samt Reskripterne af 22de Decbr. 1792 og 11te Mai 1765.

Contre-Admiral D. Lütken, og Oberst J. H. Kirchhoff, hverken som Underhandlings-Commissairer om Capitulationen eller i det holdte Krigsraad have udviist tilbørlig Conduite; hvilket dog maa ansees affonet med deres under Sagen udholdte Arrest.

General-Lieutenant J. M. v. H. Castenkiold ei med tilbørlig Bestemthed har requireret Kanoner her-

fra Staden til sit Corps, hvilket dog efter de befundne Omstændigheder ei kan drage til videre Følge for General-Lieutenanten under denne Sag, end at han maa deeltage i Omkostningerne.

General-Major C. F. Walterstorf ved Udsalbet den 20de Augusti 1807 ei har iagttaget tilbørlig militair Conduite, hvilket dog maa ansees affonet med de ham den 20de September j. A. og senere paalagte Arrester. Hvorimod General-Major Walterstorf som Underhandlings-Commissair angaaende Capitulationen maa ansees at have opfyldet sine Pligter.

Skjøndt Krigs-Fiskalens paa Ober-Krigs-Commissionsens, i Følge den 72de Krigs-Artikel den 17de Januari d. A. afgivne, præliminaire Eragting, grunde sigtelser, saaledes ere befundne bespøiede mod samtlige Paagjældende, hvorved tillige alle dem og deres Eiendomme paalagte Arrester og Sequestrationer ere hjemlede; saa bør Fiskalens sigtelser og Paaastande dog ei være Nogen til Hindrer, videre end de ved Dom tages til Følge.

Thi kjendes for Ret:

General-Major Henrik Ernst Peymann bør have Ære og Liv forbrudt, og hans Gods være confiskeret.

General-Major Carl Frederik Bielefeldt bør have Hæd og Liv forbrudt, og hans Gods være confiskeret.

General-Major Hans Christoph Wedde bør have sit Liv forbrudt.

Oberst = Lieutenant Johan Mangelsen Voigt bør have sin Charge forbrudt; saa bør og de af Johan Mangelsen Voigt under denne Sag brugte utilbørlige og spottende Udtalelser være døde og magtesløse, og ikke komme nogen til Fornærmelse i nogen Maade.

Oberst Frederik Beck bør udholde To Maaneders Fæstnings-Arrest i Citabellet Frederikshavn, af første Grad, efter Rescriptet af 22de December 1792.

General-Lieutenant Joachim Melchior von Holten Castenskiold, Contre-Admiral Otto Lütken og Oberst Johan Hieronimus Kirckhoff bør for Krigs-Rættens videre Tiltale i denne Sag frie at være.

General-Major Ernst Frederik Walterstorff bør udi Sagens XVI Post b. for Krigs-Rættens videre Tiltale fri at være. I øvrigt bør han for Tiltale i denne Sag fri at være.

I Følge det Kongelige Danske Cancellie-Collegiums Anmodning udi Skrivelse af 1ste December

1807 til denne Commission, forbeholdes Justitiens Tiltale imod Sognepræsten her i Staden Hr. H u d t w a l k e r, i Anledning af hans den 5te September 1807 udbviste Forhold, samt et derom til hans Broder i Hamborg skrevet Brev.

Forsaaendte de af Krigs = Ristalen nedlagte Paa-stande ikke ubi denne Dom ere tagne til Følge, bør de ei være Noget til Hinder eller Præjudice i nogen Maade.

Samtlige i Anledning af denne Sag paalagte Arrester og foretagne Sequestrationer kjendes lovlige.

Den constituerede Krigs = Ristal, Auditeur F. Heltzens Salarium bestemmes til syv hundrede Rdlr., og udredes saaledes: H. C. Peymanns Do 150 Rdlr., af C. F. Bielefeldts Do 60 Rdlr., af H. C. Geddes Do 50 Rdlr., af General = Lieutenant J. M. v. H. Castenkiold 80 Rdlr., General-Major C. F. Walterstorff, Contre-Admiral D. Lütken, og Oberst J. H. Kirchhoff hver for sig 100 Rdlr., og Oberst F. Beck og Carl Mangelsen Voigt hver for sig 30 Rdlr.

Endelig bør af H. C. Peymanns, C. F. Bielefeldts, og H. C. Geddes Boer udredes de paa

deres Arrest og Baretægt samt Dommen's Execution medgaaende Omkostninger.

Kjøbenhavn udi den formedelst Kjøbenhavns Capitulation nedsatte Over-Krigs-Commission.

FRIEDRICH Pr. z. Hessen.

(L. S.)

W. Stochfleth.

(L. S.)

Baudissin.

(L. S.)

P. Rosenstand Goiske.

(L. S.)

Denne Overkrigscommissionens Dom ville Vi, med allernaadigst Hensyn til de Domfældtes lange og tro Tjeneste, have, af sær Kongelig Naade, formildet derhen:

1. General-Majorerne Heinrich Ernst Peymann, og Carl Friederich Bielefeldt, meddeles Afsted af Vor Krigstjeneste, uden Tilladelse at bære Uniform og Fældtagn, og skulde de indtil videre opholde dem inden for Citadellet Friederichshavns Bolde.

2. General-Major Hans Christoph Gedde, skal i Naade være affødiget af Vor Krigstjeneste.

3. Oberstlieutenant Johann Mangelsen Voigt, skal i Naade være affødiget af Vor Krigstjeneste,

med den for hans havde Charge reglementerede Pension, hvorimod Over-Krigs-Commissionens Dom stadfæstes i Henseende til Mortificationen af de af ham under Sagen brugte utilbørlige Udblædsler.

4. Oberst Friederich Beck ville Vi i Naade eftergive den ham tilkiændte tvende Maaneders Fæstnings-Arrest i første Grad, i Betragtning af den Arrest han allerede har udholdt.

I øvrigt bliver Over-Krigs-Commissionens Dom herved allernaadigst stadfæstet.

Givet i Vort Hovedquarteer i Vor Kongelige Residencestad Kjøbenhavn, den 18de Januari 1809.

Frederik R.

F. Bülow.

Fremlagt og aflæst i Over-Krigs-Commissionen den 21de Januarii 1809.

FRIEDRICH Pr. z. Hessen.

W. Stochfleth.

Baudissin.

P. Rosenstand Goiske.

Litteratur

til Krigsbegivenhederne i Sjælland

1807.

- 1) **A. C. Hansen**, Kjøbenhavns Leirfrands for Aaret 1807, eller udførlig Efterretning om Alt hvad der er skeet saavel i som udenfor Kjøbenhavn som i England, i Anledning af Krigen imellem Danmark og Storbritanien, fra 21de Juli til September Maanedes Udgang. Kjøbenhavn 1807, hvortil endnu er foiet et Tillæg, som gaaer til henimod Slutningen af October 1807.
- 2) **L. Møller**, Kjøbenhavns nye Leirfrands, eller fuldstændig Beskrivelse over Alt, hvad der har tilbraget sig i Kjøbenhavn og Sjælland under Beleiringen af de Engelske i August og September Maaned 1807, tilligemed alle de Placater og Proclamationer, som i den Anledning ere udkomne, og de Foranstaltninger, der til det almindelige Vel ere gjorte. Kjøbenhavn (uden Trykkeaar).
- 3) **G. L. Lahde**, topographisk-historisk Udsigt over Kjøbenhavns Beleiring 1807, 4to.

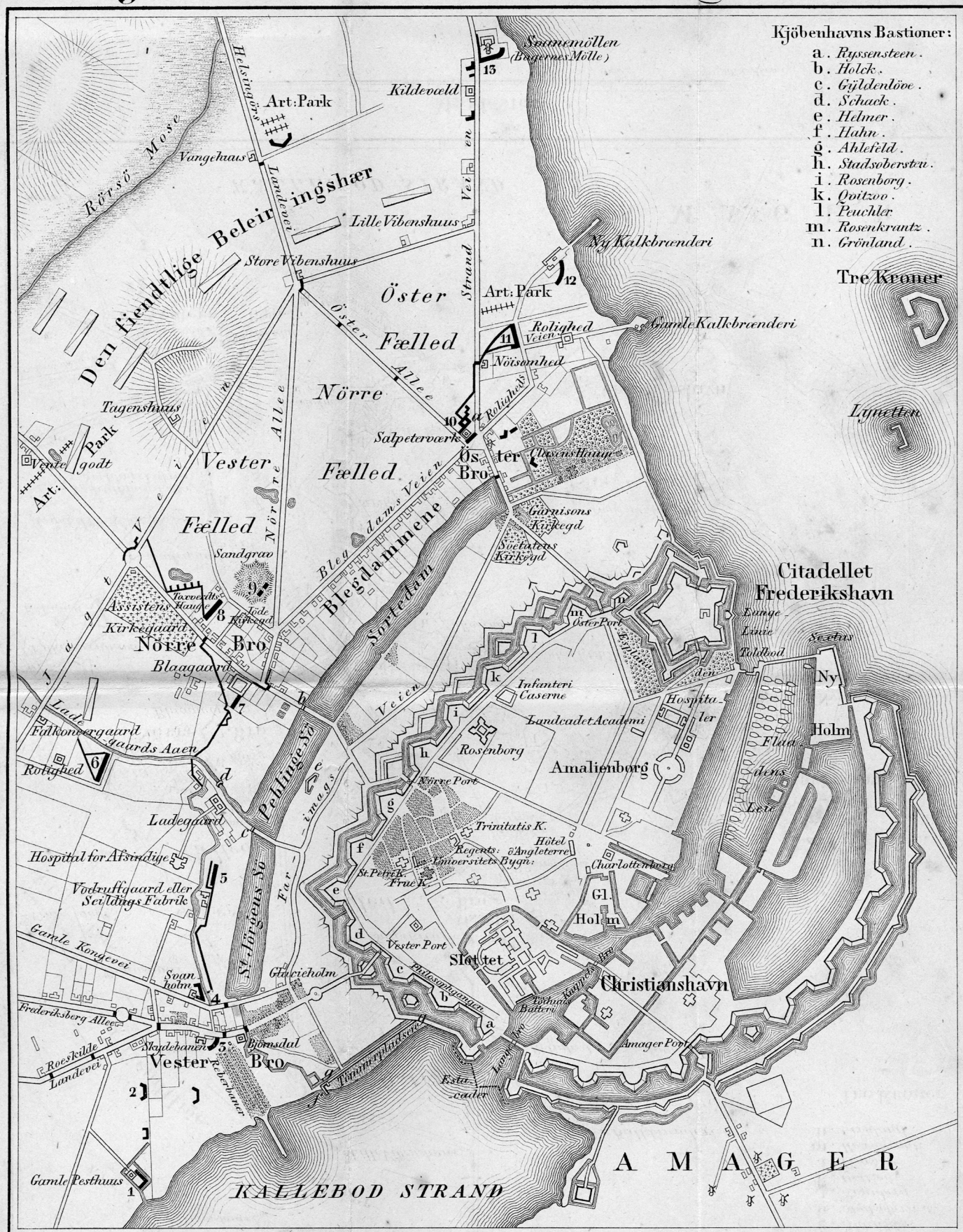
- 4) **T. C. Bruun**, Toget til Sjælland og Kjøbenhavns Beleiring. Kjøbenhavn 1807.
- 5) **J. Münter**, Die Belagerung von Kopenhagen im Sommer 1807, oversat paa Dansk af **W. S. J. Abrahamson**. Kjøbenhavn 1807.
- 6) (**L. Meyer**) Seeland im Sommer 1807. Germanien 1808; ogsaa under Titel af: Vertraute Briefe über die Vorfälle in Kopenhagen im Jahre 1807.
- 7) **C. S. Zellfried**, Forsøg til en politisk Overskuelse af Englands Overfald paa Danmark i Maret 1807. Kjøbenhavn 1808.
- 8) (Unævnt) Bidrag til Nordens Historie i Maret 1807; findes i 2det Bind af *Saga*, et Fjerdingaarskrift, udgivet af **J. Storm Munch**. Christiania 1819.
- 9) **F. L. Sommer**, Account of the Siege, Bombardment and Capitulation of Copenhagen in the year 1807.
- 10) *Naval Chronicle* 1807, 18th Vol. London.
- 11) **Ludlow Beamish**, History of the King's German Legion, 2 Vols. London 1831, ogsaa paa Tysk under Titel af: **L. B. Geschichte der Königl. deutschen Legion**. 2 Theile. Hannover 1832.

- 12) (Unævnt) Erinnerungen eines Legionairs, oder Nachrichten von den Tügen der Deutschen Legion des Königs von England u. s. w. Hannover 1826.
- 13) W. A. Thanch, Tilbragelser i Sjælland og Folland under Beleiringen 1807. Kjøbenhavn 1808.
- 14) S. L. Wedel-Jarlsberg, fædrelandske Betragtninger. Kjøbenhavn 1807.
- 15) Zindrichsen, Efterretning om Fegtningen ved Kjøge den 29de August 1807.
- 16) A. S. Just, Historie om Englands Overfald 1807.
- 17) J. Garbrecht, Sværd og Banner, kort historisk Beretning om G. M. Kongens Livcorps, Livjægercorps, det borgerlige Infanterie og Artillerie, samt Brandcorpsen i Kjøbenhavn. Kjøbenhavn 1831.
- 18) J. Hall, Erindringer fra 1800—1815, 1ste Deel. Christiania 1844.
- 19) J. Røder, Danmarks Krigs- og politiske Historie fra Krigens Udbrud 1807 til Freden til Jönköping, den 10de December 1809, 1ste Deel. Kjøbenhavn 1845.

Rettelser.

- Side 8. Linie 19. fiendlig, læs: fiendtlig.
— 9. — 2. i Num. Muffling, læs: Muffling.
— 11. — 26. Holsteen, læs: Holsten.
— 99. — 20. bengang endnu ikke troede, læs: troede
bengang endnu ikke.
— 101 (efter S. 109) rettes til Side **110**.
— 119. Linie 17. Fornedelse, læs: Fornedrelse.

Kjöbenhavns Beleiring 1807.

Tegnet og lith. af Mansa.

Maalestok.

Em. Baerentzen & Co lith. Inst.

